

ಸರಕಾರದ ಪತ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾ ಸಮಿತಿಯಿಂದ
ಪ್ರಕಟವಾದ

Copyright

ಕನ್ನಡ ವಾಚನಮಾಲೆಯ
ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕದ

ಶ ಬ್ಬಾ ರ್ಥ ವು

೮೬೨೬೬

(ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳು ಪ್ರಕಾಶಕರ ಸ್ವಾಧೀನ)

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಭಾರತ ಬುಕ್ ಡಿಪೋ, ಧಾರವಾಡ

೧೯೫೮

ಬೆಲೆ : ೦-೮-೦

೧೦.೮.೬

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಸ್ತಕದ ಶಬ್ದಾರ್ಥ

೧. ದಾದಾಭಾಯಿ ನವರೋಜಿ

ದಾದಾಭಾಯಿಯವರು ಹಿಂದೀರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷವರ್ತಕರು, ಪಾರ್ಸಿ ಧರ್ಮದವರು. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣಗಾಡಿದ ಮಹಾಪುರುಷರು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ದುಡಿದರು. ಮಾದರಿಯ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದರು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದಾದವರು. ಲಂಡನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಸಭಾಸದರಾಗಿ ಹಿಂದೀಯರ ಆಶೀರ್ವಚನಗಳನ್ನು ಆಂಗ್ಲರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಬಡೋದಿ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೆಲದಿನ ದಿವಾನರಾಗಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಇತಿಹಾಸವು ಇವರ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವದು. ಅವರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಚರಿತ್ರೆ ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿದೆ.

ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಪರಿಚಯ (2989 or

ಅಧ್ಯಕ್ಷ=ಸಭಾಪತಿ;

ಕುಲೀನರು=ಸತ್ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು

ಪಾರ್ಸಿಗಳು=ಇರಾಣದಿಂದ ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲಿಸಿದವರು

ವಾತ್ಸಲ್ಯ=ಪ್ರೀತಿ

ಬಿರುನುಡಿ=ಬಿರುಸುಮಾತು

ಸುಸೂತ್ರ=ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲದೆ

ಅಧ್ಯಾಪಕ=ಶಿಕ್ಷಕ

ಭ್ರಷ್ಟನು=ಕೆಟ್ಟವನು

ವೃತ್ತಿಯನ್ನು=ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು

ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ=ಭಕ್ತಿಯಿಂದ

ವಿಚಾರವಾದಿ=ವಿಚಾರಹೇಳುವ

ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ=ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕಾಗಿ

ಬಾಂಧವರು=ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು

ಭಾಷಣ=ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ಆಂಗ್ಲರು=ಇಂಗ್ಲಿಷರು

ಸಹಾನುಭೂತಿ=ಕಳಕಳಿ

ಉಜ್ವಲ=ಹೆಚ್ಚಿನದು

ಆಡಳಿತಗಾರ=ಕಾರ್ಯಸಾಗಿಸುವವ

ಅಜರಾಮರ=ಯಾವಾಗಲೂ ಇರು

ವಂಥ

ಅಭ್ಯಾಸನಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ

೧ ಶಿಕ್ಷಣಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಅದರ (ಮಾದರಿ) ಶಿಕ್ಷಕರಾದರು.

- ೨ ಅನೇಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದರು. ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಂಗ್ಗರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.
- ೩ ಹಿಂದೀರಾಸ್ತ್ರೀಯಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ, ಬಡೋದೆಯ ದಿವಾಣಗಿರಿ ಬ್ರಿ.ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಸಭಾಸದತ್ವ ಈ ಎಲ್ಲ ಗೌರವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು.

೨. ನೊಲದ ಜಾಣತನ

‘ಚಂದ್ರವುಷ್ಕರಿಣಿ’ಯಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳು ಹಿಂಡುಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಕ್ರೀಡಾಟ ನಡೆಸಿ ಸರೋವರದ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಕೊಡ ಹತ್ತಿದ್ದವು. ಸುತ್ತಲಿನ ವನಗಳನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ನೊಲ ನೊದಲಾದ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯಾಯಿತು. ಒಂದು ನೊಲವು ಹಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಆನೆಗಳನ್ನು ಆ ಸರೋವರದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ದೂರ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಆ ಕಥೆಯು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಪರಿಚಯ

ಬನಸಿರಿ=ವನದ ಐಶ್ವರ್ಯ,

ಬತ್ತಲು=ಒಣಗಲು

ವುಷ್ಕರಿಣಿ=ಹೊಕ್ಕರಿಣಿ(ಹೊಂಡ)

ಸಮೇತವಾಗಿ=ಕೂಡಿಕೊಂಡು

ದೂತ=ಸೇವಕ

ನೆರೆಯಲ್ಲಿ=ಹತ್ತರದಲ್ಲಿ

ಹಂಚಿಕೆ=ಯುಕ್ತಿ

ಪ್ರಶಾಂತಸಮಯ = ಗದ್ದಲವಿಲ್ಲದ ಕಾಲ

ಕೋಪಗೊಳ್ಳು=ಸಿಟ್ಟಾಗು

ಭಾಸವಾಯಿತು=ಕಂಡುಬಂದಿತು

ತಲೆದೂಗಿದವು=ಒಡಂಬಟ್ಟವು.

ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

- ೧ ಚಂದ್ರವುಷ್ಕರಿಣಿ ಎಂಬ ಕೆರೆಗೆ ಆನೆಗಳು ಬಂದವು.
- ೨ ನೀವು ದೊಡ್ಡವರು. ನಿಮ್ಮ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಚಂದ್ರನು ಸಿಟ್ಟಾಗಿರುವನು. ಇದು ಆ ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನ ಚಂದ್ರನ ಕೆರೆಯು. ಪ್ರತಿ ದಿನರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಆತನು ಮಲಗುವನು. ಅವನ ನಿದ್ರೆಗೆ ಭಂಗ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ನೀವು

ಈಗಲೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಿರಿ. ಬಹಳದೂರ ಹೋಗಿರಿ....ಎಂದು ಹೇಳಿತು.

೨. ಆನೆಗಳೆಲ್ಲ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ—‘ದೇವಾ ನಮ್ಮನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ಈ ಸರ್ವೋಪರಬಿಟ್ಟು ತಡಮಾಡದೆ ಹೋಗುವೆವು. ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಾವು ಬರುವದಿಲ್ಲ ? ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋದವು.

೪ ಹಲವು ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ಒಂದು
ಹಿರಿ ,, ,, ಕಿರಿ
ತಿಳಿ ,, ,, ರಾಡಿ
ದೂರ ,, ,, ಸಮೀಪ
ಸುಖ ,, ,, ಕಷ್ಟ (ದುಃಖ)

- ೫ ನಿರಪರಾಧಿಗಳಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಳ್ಳುವವನು ಪಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವನು.
ಗೋವಿಂದನ ಆಶಿಗಳೆಲ್ಲ ಬರಿಯಬಯಲಾದವು
ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬಾಯಾರಿ ಬಳಲಿದವು.
ನಾಯಿಯು ವಿಷಗೂಡಿದ ರೊಟ್ಟೀತಂದು ತಲೆದೂಗಹತ್ತಿತು.

೨. ಬಾಳೆ

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ತೋಟದ ಮುಖ್ಯನೈರಾದ ಬಾಳೆಯಗಿಡವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವದು, ಪೋಷಣೆಮಾಡುವದು ಮೊದಲಾಗಿ ಅದರ ಫಲವು ಕೈಗೆ ಬರುವವರೆಗೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಬಾಳೆಯ ಉಪಯೋಗವನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವದು.

ಶಬ್ದಗಳ ಪರಿಚಯ

ಅನೇಕ=ಬಹಳ	ಬಾಳು=ಜೀವನ
ಗೊನೆ=ಹಣ್ಣಿನಗೊಂಚಲು	ಸತತ=ಬಿಟ್ಟುಬಿಡದೆ
ನೆಡಬೇಕು=ಊರಬೇಕು	ಸಂತತಿ=ವಂಶ
ನುಣುಪು=ಸಾವು	ಶೋಭೆ=ಜಿಂದ
ಹಣಿಗೆ=ದೇಟೆಗೆಹೊಂದಿದಹಣ್ಣಿನ ಸಾಲು	ಎಲೆಮೂಡಿಗೆ=ಎಲೆಯ ಕಟ್ಟು
	ನೆಟ್ಟು=ಊರಿ

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

೧ ತಗ್ಗು ತೋಡಿ ಗೊಬ್ಬರಹಾಕಿ ಸಸಿಯನ್ನು ಊರಬೇಕು.

೨ ಸಸಿಯು ಗಿಡವಾಗಿ ಬೆಳೆದಬಳಿಕ ಬಾಳೆಗೆ ಮೊಲೆಯೊಡೆಯುವದು. ಆ ಮೊಲೆಯೊಳಗಿನ ಹೂಗಳೇ ಕಾಯಿಗಳಾಗಿ ಹಣಿಗೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುವವು. ಎಲ್ಲ ಹಣಿಗೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದೇ ಗೊನೆಯು ಒಂದು ಬಾಳೆಗೆ ಆಗುವದು. ಈ ಕಾಯಿಗಳ ಗೊನೆಯನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಕೆಲದಿನ ಇಡಲು ಹಣ್ಣುಗಳಾಗುವವು.

೩ ಕಾಯಿಯಾದ ಬಾಳೆಯುಗಿಡದ ಬೊಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಮರಿಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಆ ಮರಿಗಳು ದೊಡ್ಡವಾಗಿ ಅವಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಗೊನೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಬಾಳೆಯ ಪೀಳಿಗೆಯು ನಡೆಯುವದು.

೪ ಬಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣಿನಗಾತ್ರ, ರುಚಿಗಳನ್ನೇಲಿಂದ ಕದಳೀಬಾಳೆ, ಕರಿಬಾಳೆ, ಬೂದಿಬಾಳೆ, ಮಿಟ್ಟಿಬಾಳೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ.

೫ ಬಾಳೆಯ ಗಿಡದ ಪ್ರತಿಯೊಂದನೆಯವನು ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವದು, ಎಲೆಗಳು ಪತ್ರಾವಳಿಯಂತೆ ಹಾಸಿಕೊಂಡು ಉಣ್ಣಲು ಬರುತ್ತವೆ. ಹಣ್ಣು ದಿಂಡುಗಳು ತಿನ್ನಲು, ಬಾಳೆಯ ರಟ್ಟೆಗಳು ಕಟ್ಟಿಗೆಕಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ, ಬಾಳೆಯಕಂಬಗಳು ಉತ್ಸವಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಟಪ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಲು ಬರುತ್ತವೆ.

೬ ಪಕ್ವವಾದ ಹಣ್ಣು ಕೆವುಚಿ ಹಾಲು-ಸಕ್ಕರೆ-ಸ್ವಲ್ಪ ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿ ಸೀಕರಣೆ ಮಾಡುವರು.

೭ ಮಾವು, ಪೇರಲ, ನೋಸಂಬೆ, ಸಂತರೆ, ಖರೂಜರ ಹುಣಸಿ, ಸೀತಾಫಲ, ರಾಮಫಲ, ಬಾಳೆ, ಕಂಚಿ ಗೆರೆ ಹಾಕಿದಹಣ್ಣು ಹುಳಿ-ಮಧುರವಿರುವವು.

೮ (ಅ) ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದರೆ ಕರ್ಮವು ಮುಗಿದಂತೆ

(ಆ) ಉತ್ತಮಪದಾರ್ಥಗಳು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ.

೯ ನಿಬಂಧ. ಬಾಳೆಯ ವನದಬಗ್ಗೆ

ಬಾಳೆಯ ವನ (ನಿಬಂಧ)

ಊರುಗಳ ಸುತ್ತಲು ತೋಟ ಪಟ್ಟಿಗಳು ಇದ್ದರೆ ಬಲು ಚಂದಕಾಣುವವು. ಆದರೊಳಗಂತೂ ಬಾಳೆಯ ಬನಗಳು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಬಲು ಸೊಗಸೆನಿಸುವದು. ಸಾಲು ಸಾಲಾಗಿ, ಹರವಾದ ಎಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಾಳೆಯಗಿಡಗಳು ಫಲಭರಿತವಾದ ಮೇಲೆ ಕೇಳುವದೇನು? ತೋಟದ ವನಸಿರಿಯು ಆ ಬನದಿಂದ ಒಡೆದು ಕಾಣುವದು.

ಉಳಿದ ವೃಕ್ಷಗಳು ವೃದ್ಧ ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫಲಿಸುವವು. ಆದರೆ ಬಾಳೆಯ ಫಲಗಳು ಸದಾವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಗಿಡವು ಹಣ್ಣಿನ ಗೊನೆಯಿಂದ ಶೋಭಿತವಾಗಿರುವವು.

ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಬಾಳೆಯ ಬನಗಳು ಉಳಿದ ಬನಗಳಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬನಗಳೆನಿಸುವವು.

ನಾವೂ ನಮ್ಮ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಯಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಸುಂದರವಾದ ಬಾಳೆಯ ವನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸೋಣ.

೪. ನನ್ನ ಕನ್ನಡ ನಾಡು

(ಕವಿತೆ)

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕನ್ನಡ ನಾಡನ್ನು ಹೊಗಳಿದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

೧ನೆಯನುಡಿ ಸರಳಅರ್ಥ

ಇದು ನನ್ನ ನಾಡು; ನನ್ನ ಕನ್ನಡದನಾಡು; ಕರ್ನಾಟಕವೆಂಬ ರಾಗದಿಂದ ಹಾಡಿದ ನನ್ನ ಕನ್ನಡನಾಡು. ಕರ್ನಾಟಕವೇ ನನ್ನ ರಾಜ್ಯ ನೋಡು. ನನ್ನ ಸಂತೋಷದ ಮನೆಯು ಕನ್ನಡನಾಡು.

೨ನೆಯನುಡಿ ಸರಳಅರ್ಥ

ನಾನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹುಡುಕಿಯೆಂದೆ ಪವಿತ್ರ ನಾಡೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಸೊಬಗುಹೊಂದಿದೆ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು.

೩ನೆಯನುಡಿ ಸರಳಅರ್ಥ

ಕನ್ನಡ ದೇಶದ ನುಡಿಯೂ, ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಸಿರಿಯೂ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ಕಾಣೆನು. ಕನ್ನಡ ಕೋಗಿಲೆಯ ಮಂಜುಳವಾದ ಗಾಯನಕ್ಕೆ ದೇವರಾಣಿಯಾಗಿಯೂ ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿದೆ.

ಅನೆಯನುಡಿ ಸರಳಅರ್ಥ

ಕನ್ನಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಮುತ್ತಿನಂತಹ ಜೋಳವನ್ನೂ ಹವಳ ದಂತಿರುವ ಗೋದಿಯನ್ನೂ ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸವಿಸವಿಯು ತಿನಸುಗಳನ್ನೂ ತಿಂದು ಜೀನಿನಂಥ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಸುರಿದು ನನ್ನ ಜೀವ ಬಲು ಸೊಗಸು ಗೊಂಡಿತು.

ಅನೆಯನುಡಿ ಸರಳಅರ್ಥ

ನಾನು ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಮಂಜೂವಿನಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ನನ್ನ ತಾಯಿಯಮೇಲೆ ಪದಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹಾಡಿ ಬಾಡುವೆನು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

- ೧ ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.
- ೨ ಕವಿಯಲ್ಲಿ ಉಜ್ವಲವಾದ ನಾಡಿನ ಪ್ರೇಮವು ಕಂಡುಬರುವದು.
- ೩ ಕನ್ನಡವೆಂಬ ಹಕ್ಕಿ (ಕೋಗಿಲೆ)ಯ ಮಂಜುಲವಾದ ಗಾಯನಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದೇ ಎದೆಸೋಲಿಗೆ ಕಾರಣವು.
- ೪ ಕನ್ನಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಜೋಳ-ಗೋದಿಗಳನ್ನು ಉಂಡು ನೇಳೆ ನೇಳೆಗೆ ಸವಿಸವಿತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ತಿಂದು, ರುಚಿಕರವಾದ ತುಪ್ಪಹಾಲುಗಳನ್ನು ಸುರಿದು ಮನಸಿಗೆ ಸೊಗಸುಮಾಡಿ ಕೊಂಡನು.
- ೫ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕಾಡೇ ಆದರೂ ಕೂಡ ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಾಡು ವೆನು ಎಂದು ನುಡಿದಿರುವನು.

- ೬ ಸೊಗಸಿನಮನೆ=ಸಂತ
ಸದ ಬೀಡು
ಶುದ್ಧ=ಪಾವನ
ಶೋಭಿಸು=ಚೆಂದ

ಕಾಣು

ಮಂದರ=ಚಿಂದ
ಮನಮೆಚ್ಚು=ಎದೆ
ಸೋಲು
ಚಿಂದ=ಸೊಗಸು

೫. ವಾರದ ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು

ಸೊಲ್ಲಾಪುರದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ತರು. ಶಿವಭಕ್ತರೂ ಅಹುದು. ಇಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಇವರ ಮನೆತನವಿದೆ. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನದಿಂದ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕೈನೀಡಿ ದಾನಮಾಡಿ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದ ಪುಣ್ಯವಂತರಿವರು. ಇವರ ಆದರ್ಶ ಚರಿತ್ರೆಯು ಈ ಪಾಠಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

ಶಬ್ದ ಪರಿಚಯ

ಶಿವಶರಣ=ಶಿವನಭಕ್ತ

ಆದರ್ಶ ಮನೆತನ=ಮಾದರಿಯ

ಮನೆ

ಕುಶಾಗ್ರಬುದ್ಧಿ=ಚುರುಕುಬುದ್ಧಿ

ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರು=ಸತ್ಯದಕಡೆಗೆ

ಒಲವುಳ್ಳವರು

ಆಸಕ್ತಿ=ಪ್ರೀತಿ

ಮಾರ್ಗ ದರ್ಶಕರು=ದಾರೀತೋರಿಸು

ವವರು

ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ=ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅನ್ನಭತ್ಯ=ಬಡವರಿಗೆ ಉದಾರ

ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಊಟನೀಡುವ

ಸ್ಥಾನ

ಸ್ನೂರ್ತಿ=ಹೂರುಪು

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

೧ ಶಿವಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾದ ಮನೆತನವು ಇವರದು.

೨ ವ್ಯಾಪಾರದ ಬಳಕೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ವಿದ್ಯೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕೂಡಲೆ ಇವರ ತಂಡೆಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಕೆನಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಕಲಿಸುವದು ಬೇಡಾಯಿತು.

೩ ಮುಂಬೈದಂಥ ದೂರಿನ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ ಮಾಲುತರಿಸುವದೂ ಕಳಿಸುವದೂ ಇವರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನದಿಂದ ಬೆಳೆಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಇವರು ಒಳ್ಳೆ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ತರೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದರು.

೪ ಸುಧಾರಿಸಿದ ಪದ್ಧತಿಯ ಒಕ್ಕಲತನದಿಂದ ಒಕ್ಕಲಿಗರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭವಾಗುವದೆಂದು ಇವರು ಸ್ವತಃ ಒಕ್ಕಲತನವಿಟ್ಟು ಅನುಭವ ಪಡೆದರು. ತಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನು ಒಕ್ಕಲಿಗರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಒಕ್ಕಲತನದ ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು ಒಕ್ಕಲಿಗರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿದ್ದರು.

೫ ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರಲ್ಲಿ ಪರರಿಗೈಲುಪಕಾರಮಾಡುವ ದೊಡ್ಡ ಗುಣವು ಮನೆಮಾಡಿತ್ತು.

೬ ಇವರಿಂದ ಸಹಾಯಪಡೆದವರೆಲ್ಲರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಂದೆಯಂತೆ ಸಲಹಿದ ಇವರನ್ನು 'ಅಪ್ಪಾ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಬಂಧು ವಾಚಕ ನಾನುನೇ ಇವರಿಗೆ ಅಂಕಿತನಾಮದಂತೆ ಬಳಕೆಯಾಯಿತು.

೭ ಬಹುಜನ ಬಡವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ನ, ಅರಿವೆ, ಪಾಟಿ, ಪುಸ್ತಕ ಸಹಿತವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಹೆಚ್ಚಿನತರಗತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದಲು ಅಭಿಲಾಷೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹಣಸಹಾಯವನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು. ಅದರಿಂದ ಇವರ ವಿದ್ಯಾಭಿರುಚಿಯು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ.

೮ ವಿದ್ಯೆಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ಹಣದ ಅನುಕೂಲತೆಯಿಲ್ಲದ ಬಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದರಿಂದ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

೯ ೧ ಸೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಶಿವಭಕ್ತರ ಮನೆಗಳಿವೆ.

೨ ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು ಬಸವೇಶ್ವರರ ಪರಮಭಕ್ತರು.

೩ ಒಕ್ಕಲುತನದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರಿಗೆ ಬಲು ಆಸಕ್ತಿ.

೪ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಂತೂ ಇವರದು ಎತ್ತಿದ ಕೈ.

೫ ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರಿಗೆ ಅಪ್ಪಾಸಾಹೇಬ ಎಂಬದು ಅನ್ವರ್ಥಕ ನಾಮವಾಯಿತು.

ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಕ ಶಬ್ದಗಳು

ಸತ್ಯ=ಅಸತ್ಯ

ನ್ಯಾಯ=ಅನ್ಯಾಯ

ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ=ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕ

ಬಡತನ=ದೈವುಳ್ಳತನ

ಕಹಿ=ಸೀ

ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

ಎತ್ತಿದಕೈ=ಉದಾರ

ಮಣ್ಣಿಗೆಸರಿ=ಕೀಳು

೬. ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಯಾರೂ ದುಡಿಯುವದಿಲ್ಲ

ಒಂದೇ ಕೈಯಿಂದ ಚಪ್ಪಾಳೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನಿಂದಲೇ ಸಂಸಾರ ಸಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅಡಿಗೆಡಿಗೆ ಅನ್ನೋನ್ನೋಸಹಾಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನರಿಯದ ಒಬ್ಬ ಕೂಲಿಯಾಕೆಯು 'ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಯಾರೂ ದುಡಿಯುವದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು ಮಾತನಾಡಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಆಕೆಯ ಗುರುತಿನ ಅನುಭವಿಕ ಮನುಷ್ಯನೊಬ್ಬನು ಆಕೆಯ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ- 'ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ಪರರಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಪಡುತ್ತಲೇ ಇರು' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಯು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ.

ಶಬ್ದಗಳ ಸರಿಚಯ

ಮೂರೂಸಂಜೆ = ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಕಾಲ
ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ = ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ
ಪೈರು = ಬೆಳೆಸು
ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ = ದರದಿವಸ

ಅಡಕಲು = ಒಂದರಮೇಲೊಂದು
ಸಾಮಾನ್ಯ ಇಟ್ಟಿದ್ದು
ದೋಷವಿಡುವದು = ತಪ್ಪುಹಚ್ಚುವದು

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

೧ ನಾನು ದಿನಾಲು ಅನ್ಯರ ಸಲುವಾಗಿ ದುಡಿದು ಶ್ರಮಪಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಯಾರೂ ದುಡಿಯುವದಿಲ್ಲ. ದೇವಾ, ಇದು ನಿನ್ನ ನ್ಯಾಯವೇನು? ಎಂದು ತಾನೊಬ್ಬಳೇ ಕುಳಿತು ಮಾತಾಡಹತ್ತಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟಳು.

೨ ಆಕೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಕೇಳಿದ ಆಕೆಯ ಗುರುತಿನ ವನು ಆಕೆಯು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದು ತಪ್ಪು ಎಂದು ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಆಕೆಗೆ ತನ್ನ ಮಾತು ತಪ್ಪೆಂದು ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು.

೭. ಸರೋಜಿನಿ ನಾಯಡು

ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಕಲಿಸಬಾರದೆಂಬ

ದುರಾಗ್ರಹವು ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಾಗ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾಜವು ಕೇವಲ ಗುಲಾಮರಂತಾಗಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬರಬರುತ್ತ ಆಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತನಾಗಹತ್ತಿ ಇಂದು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರೊಡನೆ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಭೂಷಣಪ್ರಾಯರಾಗಹತ್ತಿರುವರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಎಷ್ಟೋ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಖ್ಯಾತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ತೋರಹತ್ತಿರುವುದು ದೇಶದ ಸುಚಿಹ್ನವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದ ಹಿಂದದೇಶದಲ್ಲಿ 'ಗವ್ವರ್ನರ್' ಎಂಬ ಉಚ್ಚ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಆಡಳಿತ ಸಾಗಿಸಿ ಕೀರ್ತಿಶೇಷಳಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಸರೋಜಿನಿ ನಾಯಡು ಇವರೊಬ್ಬರು. ಈ ಭಾರತ ಮಹಿಳೆಯ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಚರಿತ್ರೆಯು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಪರಿಚಯ

ಕವಿಯಿತ್ರಿ = ಕವನಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವಾಕೆ

ದಂಪತಿಗಳು ಗಂಡಹೆಂಡಿರು

ಅರಿವಾಯಿತು = ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಾಯಿತು

ಚಟುವು = ರೂಢಿ, ಆಭ್ಯಾಸ

ಪ್ರಭುತ್ವ = ಒಡೆತನ

ಸಾಹಿತ್ಯ = ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ

ಮಹಾಪೂರ = ನೆರೆಹಾವಳಿ

ನಿರಾಶ್ರಿತ = ಆಸರತಪ್ಪಿದ

ನಿವಾರಣೆ = ದೂರೀಕರಿಸು

ಗವ್ವರ್ನರ್ = ರಾಜ್ಯಸಾಲ

ಲೇಖಕ = ಬರೆಹಗಾರ

ಅಧ್ಯಕ್ಷಿಣಿ = ಸಮಾಜ ಅಥವಾ

ಸಭೆಯ ಒಡತಿ

ವಿದೇಶೀಯ = ಪರದೇಶದ

ಆಮರವು = ಚಿರಕಾಲವಿರುವಂಥವು

ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

೧ ಅಘೋರನಾಥರು ಮಗಳಿಗೆ ಗಣಿತ ವಿಷಯದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು.

೨ ಇವಳು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಯೊಂದನ್ನು ಬರೆದಳು. ಅದರಿಂದ ಇವಳಲ್ಲಿ ಕವಿತ್ವ ಶಕ್ತಿಯು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದಿತ್ತೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು.

೩ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಭಾಷೆಯ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತಳಾಗಿದ್ದಳು.

೪ ಹೈದರಾಬಾದವು ಮುಸಿ ಹೊಳೆಗೆ ಮಹಾಪೂರ ಬಂದು ಬಹಳ ಹಾನಿಗೊಳಗಾಯಿತು; ಬಹು ಜನರು ನಿರಾಶ್ರಿತರಾದರು. ಅವರಿಗೆ ಅನ್ನ, ವಸ್ತ್ರ, ಇರಲು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಸರೋಜಿನಿದೇವಿಯು ವರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟು 'ದೀನ ಬಂಧು'ವೆಂದು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡಳು.

೫ ಈಕೆಯ ದೇಶಾಭಿಮಾನವು ಉಜ್ವಲವಾದದ್ದಿತ್ತು; ದೇಶಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದಳು, ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಸಾಗಿದಳು, ಒಳ್ಳೆ ಕಷ್ಟ-ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಿದಳು. ಇದರಿಂದ ಈಕೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರಸೇವಿಕೆಯೆಂದು ಹೆಸರಾದಳು.

ಸರೋಜಿನಿದೇವಿಯು ಸಂಯುಕ್ತಪ್ರಾಂತದ ಗವರ್ನರ್ ಅಧಿಕಾರ ಸಡೆದಿದ್ದಳು.

ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆಯಿತ್ತು; ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಸರಸವಾಗಿ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವು ನುಥುರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹಾಡಲು ಬರುವಂಥ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದವು. ಆದುದರಿಂದ ಈಕೆಗೆ ಭಾರತದ ಕೋಕಿಲೆ ಎಂದು ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು.

೮ (ಅ) ಒಮ್ಮೆ ಮುಸಿನದಿಗೆ ಮಹಾಪೂರ ಬಂದಾಗ ಬಡಜನರ ಮನೆ ಮಠಗಳೆಲ್ಲ ಬಿದ್ದು ನೀರುಪಾಲಾದವು.

(ಆ) ನಿರಾಶ್ರಿತರು ಸರೋಜಿನಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯದೇವತೆಯೆಂದು ಕರೆದರು.

(ಇ) ಈಕೆಯ ಸೇವೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೈಸರ ಇ ಹಿಂದ ಎಂಬ ಸುವರ್ಣಪದಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.

(ಈ) ಸರೋಜಿನಿಗೆ ಭಾರತದ ಕೋಕಿಲೆ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

೯ ಕಾವ್ಯಮಾಡುವವನು ಕವಿ; ಕಾವ್ಯಮಾಡುವವಳು ಕವಿಯಿತ್ತಿ.
ಗೌಡಿಕೆಮಾಡುವವ ಗೌಡ; ಗೌಡನ ಹೆಂಡತಿ ಗೌಡಶಾನಿ. ಗೋಗಳ
ರಕ್ಷಕನು ಗೌಳಿಗ; ಹಾಲುಮಾರುವವಳು ಗೌಳಗಿತ್ತಿ. ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಹೊಡು
ವದು ಕೋಣ; ಹೈನವನ್ನು ಕೊಡುವದು ಎಮ್ಮೆ.

೮. ಬಣ್ಣದ ಚುಕ್ಕೆ

ಕವಿಯು ಸೊಬಗಿನ ಹೆಕ್ಕೆಯ ಸಹವಾಸ ಬಯಸಿ ಅದನ್ನು ಹಲವು
ತೆರದಿಂದ ಒಪ್ಪು ಇಟ್ಟು ಕರೆದಂತೆ ಇದರಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

ಸರಳ ಅರ್ಥ

ಎಲೆ ಹಾರುವ ಹೆಕ್ಕೇ ಬಾ! ಬಣ್ಣದ ತಾರೆಯೇ ಬಾ. ನನ್ನ ಗೆಳೆ
ಯರು ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ, ವೇಳೆ ಹೋಗಲೊಲ್ಲದು ಬಾ. ನಿನ್ನಂತೆ
ನನಗೂ ಹಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಹಾರಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಕಲಿಸು. ಬಾ. ಹೊವಿನ ಮಧುರಸ
ವನ್ನೂ, ಸುಗ್ಗೀಕಾಲದ ಕಾಳುಗಳನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಕೊಡುವೆ ಬಾ. ಮುಂಜಾವಿ
ನಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ಆಡೋಣ ಬಾ. ಸಂಜೆಯ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನ
ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗುವದರಿಂದ ಮುದ್ದಿಡುವನನ್ನ ತಾಯಿಯ ನೆನಪು ನನ್ನನ್ನು
ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಜಗ್ಗಹತ್ತಿದೆ. ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಹಡೆದ ನಿನ್ನ
ತಾಯಿಯ ಗುಟುಕು ನಿನ್ನನ್ನು ಗೂಡಿಗೆ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅದುವರೆಗೆ ನಾವಿ
ಬ್ಬರು ಇಲ್ಲಿ ಆಡೋಣ, ಹಾಡೋಣ ಬಾ. ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ತಿರು
ಗಾಡಿ ಹೆಣ್ಣು ತಿಂದು ಚಿಗುರ ಸೊಬಗು ಕಂಡು, ಸರೋವರದ ನೀರು ಕುಡಿದು
ನಳನಳಿಸುವ ಹಸರು ಹುಲ್ಲಮೇಲೆ ಹೊರಳಾಡಿ ಆಡೋಣ ಬಾ. ಅದುವರೆಗೆ
ಆಡಿ ಹಾಡೋಣ. ಬಾ ಬಾರೆಲೆ ಹೆಕ್ಕೆ! ಬಣ್ಣದ ಚುಕ್ಕೆ ಬಾ.

ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಪರಿಚಯ

ಚುಕ್ಕೆ=ನಕ್ಷತ್ರ

ಕಾಲ=ವೇಳೆ

ಸುರಿವೆನು=ಉದುರಿಸುವೆನು

ಬೈಗಿನಹೊತ್ತು=ಮುಚ್ಚಂಜೆ

ಹೆತ್ತು=ಹಡೆದು

ಸೆಳೆಯುವದು=ಜಗ್ಗುವದು

ತಳಿರಿನ ಸೊಬಗು=ಚಿಗುರಿನ ರೂಪ

ನಲಿಯುವ=ಸಂತೋಷಪಡುವ

ಳಾಡದವ. ತನ್ನ ಮನೆತನದ, ತನ್ನ ನಾಡಿನ, ತನ್ನ ಧರ್ಮದ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಕಲಂಕ ತಾಗಿಸದೆ ರಕ್ಷಿಸಿ, ಕೀರ್ತಿವಂತನಾಗಿ ಬೆಳಗಿದ ಈತನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿದೆ.

ಶಬ್ದ ಪರಿಚಯ

ಮಹಾವೀರ=ಬಲುಶೂರ	ಪರಿವಾರ=ತನ್ನನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ
ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ=ನಡೆದುಬಂದ	ದವರು
ಪದ್ಧತಿ	ಪರಿತಾಪ=ಬಹುಕಷ್ಟ
ಕಲಂಕ=ದೋಷ	ಜೀವನ=ಬದುಕುವಿಕೆ
ತಲೆತಗ್ಗಿಸಲಿಲ್ಲ=ಶರಣುಹೋಗ	ಕಷ್ಟವನ್ನು ಸಹಿಸು=ಕಷ್ಟತಾಳು
	ಹಲುವಿ=ಅತು, ಒದರಿ
ಒಗ್ಗಲಿಲ್ಲ=ಕೂಡಿಬರಲಿಲ್ಲ	ಎಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲ=ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲ
ಸ್ವಾಭಿಮಾನ=ತಾನೆಂಬ ಗೌರವ	ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ=ಅಣೆ
ದೃಢಸಂಕಲ್ಪ=ಹೊಯ್ದಾಡದಂಥ	ಮಂತ್ರಿ=ಪ್ರಧಾನಿ
ಮನದ ನಿಶ್ಚಯ	

ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

೧ ತಾನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋತರೂ ತನ್ನ ಅಭಿಮಾನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅಡವಿ ಸೇರಿದನು. ಮಾತ್ರ ವೈರಿಗಳಿಗೆ ಅಂಜಿ ಅಲ್ಲ.

೨ ಹಲಜನ ರಜಪೂತರಾಜರ ಸಹಾಯ, ಮಂತ್ರಿಯ ಧನಸಹಾಯ, ತನ್ನ ಉತ್ತಮ ಇವುಗಳಿಂದ ರಾಜ್ಯದ ಬಹುಭಾಗ ಗೆದ್ದನು.

೩ ಧೈರ್ಯ, ಸ್ವದೇಶಪ್ರೀತಿ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಶೂರತ್ವ, ಕಷ್ಟಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ದೃಢನಿಶ್ಚಯ, ಇವೆಲ್ಲ ಗುಣಗಳು ಅವನಲ್ಲಿದ್ದವು.

೪ (೧) ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸುಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೊಡುವವನನ್ನು ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಅನುಸರಿಸುವದು

- (೨) ಸನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆಪಡೆದವನಿಗೆ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳ ಹವ್ಯಾಸವೇ?
- (೩) ನಮಗೊದಗುವ ತಾಪ, ಪರಿತಾಪ ಸಂತಾಪಗಳು ನಮ್ಮ ಪಾಪಕರ್ಮದ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಜನಿಸುವವು.

೪ ನೋಹವೆಂಬ ಕೆಂಡದಿಂದ ಸಿಡಿದ ಮನುಷ್ಯ ಕಿಡಿಗಳು
ಅನರ್ಥಕಾರಿಗಳು.

೧೦. ಜಾಣ ನರಿ

ಜಗತ್ತಿನ ಜನರೆಲ್ಲರು ಒಂದೆ ತರಹದ ಸ್ವಭಾವದವರಾಗಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು
ಉತ್ತಮರು, ಹಲವರು ಮಧ್ಯಮರು, ನೀಚರನ್ನೇಕರು. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ
ನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದವರೊಡನೆ ಒಮ್ಮಿಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದೇ
ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಅವರವರ ಸುಗುಣ-ದುರ್ಗುಣ, ವಿಶ್ವಾಸ-ವಂಚನೆ,
ಸುಸ್ವತೆ-ದುಸ್ವತೆಗಳು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವವು. ಅವನ್ನರಿತುಕೊಂಡು ಮನು
ಷ್ಯನು ತಾನು ಗಂಡಾಂತರಕ್ಕೊಳಗಾಗದೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸದೆ ಪಾರಾ
ಗುವವನೇ ಜಾಣನು. ಗಂಡಾಂತರಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದವನು ಮರುಳನು. ಈ ಪಾಠ
ದಲ್ಲಿ ಜಾಣನರಿಯೊಂದು ಮರುಳ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಹುಲಿಯ ದವಡೆಯೊಳ
ಗಿಂದ ಉಳಿಸಿದ ಕಥೆಯು ಬರೆದಿದೆ.

ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಪರಿಚಯ

ಕಂಟಕಪ್ರಾಯ=ಮುಳ್ಳಿನೋಪಾದಿ	ಹಿಂಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ = ಕಳಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ
ಹೊಂಚುಹಾಕಿ=ಜಪ್ಪಿಸಿ	ಹೀರುವೆನು=ಜಗ್ಗುವೆನು
ಆರ್ತಧ್ವನಿ=ಕಷ್ಟದಿಂದ ಉಚ್ಚರಿ ಸಿದ ಧ್ವನಿ	ಪ್ರಭುಗಳು=ಯಜಮಾನರು
ದೇವರಸಾಕ್ಷಿ=ದೇವರ ಆಣೆ	ಠಕ್ಕು=ಮೋಸಗಾರ
ಪುಣ್ಯವಂತ=ಪುಣ್ಯಗಳಿಸಿದವ	ಯೋಗ್ಯಸ್ಥಳ=ಸರಿಯಾದಸ್ಥಾನ
ದೀನ ದೆಶೆ=ಕಂಗಾಲಸ್ಥಿತಿ	ನಂಬಬೇಡ=ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಬೇಡ

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

೧ ತಾನು ಸಿಕ್ಕುಬಿದ್ದ ಬಲೆಯ ಬಾಯನ್ನು ಅವನಿಂದ ತೆರೆಯಿಸಲು
ಹಾಡು ಹೋಗುವ ಹಾರುವನನ್ನು ಹುಲಿಯು ಕರೆಯಿತು.

೨ ಹುಲಿಯ ನಮ್ರತೆಯ ನುಡಿಗಳು, ಅದರ ಧರ್ಮ ಬೋಧಕಮಾತು
ಗಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವ ವಾಕ್ಯಗಳು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿ ನಂಬುಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು.

೩ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದಕೂಡಲೆ ಹುಲಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಮೇಲೆ ಜಿಗಿಯಲು ಹೋಯಿತು.

೪ 'ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡು. ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸು' ಎಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

೧೧. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಾಗೇವಾಡಿಯ ಬಸವೇಶ್ವರರ ಚರಿತ್ರೆಯಿದೆ. ಅವರು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಾಜದ ಸುಧಾರಕರು. ಕಲಚೂರಿ ಮನೆತನದ ಅರಸು ಬಿಜ್ಜಳನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಸೃಷ್ಟಿ, ನ್ಯಾಯ, ಅಹಿಂಸೆಗಳು ಅವರ ಬೋಧನೆಯ ತತ್ವಗಳು; ಈ ತತ್ವಗಳನ್ನೇ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕಿಸಿ ಜನರಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದರು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳ

ಬೆಳೆಯಿತು. ಬಸವೇಶ್ವರ ಮಂತ್ರಿಯಮೇಲೆ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗಿಂತಲೂ ಜನತೆಯ ಪ್ರೀತಿವಿಶ್ವಾಸಗಳು ಬೆಳೆದವು. ಇದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರರಗೂಡ ಅರಸನ ದ್ವೇಷ ಸುರುವಾಯಿತು. ಕಡೆಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರರು ರಾಜನ ಕೋಪದಿಂದ ದೂರಾಗಿ ಮಂತ್ರಿಪದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಗೊಟ್ಟು, ಕಪ್ಪಡಿಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯ ಹೊಂದಿದರು.

ಶಬ್ದ ಪರಿಚಯ

ಧಾರ್ಮಿಕರು = ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವರು

ಆಚರಣೆ = ನಡೆವಳಿಕೆ

ಸಾಹಿತಿಗಳು = ಭಾಷಾಭಿಜ್ಞರು

ಸಂಪ್ರದಾಯ = ಪದ್ಧತಿ (ರೀತಿ)

ಜೀವನದ ರಂಗ = ಸಂಸಾರಕ್ಷೇತ್ರ

ದೃಷ್ಟಿ = ನೋಟ

ಅದ್ವಿತೀಯ = ಶ್ರೇಷ್ಠ

ಅಂಗಹೀನ = ಅವಯವ ರಹಿತ

ವೃಷಭ = ಎತ್ತು (ಬಸವ)

ಬೇದಭಾವ = ಭಿನ್ನತೆ

ಸಂಗಮ = ಕೂಡುವಿಕೆ

ಭೋಧಪ್ರದ = ಅರಿವು ಹುಟ್ಟಿಸುವ

ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

೧ ಬಸವೇಶ್ವರನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ನಂದಿ. ವ್ರತದಿಂದ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದು ಮಗನಿಗೆ 'ವೃಷಭೇಶ್ವರ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಅದೇ 'ಬಸವೇಶ.ರ.'

೨ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

೩ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚುರುಕುಬುದ್ಧಿ, ಹಾಗೂ ಬಲದೇವನ ಅಳಿಯ ಈ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಬಸವನಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಪದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

೪ ರಾಜಕಾರಣ ಪಟುತ್ವದಿಂದ, ರಾಜ್ಯಸುಧಾರಣೆಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಯಾರೂ ಓದಲಿಕ್ಕಾಗದ ತಾಮ್ರಪಟ ಓದಿ ರಾಜಸಿಂಹಾಸನ ಬುಡದ ನಿಧಿಯ ಶೋಧ ತಿಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಬಸವೇಶನು ಅರಸನಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದ.

೫ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಂದ ಅವರಿಗೂ ಪ್ರಿಯನಾದ.

೬ 'ಅನುಭವಮಂಟಪ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ದೂರಿನ ಶರಣ ರನ್ನು ಆ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡ ಅವರೆಲ್ಲರು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ವಾದ ವಿನಾದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬಸವೇಶ್ವರರು ಆಗ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಹಾಪುರುಷರಾದರು.

೭ ಸತ್ಯ, ನ್ಯಾಯ, ಅಹಿಂಸೆ ಇವೇ ಇವರ ತತ್ವಗಳು.

೮ ಬಸವನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ವಚನರೂಪದಿಂದ, ಶರಣರ ಬೋಧೆಯಿಂದ ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರವಾದವು.

೯ ಬಸವೇಶ್ವರರು ಸತ್ತು ೮೦೦ ವರ್ಷಗಳಾಗಿ ಹೋದರೂ ಅವರ ತತ್ವಗಳು ಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಇವೆ. ಮುಂದೂ ಇರುವವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ತತ್ವಗಳು ಅಮರ (ಚಿರಂಜೀವ) ವಾಗಿನೆ.

೧೦ (ಅ) ನೇದಾಂತಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಅದ್ವಿತೀಯನೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಗಣಪತಿಗೆ ಮೂಷಕ ವಾಹನನೆಂದು ಹೆಸರಿದೆ.

ವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವುಂಟು.

ಸಾಧುಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ಸತ್ಸಹವಾಸವಾಗುವದು.

ಸಹಕಾರೀ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪತ್ತು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

(ಆ) ೧ ಧರ್ಮವಂತನಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಮೊದಲು ದಯಾನ್ವಿತನಾಗಿದ್ದರೇ ಮಾತ್ರ ಧರ್ಮವಂತನೆನಿಸುವನು.

೨ ಕಾಯಕವೆಂದರೆ ಕೆಲಸ ಅಥವಾ ಕರ್ಮ, ಕೈಲಾಸ ವೆಂದರೆ ಕೊನೆ (ಫಲ) ಕರ್ಮದಿಂದ ಫಲ ದೊರಕುವದು ನಿಶ್ಚಿತವು.

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು. ಒಬ್ಬ ದೇವನಿಗೆ ಸಾವಿರಾರು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವದುಂಟು. ಎಷ್ಟಾದರೇನು ? 'ದೇವರು' ಈ ಶಬ್ದವೊಂದೇ ಆರ್ಥಾತ್ ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ.

೧೨. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆ ಬೇಕು

(ಕವಿತೆ) °

ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲ ಬಯಸುವಂತಹದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ. ಆದರೆ ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ನಮಗೆ ಏತಕ್ಕೆ ಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ಕವಿಯ ವರ್ಣನೆಯು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿದೆ.

ಸರಳ ಅರ್ಥ

೧ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಬೇಕು.

ನಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬೇಕು”

ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡುಹಾಕಿ ನೀರು ಕಟ್ಟಲು ಪ್ರವಾಹ ಮುಂದೆಸಾಗದು. ಅದರಂತೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯಾಗಲು ಅಡ್ಡಿಮಾಡದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬೇಕು”

೨ ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಟ್ಟರೆ ಅದರ ಮಂಜುಳಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ನಮ್ಮ ಹಾಡು ಕವನಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬೇಕು.

೩ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಮೋಡಮುಸುಕಲು ಅವನು ಕಾಂತಿಹೀನನಾಗುವನು. ಅದರಂತೆ ನಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಬೆಳಗಲು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬೇಕು.

೪ ಹೂವನ್ನು ಮೊಗ್ಗಿ ಇದ್ದಾಗ ಹರಿಯಲು ಸುಗಂಧಬೀರದು. ಅದರಂತೆ ನಮ್ಮ ಹೃದಯವರಳಲು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬೇಕು.

೫ ಸ್ವಚ್ಛಂದದಿಂದ ತಿರುಗಾಡುವ ಸಿಂಹನನ್ನು ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಲು ಅದು ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವದು. ಅದರಂತೆ ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯ ವರ್ಧನೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬೇಕು.

೬ ಅದ್ದರಿಂದ ದೇವಾ! ನಮ್ಮ ಏಳಿಗೆ ಪ್ರಗತಿ ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿರುವವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಮಗೆ ಆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ದಯೆ ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬೇಕು.

ಶಬ್ದಗಳ ಪರಿಚಯ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ = ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಅಧೀನ	ಮುಗಿಲೋಳಿಯು = ಮೋಡಗಳ
ದಲ್ಲಿ ಇರದೆ ಇರುವುದು	ಸಾಲು
ಏಳಿಗೆ = ಉದ್ಧಾರ	ಅರಿಯರಳಿದ = ಅರ್ಥ ಅರಳಿದ
ತಡೆಯನು = ಒಡ್ಡನ್ನು	ಸುರುಚಿರಪರಿಮಳ = ಒಳ್ಳೆ ಸುಗಂಧ
ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ = ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ	ಸಿಂಗನ = ಸಿಂಹನನ್ನು
ನೇಸರ = ರವಿಯು	ಕರುಣಿಸುತ = ದಯೆದೋರುತ್ತ

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳು

- ೧ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡು ಹಾಕಲು ಪ್ರವಾಹ ಕಟ್ಟಾಗುವದು.
- ೨ ಹಕ್ಕೆಯು ಮಂಜುಳಗಾನಮಾಡುವದಿಲ್ಲ.
- ೩ ಮೋಡಮುಸುಕಲು ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಕಾಶ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದು
- ೪ ಹೊವು ಮೊಗ್ಗೆ ಇದ್ದಾಗ್ಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ವಾಸನೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ.
ಸಿಟ್ಟಿಗಳಿರುವದು. ಶಾಂತವಾಗಿ ಇರಲಾರದು.
ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಲು ಅದರ ತೇಜವಡಗುವದು.
ಸರಳ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ ನೋಡಿರಿ.

೧೩. ವೀರ ಅಭಿಮನ್ಯು

ಇದೊಂದು ಭಾರತ ಪುರಾಣದ ಕಥೆ-ಅಭಿಮನ್ಯುವೆಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲ ಕನು ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ದಂಗುಬಡಿಸಿದನು. ಇವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥರಾದ ಆ ಸೈನ್ಯದವರು ಅನೀತಿಯಿಂದ ಹಿಂದೆ ಬಂದು ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ಕೈಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದರು. ಒಬ್ಬನೇ ನಿಂತು ಸಾವಿರಾರು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸದೆದು ಕೊನೆಗೆ ಅಭಿಮನ್ಯುವು ಹತನಾ

ದರೂ 'ವೀರಪುತ್ರ'ನೆಂದು ಅವನ ಹೆಸರು ಚಿರವಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು. ಈ ಕಥೆಯೇ ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಪರಿಚಯ

ಪಾಂಡವರ ಪಕ್ಷ = ಪಾಂಡವರಬಣ
 ಲಕ್ಷ್ಯವಧಿ = ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಿ
 ಸಲಹೆಗಾರ = ಯುಕ್ತ ಮಸಲತ್ತು
 ಹೇಳುವವ
 ಸೇನಾಪತಿ = ದಂಡಿನ ಒಡೆಯ
 ಚಕ್ರವ್ಯೂಹ = ದುಂಡಾಗಿ ರಚಿಸಿದ
 ಸೇನೆಯ ಗುಂಪು
 ಬಿನ್ನ ಯಿಸಿದನು = ಬೇಡಿಕೊಂಡನು
 ವೀರಾಧಿವೀರ = ಬಹುದೊಡ್ಡ ಶೂರ
 ಚದರಿಸುವದು = ಓಡಿಸುವದು

ಬೆಂಬಲವಾಗಿ = ಸಹಾಯಕವಾಗಿ
 ಬೊಟ್ಟುಕಟ್ಟಿದರು = ಕೌತುಕ
 ಬಟ್ಟರು
 ಬಾಲವೀರನು = ಶೂರನಾದ ಹುಡು
 ಗನು
 ವೀರಸ್ವರ್ಗ = ರಣಶೂರರು
 ಮಡಿದು ಹೊಂದುವ ಸ್ವರ್ಗ
 ವೆಚ್ಚಿಗೆ = ಪ್ರೀತಿ
 ಹೆಮ್ಮೆ = ಸ್ವಾಭಿಮಾನ
 ಭಾರತಮಾತೆ = ಹಿಂದದೇವಿ

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

- ೧ ಕೃಷ್ಣನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಸಲಹೆಗಾರನು.
- ೨ ಕೇವಲ ಅಭಿಮನ್ಯು ಬಾಲಕನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವದಕ್ಕಾಗಿ ರಚಿಸಿದರು.
- ೩ ಅರ್ಜುನನ ಮಗ ಅಭಿಮನ್ಯುವು ಹೊರಟನು.
- ೪ ಕುರಿಯಹಿಂಡಿನಲ್ಲಿ ತೋಳವು ಹೊಕ್ಕು ನಾಶಮಾಡುವಹಾಗೆ ಅಭಿಮನ್ಯುವು ವ್ಯೂಹದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ರೌದ್ರಾವೇಶದಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು.
- ೫ 'ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನು ಸೋಲಿಸದ ಹೊರತು ತಮಗೆ ಗೆಲುವು ದೊರೆ ಯುವದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ದುರ್ಯೋಧನ ದ್ರೋಣರು ಆಲೋಚಿಸಿದರು.
- ೬ ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಕೈ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೊಂದರು.
- ೭ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರಿಗೆ ವೀರಸ್ವರ್ಗ ದೊರೆಯುವದು. ಅದರಂತೆ ಅಭಿಮನ್ಯುವು ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತ ಸತ್ತನು. ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ವೀರಸ್ವರ್ಗ ಲಭಿಸುವದು.

- ೮ ಅಭಿಮನ್ಯು ವಿನಂಥ ಬಾಲಕರು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬೇಕು.
 ೯ ಭಾರತದ ಒಳ್ಳೆ ವೀರರೆಂದರೆ ಮುದುಕ ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯ.
 ಹೆಡುಗ ಅಭಿಮನ್ಯುವು.

೧೪. ಆನೆ

ವನ್ಯ ಪಶುಗಳಲ್ಲಿ ಆಕಾರದಿಂದ ಹಿರಿಯದಾದ ಆನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ. ಅದರ ಆಕಾರ-ಸ್ವರೂಪ-ಸ್ವಭಾವ-ವಾಸ್ತವ್ಯಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ ಈ ಮಹತ್ತರವು ಪ್ರಾಣಿಯ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವಯಾವ ಬಗೆಗಳಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವನೆಂಬದನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ.

ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಪರಿಚಯ

ಮದವೇರು = ಸೊಕ್ಕಿಗೆ ಬರು	ಬುದ್ಧಿಬಲ = ವಿಚಾರಶಕ್ತಿ
ಬಿಸಾಡುವದು = ಚೆಲ್ಲುವದು	ಆರ್ಭಟಿಸು = ಅರ್ಭಾಟಮಾಡು
ಕೋರೆಗಳು = ಉದ್ದ ಹೆಲ್ಲುಗಳು	ವೈಭವದ ಕುರುಹು = ಐಶ್ವರ್ಯದ
ಭೀಕರಪ್ರಾಣಿ = ಭಯಂಕರಪ್ರಾಣಿ	ಗುರುತು
ಪ್ರವಾಸಿಕರು = ಪ್ರವಾಸಮಾಡುವವರು	ಅಂಬಾರಿ = ಆನೆಯಮೇಲೆ ಇಕ್ಕುವ
	ಪೀಠ
ಮಾವುತ = ಆನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ	ಅಂಕುಶ = ಆನೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ
ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವ	ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಆಯುಧ

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

೧ ಭಾರವಾದ ದೊಡ್ಡಶರೀರ, ಉದ್ದ ಸೊಂಡೆ, ಗಡುತರಕಾಲು, ಅಗಲಕಿವಿ, ಉದ್ದಕೋರೆ, ಕಿರಿಗಣ್ಣು. ಗಂಭೀರ ನಡಿಗೆಯುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಯಿದಾ ಗಿರುವದು.

೨ ಮನಬಂದಂತೆ ಓಡಾಡುವದು, ಗಿಡಗಂಟಿ-ತೋಟಪಟ್ಟಿ ನಾಶ ಮಾಡುವದು, ಎದುರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸೀಳುವದು. ಆಗ ಅಂಕುಶಧಾರಿಯಾದ ಮಾವುತನನ್ನೂ ಕೂಡ ಲಕ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲ.

೩ ವನಸ್ತ್ರೀಯರು ಅಭರಣಕ್ಕಾಗಿ, ಕೆತ್ತನೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳಿಗೆ, ಹಿಡಿಕೆಗಳಿಗೆ, ಹಣೆಗೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಕೋರೆಯ ಹಲ್ಲಿನ ಉಪಯೋಗವಾಗುವದು.

೪ ಭಾರವಾದ ತೊಲೆಗಳನ್ನು ಜಗ್ಗುವದು, ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತುವದು ಮೊದಲಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವದು.

೫ ಬೇಟೆಗಾರರು ಆನೆಯನ್ನೇರಿ ಹುಲಿಯ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವರು. ಹುಲಿಗೂ ಆನೆಗೂ ಜಾತವೈರತ್ವವುಂಟು. ಆನೆ ಕಂಡಕೂಡಲೆ ಹುಲಿಯು ತನ್ನ ನಖದಿಂದ ಆನೆಯನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುವದು. ಆನೆಯ ಮೈದೊಗಲು ಬಹು ದಪ್ಪವಾದುದರಿಂದ ಹುಲಿಯ ಕೊಡೆತದ ಪರಿಣಾಮವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದರ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಆನೆಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದು ಹುಲಿಯನ್ನು ಕಾಲಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕಚಪಚನೆ ತುಳಿದು ಕೊಂದುಹಾಕುವದು.

ಒಂದುವೇಳೆ ಹುಲಿಗೆ ಆನೆಯ ಕುತ್ತಿಗೆಯಮೇಲೆ ಜಿಗಿದು ಕೂಡುವ ಆಸ್ಪದ ಸಿಕ್ಕರೆ ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಹುಲಿಯೇ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗುವದು. ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗಾರನು ಆನೆಯ ಕುತ್ತಿಗೆಯಮೇಲೆ ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಆಗ ಹುಲಿಗೆ ಆಸ್ಪದವಾಗುವದಿಲ್ಲ.

೬ ರಾಜರು ವೈಭವದ ಕುರುಹೆಂದು ಆನೆ ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಸೈನ್ಯಕ್ಕಾಗಿ, ಮೆರವಣಿಗೆಗಳಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

೭ ಹುಲ್ಲು, ಅಕ್ಕಿ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವದು.

೮ ಮಾವುತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಂಕುಶವಿದ್ದರೆ, ಆನೆಯು ಅವನ ಹಿಡಿತದೊಳಗಿರುತ್ತದೆ.

೯ (ಅ) ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಲು ಬಲು ದೊಡ್ಡದು, ಕಣ್ಣು ಬಲು ಸಣ್ಣವು;

(ಆ) ಕೋರೆಗಳಂತೂ ಬಹಳ ಉಪಯೋಗವುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳು.

(ಇ) ಕಾಡಾನೆಗಳ ಕಾಟವೆಂದರೆ ದಾರಿಕಾರರಿಗೆ ಅದು ಭಯಂಕರ ಕುತ್ತು;

(ಈ) ಆನೆ ಬದುಕಿದಾಗಿನ ಬೆಲೆಯು ಅದು ಸತ್ತಮೇಲೆಯೂ ಬರುವದಂತೆ;

೧೦ ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತದ ದಟ್ಟವಿಡಿಯಲ್ಲಿ ರತ್ನಗಳು ದೊರೆಯುವವಂತೆ;
 ರಣರಂಗದ ಭೀಕರತೆಯು ಕಣ್ಣಿಂದ ಕಾಣಲಾಗದು.
 ತಾಯಿಗಳು ಹಬ್ಬದದಿನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸುವರು.
 ಮೂಡಗಾಳಿಯ ಒಳಿತಾದ ಬೀಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಮೋಡಗಳು
 ದಿಕ್ಕಾಸಾಲಾದವು.
 ವಿಲೀನವಾದನಂತರ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ವಿಪುಲ ಸಂಪತ್ತು ಮಾಯ
 ವಾಯಿತು.

೧೫. ಆನೆಯೂ ಮಂಗವೂ

ಇದೊಂದು ಕತೆ-ಅಡವಿಯಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಆನೆಯೂ ಒಂದು ಮಂಗವೂ
 ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬಲ-ಚಾಪಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಾದ ಹೂಡಿ ನಾ ಹೆಚ್ಚು
 ತಾ ಹೆಚ್ಚು ಎಂಬ ಆತ್ಮ ಪೌರುಷದಿಂದ ಜಂಭ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತಮ್ಮ
 ವಾದ ಮುಗಿಸಲೊಲ್ಲವು. ಆನೆಯು ಬಲವನ್ನು ಮೇಲು ಮಾಡಹತ್ತಿತು.
 ಮಂಗವು ಚಪಲತನವನ್ನು ಮೇಲು ಮಾಡಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಎರಡೂ ತಮ್ಮ
 ಮಾತಿನ ಸತ್ಯತೆಗಾಗಿ ನರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋದವು. ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ
 ನರಿಯು ತನ್ನ ಜಾಣತನದಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರ ವಾದವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿ-ಕಾರ್ಯ
 ಸಾಧನೆಗೆ ಬಲವೂ, ಚಪಲತೆಯೂ ಎರಡೂ ಅವಶ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ತನ್ನ
 ನಿರ್ದಯಕೊಟ್ಟಿತು. ಇದೇ ಕತೆಯು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಪರಿಚಯ

ಬಲವಂತ = ಕಸುವುಳ್ಳವ
 ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿ = ಒಳ್ಳೆ ಜಾಣ
 ತುತ್ತತುದಿ = ತೀರಮೇಲೆ
 ಗಾಬರಿಗೊಂಡು = ಅಂಜಿ

ಅಲುಗಲಿಲ್ಲ = ಹೊಯ್ದಾಡಲಿಲ್ಲ
 ನಿರಾಶೆಗೊಳ್ಳು = ಆಶೆಯನ್ನು ಬಿಡು
 ಶ್ರಮಪಡು = ಕಷ್ಟಪಡು
 ಒಪ್ಪಿದವು = ಒಡಂಬಟ್ಟವು

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

೧ ಆನೆ-ಮಂಗಗಳು ನ್ಯಾಯ ಪಡೆಯಲು ನರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದವು.

೨ ನದಿಯ ಆಚೆಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾವಿನನುರದಲ್ಲಿ ತುದಿಗೊಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಇರುವದು. ಮೊದಲು ಅದನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಬರಿ. ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ನಾದ ಬಗೆಹರಿಸುವೆನು. ಎಂದು ಅವಕ್ಕೆ ನರಿಯು ಹೇಳಿತು.

೩ ಮಂಗವು ಜಿಗಿದು ಹೆಣ್ಣು ಹರಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ್ಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಆನೆಯಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಎರಡೂ ಕೂಡಿ ನರಿಯಹತ್ತರ ಬಂದವು.

೪ ಈ ಹೆಣ್ಣು ಸಿಗಬೇಕಾದರೆ ಆನೆಯ ಶಕ್ತಿಯೂ ನರಿಯ ಚಪಲ ತೆಯೂ ಎರಡೂ ಬೇಕಾದವು. ಅಂದಮೇಲೆ ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅನ್ನುವದು ತಪ್ಪು. ಕಡಿಮೆ ಅನ್ನುವದೂ ತಪ್ಪು.

೫ ನರಿಯ ನಿರ್ಣಯವು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಅರಿತು ಅದಕ್ಕೆ ಆನೆ-ಮಂಗ ಗಳು ಎರಡೂ ಒಪ್ಪಿದವು.

೬ ಯಾವದೊಂದರ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ವಾದಿಸಬಾರದು. ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗೆ ಬಲ-ಚಾಪಲ್ಯಗಳೆರಡೂ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಎಂಬಸಂಗತಿ ತಿಳಿಯುವದು.

೭ ಸರಳವದೆ.

೮ ನರಿ, ಮಂಗ, ಆನೆ ಈ ಮೂರರಲ್ಲಿ ನರಿಯೇ ಜಾಣತನವುಳ್ಳದ್ದು. ಅದರಿಂದಲೇ ಆನೆ-ಮಂಗಗಳ ನಾದ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು.

೧೬. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು

(ಕವಿತೆ)

ಹೊನ್ನಮ್ಮ ಎಂಬ ಕವಿಯಿತ್ರಿಯು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಯಾವ ಯಾವ ಬಗೆಯಿಂದ ಉಪಚರಿಸಬೇಕೆಂಬ ನೀತಿಯನ್ನು ಪುರುಷರಿಗಾಗಿ ಮುಖ್ಯತಃ ಹೆಣ್ಣು ಹಡೆದ ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಬೋಧೆ ಮಾಡಿರುವಳು.

ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಸರಿಚಯ

ಬೀಳುಗಳೆವರು = ನಿಂದಿಸುವರು	ನಂಟುತನ = ಶರೀರಸಂಬಂಧಿಗಳು
ಕಣ್ಣು ಕಾಣದಗಾವಿಲರು = ಜ್ಞಾನ	ಹತ್ತುಗೆ = ಹತ್ತುಗಡೆ
ವಿಲ್ಲದ ಮೂಢರು	ನೇಹದವನಿಕೆ = ಮಿತ್ರತ್ವದ ವಿಚಾರ
ಕುಲಪುತ್ರ = ಒಳ್ಳೆಕುಲದಲ್ಲಿ	ಎದೆಗರಗಿ = ಮನಮೆಚ್ಚಿ
ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ	ನಡೆವಣಿಕೆ = ಹೆಣದಂತೆ ಇರುವವನಿಗೆ
ಉದ್ಧರಿಸಲು = ಉದ್ಧಾರಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ	ಅರ್ಥವು = ಸಂಸತ್ತು
ಒಳಗುವರನಿಗೆ = ಒಳ್ಳೆಹುಡುಗನಿಗೆ	ತಾವುಳಿದು = ತಾವುಬಿಟ್ಟು
ಕುಲಕೋಟಿಯನು = ತನಗೆಸಂಬಂಧಿ	ಒಡವೆಗುಡುವುದು = ವಸ್ತುಗಳನ್ನು
ಸಿದ ವಂಶಗಳನ್ನು	ಕೊಡಬೇಕು
ಬಗೆದು = ವಿಚಾರಮಾಡಿ	ಒಂದೆಲೂರೊಳು = ತಾನಿದ್ದ ಊರಲ್ಲಿ
ಒಗೆದಒಳಗುವರ = ಹುಟ್ಟಿದ	ನೆರೆಯೂರು = ಸಮೀಪದ ಹಳ್ಳಿ
ಒಳ್ಳೆಯ ಮಗ	ಕಾಲವಅರಿತು = ಪ್ರಸಂಗನೋಡಿ

ಸರಳಅರ್ಥ

೧ ಹೆಣ್ಣು, ಹೆಣ್ಣು ಎಂದು ಬಹುಜನ ಗಂಡಸರು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವರು. ಆದರೆ ಅಂಥವರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದ, ಬೆಳೆದದ್ದು ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದ, ಜೋಪಾನ ವಾದದ್ದು ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದ. ಅಂದಮೇಲೆ ಮೂರ್ಖರು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹೀಗೇಕೆ ತಿರಸ್ಕಾರಮಾಡುವರು ?

೨ ಗಂಡುಹುಡುಗನು ಓದುಬರೆಹ ಕಲಿತು ಜಾಣನಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಮನೆತನ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಸಮರ್ಥನಾಗುವನು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಿದ್ಯೆಕಲಿಯದ ಹುಡುಗೆಯಾದರೂ ಅಕೆಯನ್ನು ಚಲೋ ವರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ತನ್ನ ಅತ್ತೆಯ ಹಾಗು ತೌರಮನೆಯ ಉದ್ಧಾರಕಳಾಗುವಳು.

೩ ಮಗಳನ್ನು ಎಂಥವನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಒಳ್ಳೆ ಗುಣಿಯೂ, ಸುವಿಖ್ಯಾತಿಯೂ, ಸುಂದರನೂ, ಶಿಷ್ಟಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನೂ ಅದ ವರನನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು.

೪ ಎಂಥವನಿಗೆ ಕೊಡಬಾರದು ?

ಹಣದ ಅಶೇಗಾಗಿ ಬೀಗರಲ್ಲಿ, ಆಪ್ತರಲ್ಲಿ, ಗೆಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕೊಡುವ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಬಾರದು. ಹಾಗು ಕುಲಹೀನ, ರೂಪಹೀನ, ಪ್ರಾಯಹೀನನಾದ ಹೆಣ್ಣು ಸ್ವರೂಪದವನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಬಾರದು.

೫ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಪಚರಿಸಬೇಕು ?

ನಾವು ಬಡವರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಐಶ್ವರ್ಯವಿಲ್ಲ ನಾವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ? ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ನುಡಿದು ವಂಚನೆ ಮಾಡಬಾರದು. ತಾವು ತೋಡುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಾದರೂ ಉಣ್ಣುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಾದರೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಡಲು, ತೊಡಲು ಕೊಡಬೇಕು.

೬ ಇದ್ದೂರಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಬ್ಬ-ಹುಣ್ಣಿವೆಗಳಿಗೆ ಆದರ ದಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನೆರೆಯೂರಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರಸಂಗನೋಡಿ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

೧ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದವರು, ಅಶಿಸ್ತಿಕರು, ಹಳ್ಳಿಗರು ಇವರು ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ ಗಾವಿಲರು.

೨ ಹಳ್ಳಿಯವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆತಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಗಾವಿಲರೆಂದು ಅನ್ನುವರು.

೩ ಒಳ್ಳೆಯ ವರನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ತಾರಾಮನೆ-ಆತ್ಮಿಯ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಕೇರಿ ತರುವಳು.

೪ ಒಳ್ಳೆ ಗುಣವಂತನಿಗೆ, ಕುಲೀನನಿಗೆ, ಸಂಭಾವಿತನಿಗೆ, ಸುಂದರ ನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.

೫ ದುಡ್ಡಿನ ಅಶೆಯಿಂದ ಆಪ್ತರೇ ಇರಲಿ, ಬೀಗರೇ ಇರಲಿ, ಸ್ನೇಹಿ ತರೇ ಇರಲಿ ಅವರಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಬಾರದು. ಹಾಗು ಗುಣ ರೂಪ ಯೌವನಗಳಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣು ದಂಧವನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಬಾರದು.

- ೬ ಇದ್ದೂರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಮಗಳನ್ನು ಹಬ್ಬ-ಹುಣ್ಣಿ ವೆಗಳಿಗೆ ಕರೆತರಬೇಕು.
- ೭ ಪರವೂರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಂಗ ಬಿದ್ದಾಗ ಕರೆತರಬೇಕು.
- ೮ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಅವಳಿಂದಲೇ ಸಂಸಾರ.

೯ ಪುತ್ರ = ಗಂಡುಹುಡುಗ
ಮದುವೆಯಾಗದವ
ಕುಮಾರ = ಮಗ
ತನುಜ = ತನ್ನ ಶರೀರದಿಂದ
ಹುಟ್ಟಿದವ
ಮಗ-ಮಗಳು,
ತಾಯಿ-ತಂದೆ,

ಪುತ್ರಿ = ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು
ಮದುವೆಯಾಗದ
ತನುಜೆ = ತನ್ನ ಶರೀರದಿಂದ
ಹುಟ್ಟಿದವಳು
ಅತ್ತಿ-ಮಾವ ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ

೧೦ ನೇಹ = ಪ್ರೀತಿ
ಬೀಳುಗಳೆ = ತುಚ್ಛಮಾಡು
ಉದ್ಧರಿಸು = ಎತ್ತಿಹಿಡಿ

ನಂಟುತನ = ಬೀಗತನ
ಕಡು = ಬಹಳ

೧೭. ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಅರ್ಥಪಾಲು

ಮಾನು ಬಲೆಗಾರನೊಬ್ಬನ ಗಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಶೆಯಿಂಗೆ ಪಾಲುಬಯಸಿದ
ಅಮೀರನ ಮನೆಯ ಕಾವಲುಗಾರನು ತನ್ನ ಹಾನಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ
ಕಥೆಯು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಬಲೆಗಾರನು ತನ್ನ ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿ
ಸುವ ಕಾವಲುಗಾರನಿಗೆ ತಾನು ಏನೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಪರ್ಯಾ
ಯದಿಂದ ಆ ಕಾವಲುಗಾರನ ಒಡೆಯನಿಂದಲೇ ಶಾಸನಮಾಡಿಸಿದ ತನ್ನ
ದುರಾಶೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಕಾವಲುಗಾರನು ಒಳಿತಾಗಿ ಪೆಟ್ಟುತಿದ್ದ; ಕೆಲಸದಿಂದ
ದೂರಾಗಿ ತಾನು ಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆಕೊಂಡ.

ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಪರಿಚಯ

ಪ್ರಾಪ್ತಿ = ಗಳಿಕೆ	ಅಮಾರ = ರಾಜನ ಸರದಾರ
ವೈಭವ = ಸಡಗರ	ಪಾಲಿನಬೆಲೆ = ಭಾಗದಕೆಮ್ಮತ್ತು
ಪಕ್ವಾನ್ನ = ರುಚಿಕಟ್ಟಾದ ಅಡಿಗೆ	ಕೆಲಸದಿಂದದೂರಮಾಡಿ = ಕೆಲಸ
ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲದೆ = ಗತಿಯಿಲ್ಲದೆ	ದಿಂದ ತೆಗೆದು
ಹಟ = ಭಂಡಿತನ	
ಕೈಬಿಗಿಹಿಡಿ ಕೈನಿಲ್ಲಿಸಿ:	
ಸಾಕಮಾಡು, ತಡೆ	

ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳು

೧ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಭರತಿಯುಂಟಾದುದರಿಂದ ಅಂದು ಮೀನು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.

೨ ಅಮೀರನಿಗೆ ಮೀನು ಬೇಕಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಈ ಮೀನಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಬರುವದು ಕಾವಲುಗಾರನಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಬಂದ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತನಗೂ ಕೆಲವು ಹಣ ದೊರೆಯಬೇಕೆಂದು ಆತನು ಮೀನಗಾರನನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

೩ ಮೀನನ ಬೆಲೆಯು ನನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊಯ್ಯುವ ಹೊಸ ಬಾರ ಕೋಲಿನ ಒಂದುನೂರು ಬಡೆತಗಳು, ಎಂದು ಬಲೆಗಾರ ಹೇಳಿದನು.

೪ ಎಲ್ಲರೂ ದುಡ್ಡನ್ನು ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡುವರು. ಇವನು ಮಾತ್ರ ತನಗೆ ಬಡೆತಗಳು ಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವನು. ದುಡ್ಡಿನ ಬೆಲೆಯನ್ನರಿಯದ ಇವನು ಅಜ್ಞಾನಿ ಅಂದರೆ ಹುಚ್ಚನು ಇರಬಹುದೆಂದು ಅಮೀರನು ತಿಳಿದನು.

೫ ಕಾವಲುಗಾರನಿಗೆ ಹೊಸ ಬಾರಕೋಲಿನಿಂದ ಒಳಿತಾದ ಐವತ್ತು ಏಟುಗಳು ಬಿದ್ದು ವಲ್ಲದೆ ಇದುವರೆಗೆ ಆತನು ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸ (ನವಕರಿ) ದಿಂದ ದೂರಾದನು. ಇದೇ ಕಾವಲುಗಾರನಿಗೆ ದೊರೆತ ಶಿಕ್ಷೆ.

೧೮. ನಾಗರಪಂಚಮಿ

ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ಜನರಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಹಾಗೂ ಅವರು ಆಚರಿಸುವ ಹಬ್ಬಗಳ ಸೊಬಗೂ ಹೆಚ್ಚು. ನಾಗಪಂಚಮಿಯು ನಮ್ಮ ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರೂಢವಾಗಿರುವ ಸಡಗರದ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಬ್ಬದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಬರೆದಿದೆ.

ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಪರಿಚಯ

ವಿನೋದದಆಟ = ಮನರಂಜ

ನೆಯ ಆಟ

ಮಿಂದು = ಜಳಕಮಾಡಿ

ತದಿಗೆ = ಮೂರನೆಯ ತಿಥಿ

ನಲಿದಾಡು = ಸಂತೋಷಪಡು

ಜೊತೆಗೆ = ಸಂಗಡ

ನೈವೇದ್ಯ = ದೇವರ ಎಡಿ

ಮೂರ್ತಿ = ಪ್ರತಿಮೆ

ಸಿಂಗಾರಾಗಿ = ಡಾಲಾಗಿ

ಕೀರ್ತನೆ = ದೇವರ ಭಜನೆ

ಪ್ರದರ್ಶನ = ಜನರು ನೋಡುವ

ಬೆಡಗಿನಬಟ್ಟೆ = ಚಿಂದವಾದ ಅರಿವೆ

ದಕ್ಕೆ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಪದಾರ್ಥ

ಮುಡಿದುಕೊಳ್ಳು = ತಲೆಯಲ್ಲಿ

ಗಳನ್ನಿಡುವುದು

ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳು

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳು

೧ ನಾಗರಪಂಚಮಿ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬರುವುದು.

೨ ಅಂದು ನಾಗಪ್ಪನ ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆಮಾಡುವರು. ಆರಳು, ಕೊಬ್ಬರಿ, ತಂಬಿಟ್ಟು ಹಾಲುಹಾಕಿ ನೀರು ಹಾಕುವರು.

೩ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ಹಬ್ಬ; ಚೌತಿ ಹಾಗೂ ಪಂಚಮಿಗಳು ಮಹತ್ವದ ದಿನಗಳು.

೪ ಬೆಡಗಿನ ಅರಿವೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಜೋಕಾಲಿ, ಜೀಕ ಆಡುವರು.

೫ ದೊಡ್ಡವರು ಪಂದ್ಯಾಟಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ ವಿನೋದಪಡುವರು.

೬ ಪೂಜಾ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ನಾಗರ ಪಂಚಮಿ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ಈ ಭಕ್ತಿಹೆಚ್ಚು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅದು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ.

೭ ಮೇಲಾಟಗಳು-ಹೆಣ್ಣು ಒಗೆಯುವದು, ಕಲ್ಲು-ಕೊಡ-ಇರಸು ನೆಗವುವದು, ಜೋಕಾಲಿ ಜೀಕುವದು, ಗುರಿಹೊಡೆಯುವದು ಇವೆ.

೮ ನಾಗಪ್ಪನಿಗೆ ಹಾಲು ಹೊಯ್ಯುವದು, ಜೋಕಾಲಿ ಆಡುವದು. ತಂಬಿಟ್ಟು ಅರಳು ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವದು. ಇವುಗಳಿಂದ ಹೆಂಗ ಸರು ಮನಸಿಗೆ ಸೊಗಸುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು.

೯ (ಅ) ನಾಗಪಂಚಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಡಬು-ತಂಬಿಟ್ಟುಗಳ ಊಟ ಮಾಡುವೆವು.

(ಆ) ನಾಗಪಂಚಮಿ ಹಬ್ಬವು ಶ್ರಾವಣ ಶುದ್ಧ ತದಿಗೆಗೆ ಆರಂಭವಾಗುವದು.

(ಇ) ನಾಗಪ್ಪನಿಗೆ ತಂಬಿಟ್ಟುಗಳ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುವರು.

(ಈ) ಜೋಕಾಲಿಯ ಸರತಿಗಾಗಿ ಜನರು ಕಾಯುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವರು.

(ಉ) ಶಿವನ ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಕಾಂತ ಭಕ್ತ ಸಿರಿಯಾಳ ಸೆಟ್ಟಿ.

(ಊ) ನಾಗಪಂಚಮಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯ ಸೊಸೆಂದಿರು ತಾರಮನೆಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

೧೦ ನೈವೇದ್ಯ = ದೇವರಿಗೆ ತೋರಿಸುವ ಎಡಿ	ಮೇಲಾಟ = ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ, ಜಾಣತನಗಳನ್ನು
ನಿಷ್ಠೆ = ದೇವರಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ, ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಡುವ ಭಕ್ತಿ	ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಶಕ್ತಿ-ಜಾಣ ತನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವದು.
ಪ್ರದರ್ಶನ = ಜನರಿಗೆ ಹೊಸಹೊಸ ಪದಾರ್ಥ ತೋರಿಸಲು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಂಡಿ ಸಿಟ್ಟಿ ಸ್ತಳ	ಬೆಡಗು = ಸುಂದರ (ಜಿಂದ) ಭೂಷಣ = ಶೋಭೆ ಮುಡಿ = ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವದು ತಣಿಸು = ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸು

೧೯. ಬತ ದಬೆಳೆ

ಬೆಳವಲನಾಡಿನ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನು ಮಲೆನಾಡಿನ ಹಳ್ಳಿಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಕೂಡ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಬತದ ಪೈರು ನೋಡಿ

ಕೌತುಕಬಟ್ಟುನು. ಅವನ ತಂದೆಯು ಅವನಿಗೆ ಬತ್ತದ ಬೆಳೆಯ ಯಾವತ್ತು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ಅದು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ.

ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಸಂಶೋಧನೆಯ

ಕಂಗೊಳಿಸು=ಕಣ್ಣಿಗೆ ಚಿಂದಕಾಣು
ಮಲೆನಾಡು=ಮಲ್ಲಾಡು(ಗುಡ್ಡದ
ಸೀಮೆ)
ವೆಚ್ಚವು=ಖರ್ಚು (ಲಾಗುವಡೆ)
ಮೇಲ್ವಾಳಿ=ಮೇಲಿನಗದ್ದೆ
ಕಿಪ್ಪಾಳಿ=ಕೆಳಗಿನಗದ್ದೆ
ಕೂರಿಗೆ=ಬೀಜ ಬಿತ್ತುವದಕ್ಕೆ
ಒಕ್ಕಲಿಗನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸಾಧನ

ಮೊಳಿಕೆ=ಚಿಗುರೊಡೆ
ನೆಟ್ಟಿಗೆ=ಅಗಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚುವದು
ಕಳ್ಳರಕಾಟ=ತುಡುಗರ ಉಪದ್ರವ
ಮಂಚಿಕೆ = ನೆಲದಿಂದ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ
ಕಟ್ಟಿದ ಗುಡಿಸಲು
ಸಂಘ=ಸಹಕಾರದ ಕೂಟ
ಸೌಮ್ಯಾಹಾರ=ಬೇಗ ಪಚನ
ವಾಗುವ ಆಹಾರ

ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

೧ ಕೆಂಪು ನೆಲವಿದ್ದ ಭೂಮಿಯಿರಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಬತ್ತ ಬೆಳೆಯುವದು.

೨ ಬತ್ತಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನೀರು ಬೇಕು. ಬೆಳವಲಕ್ಕೆ ಮಳೆ, ನೀರು ಕಡಿಮೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಬೆಳವಲದಲ್ಲಿ ಬತ್ತ ಬೆಳೆಯುವದಿಲ್ಲ.

೩ ಏರು ಏರಾಗಿ ಪಾವಟಿಗೆಯಂತೆ ಹಾಳಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

೪ ಧಾರವಾಡ-ಬೆಳಗಾವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬತ್ತದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಕೂರಿಗೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಬಿತ್ತುವರು.

೫ ಕೊಂಕಣ-ಕಾರವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಮಡಿಯಲ್ಲಿ ಬತ್ತಹಾಕಿ ಅಗಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವರು. ಅಗಿಗಳು ದೊಡ್ಡವಾದಬಳಿಕ ಕಿತ್ತಿ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಹೊಲ (ಗದ್ದೆ)ಗಳಲ್ಲಿ ಉರು:ವರು.

೬ ಅಡವೀಮಿಕ (ಕಾಡಹಂದಿ)ಗಳ ಕಾಟವು ಹೆಚ್ಚು.

೭ ಹೊಲದ ಸುತ್ತಲು ತಂತಿಯ ಬೇಲಿ, ಕಲ್ಲಿನಗೋಡೆ ಕಟ್ಟುವರು. ಸರಕಾರದಿಂದ ಬಂದೂಕಗಳ ಲಾಯಸನ್ನು (ಪರವಾನಿಗೆ) ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವರು.

೮ ಆಶ್ವಿನ-ಭಾದ್ರಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಕೊಯ್ದನಂತರ ಹುಲ್ಲು ಗೂಡು ಒಣಗಬಿಡುವರು. ಒಣಗಿದ ಬಳಿಕ ತುಳಸಿ ಇಲ್ಲವೆ ಬಡಿಗೆಯಿಂದ ಬಡಿದು ಮೊರದಿಂದ ತೂರಿ ರಾಶಿಮಾಡುವರು.

೯ ಇದು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಿಗೆ ಸೌವ್ಯವಾದ ಆಹಾರವಾದ್ದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವದರಿಂದ ಮುಖ್ಯಧಾನ್ಯವೆಂದು ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

೧೦ ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಯ ವರ್ಣನೆ

೨೦. ತಡಸಲು

(ಕವಿತೆ)

ಸೃಷ್ಟಿ ಚಮತ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ರಮ್ಯವಾಗಿ ತೋರುವ ದೃಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಕಡಕೊಂಡು ಬೀಳುವ ಅಂದರೆ ತಡಸಲಿನ ಶೋಭೆಯೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಕವಿಯು ವರ್ಣನೆಮಾಡಿದ ಸಂಗತಿಯು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಸರಿಚಯ

ತಡಸಲು= ದಬದಬೆ	ಅದ್ಭುತ= ಬಹು ಭಯಂಕರ
ಮನನಡುಗು= ಅಂಜು	ಗದರಿಸು= ನಡುಗು
ಗುಡುಗು= ಮೋಡದ ಗರ್ಜನೆ	ಧುಮುಕು= ಕಡಕೊಂಡುಬೀಳು
ತುಂತುರ= ಸೀರಾದ ಹನಿ	ಸ್ತಂಭಿತಮೈ= ಹೊಯ್ದಾಡದ ಶರೀರ
ಅಂಜು= ದಂಡೆ (ಸೆರಗು)	ಕಾಲಂಟಿತ್ತು= ಕಾಲುಊರಿನಿಂತಿತ್ತು
ಸರ= ಮಾಲೆ	ಊಹೆ= ತರ್ಕ
ದಿಡುಗು= ನೋಟ	ದಿಗಂತ= ದಿಕ್ಕಿನ ಕೊನೆ

ಸರಳಅರ್ಥ

೧ ದಡದಡ ಸಪ್ಪಳವಾಗುವ ತಡಸಲ ನೋಡಿ ನನ್ನ ಎದೆ ದಡದಡ ಬಡಿಯುತ್ತದೆ. ತಡಸಲಿನ ಮೂಲಕ ಗಿಡ, ಮರ, ಜನಗಳ ಮನಸ್ಸು ನಡಗುತ್ತದೆ.

೨ ಮೋಡದ ಗರ್ಜನೆಯೇ ಈ ತಡಸಲಿನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಮೋಡದಿಂದ ತುಂತುರ ಹನಿಯ ಮಳೆ ಹುಟ್ಟಿ ಆ ಮಳೆಯು ನದಿಯದಂಥ ಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಆ ನೀರು ಒಳಿತಾಗಿ ಮಿಂಚಿ ತೋರುತ್ತದೆ.

೩ ತಡಸಲಿನ ನೋಟವು- ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲೆಗಳಂತೆ ಬೀಳುವ ನೀರಿನ ಧಾರೆಗಳು ಕಾಣುವವು, ಕಾಜಿನ ಕಂಬಗಳು ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಉರುಳುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವವು. ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು ಹುಟ್ಟಿ ಬಾಗಿ ತೋರುವವು. ನೀರಿನ ಹೊವು (ಪೂತಹನಿಗಳು) ಕುಣಿದಾಡಹತ್ತಿದಂತೆ ಕಾಣುವವು.

೪ ಭೂಮಿ-ಆಕಾಶಗಳ ನಡುವಿನ ಸೌಂದರ್ಯವೆಂದರೆ ಈ ತಡಸಲಿನ ಭಯಂಕರ ನೋಟವು. ಅದರ ಭಯಂಕರ ಸ್ವರೂಪವು ನನ್ನನ್ನು 'ಇಲ್ಲಿ ಬಾ' ಎಂದು ಕರೆಯುವದು ಹಾಗೂ ಅದು 'ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲು' ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಅಂಜಿಸುತ್ತಿರುವದು.

೫ ಹೊಳೆಯು ಕಡಕೊಂಡು ಬೀಳುವಂತೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕಡ ಕೊಂಡು ಬೀಳುತ್ತದೆ, ದೇಹವು ಕಂಬದಂತೆ ಹೊಯ್ದಾಡದೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತ ಇದೆ. ಕಾಲು ನಿಂತಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿವೆ. ನನ್ನ ಮನದ ತರ್ಕವು ಇದರಿಂದ ಏನೊಂದೂ ಕಾಣದೆ ಆಕಾಶದ ಆಚೆಗೆ ಬಲುದೂರ ಹೋಗಹತ್ತಿದೆ.

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

೧ ತಡಸಲಿನ ಸಪ್ಪಳದ ಅರ್ಭಾಟಕ್ಕೆ ಎದೆ ನಡಗುವದು.

೨ ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲೆಗಳು ಹರಿಯುವಂತೆ, ಕಾಜಿನ ಕಂಬಗಳು ಮೇಲಿಂದ ಉರುಳಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಕಾಣುವದು.

೩ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಕಾಶ ಹಾಗೂ ನೀರಿನ ತುಂತುರ ಹನಿಗಳು ಕೂಡಿ ದಾಗ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು ಕಾಣುವದು.

೪ ಭಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.

೫ ಸಪ್ಪಳದಿಂದ ಭಯವು ಹುಟ್ಟಿ ಅದು 'ಇಲ್ಲಿಬಾ' 'ಅಲ್ಲಿನಿಲ್ಲು' ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.

೬ ದೇಹ, ಮಾನಸ್ಸುಗಳು ಕುಂಠಿತವಾದವೆಂದು ಹೇಳಿದ ಕೊನೆಯ ಪದ್ಯದ ಸಾಲುಗಳು ಸೋಗಸಾಗಿವೆ, ಹಾಗೂ ತಡಸಲಿನ ಸಪ್ತಳವನ್ನು ಅನುಕರಣ ಶಬ್ದದಿಂದ ತೋರಿಸುವ ೧ನೇ ನುಡಿಯ ಸಾಲುಗಳು ರಮ್ಯವಾಗಿವೆ.

೭ ಈ ಕವಿತೆಯ ಭಾವವನ್ನು ಸರಳ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

೮ (ಅ) ಹೊಳೆಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಜಡಿಮಳೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಕಾಣುವದು.

(ಆ) ನೀರು ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಬೀಳುವದು ತೋರುವದು.

೨೧. ಗೆರಸವೈಯ ತಡಸಲು

ಮೈಸೂರ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿದ ಶರಾವತಿ ನದಿಗೆ ಗೆರಸವೈಯ ಹತ್ತರ ತಡಸಲಿನ ಸ್ವರೂಪವುಂಟಾಗಿದೆ. ಅದರ ನೋಟವು ನೋಡುವವರಿಗೆ ಬಹು ರಮ್ಯವೆನಿಸುವದರಿಂದ ಬಹುಜನರು ಆ ತಡಸಲನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗುವರು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಸೊಬಗಿನ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತಡಸಲಿನ ಹೊಂದಿಕೆಯಾದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದೆ.

ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಪರಿಚಯ

ಅಪರೂಪ= ಬಹಳ ಕಡಮೆ	ಪಸರಿಸಿದಂತೆ= ಹಬ್ಬಿದಂತೆ
ಪರ್ವತಾವಳಿ= ಗುಡ್ಡದ ಸಾಲು	ತುಷಾರ= ತುತುರಹನಿ
ಕಡಿದು= ಕಡವಾಡಿಯರೂಪ	ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು= ನೋಡುವವರು
ಆಧಾರತಪ್ಪಿ= ಆಸರ ತಪ್ಪಿ	ಸರಳುಗಳು= ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹಗಳು
ಸಂಕುಚಿತ= ಇಟಿಕರಿ	ಧೂಮ್ರಾಶಿ= ಹೊಗೆಯ ಗುಂಪು
ನಾಲಗೆಗಲ್ಲು= ಮುಂದೆಹಾಯ್ದ ಕಲ್ಲು	ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನದು= ಕಠಿಣವಾದುದು

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

೧ ಕಾನಡಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗೆರಸವೈಯ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ೬ ಹರದಾರಿಯ ಮೇಲಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೋಡಕಣಿಯ ಜೋಗ ಎಂದು ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರಿದೆ.

೨ ಮೈಸೂರ ಸೀಮೆಯಿಂದ ಹರಿದು ಬಂದ ಶರಾವತಿ ನದಿಯಿಂದ ಈ ತಡಸಲು ಉಂಟಾಗಿದೆ.

೩ ಈ ತಡಸಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಜಾ, ಬಾಣ, ಅಬ್ಬರ, ಗೌರವನಿತಿ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ತಡಸಲಿನ ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಆ ಭಾಗಗಳಿಗೂ ತಡಸಲೆನ್ನುವರು.

೪ ತಡಸಲನ್ನು ನೋಡುವವರು ಪ್ರತಿವರ್ಷದ ಡಿಶಂಬರ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ನೋಡುವದು ಉತ್ತಮ ಯಾಕಂದರೆ ಆಗ ನದಿಗೆ ನೀರು ಬಹಳ ಹಾಗು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ.

೨೨. ಒಳ್ಳೆಯ ಗೆಳೆಯ

ಒಳ್ಳೆಯವರ ಸಹವಾಸವಿರಬೇಕು. ಅಂಥವರ ಗೆಳೆತನದಿಂದ ತನಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಕಠಿಣ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಂದ ದೂರಾಗಬಹುದು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಪಾಠ ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಥೆ ಬರೆದಿದೆ. ಒಂದು ಪಾರಿವಾಳಕ್ಕೆ ಗುಡ್ಡದ ಇಲಿಯೊಂದರ ಗೆಳೆತನವಿತ್ತು. ಪಾರಿವಾಳವೂ ಅದರ ಹಿಂಡೂ ಒಂದುಸಾರೆ ಬೇಡನ ಬಲಿ ಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಇಲಿಯು ಅವು ಸಿಕ್ಕ ಬಲಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಆನೆಲ್ಲ ಪಾರಿವಾಳ ಗಳನ್ನು ಪಾರುವೂಡಿತು. ಇದೇ ಕತೆಯು.

ಶಬ್ದ ಪರಿಚಯ

ಬೂರಲಮರ=ಅರಳೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿ	ಇಲಿ ಬಿಲವು=ಇಲಿಯ ಹೋರು
ಸುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮರ	ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡು = ಪಾರುಮಾಡು
ದೇಶಾಂತರದಹಕ್ಕಿ=ಮತ್ತೊಂದು	ಅವಸ್ಥೆ = ಪರಿಣಾಮ
ದೇಶದಿಂದ	ಸಂಗಡಿಗರು= ಸಂಗಡ ಇದ್ದವರು
ಬಂದ ಪಕ್ಷಿ	ನೀಡಿತು= ಕೊಟ್ಟಿತು
ಎಚ್ಚರಿಕೆ= ತಿಳಿವು	ಉಪಕಾರ= ಎರಡನೆಯವರು ತನಗೆ
ಸಂಘಶಕ್ತಿ= ಬಹು ಜನರ ಕೂಡಿದ	ಮಾಡಿದ ಸಹಾಯ
ಬಲ	ನೆನೆದವು= ಸ್ಮರಿಸಿದವು

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

(೧) ಬೇಟೆಗಾರನು ಬಲಿಹಾಕಿದ್ದನು. ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ದಕ್ಕಾಗಿ.

(೨) ಜನರು ಇಲ್ಲದ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕೀಕಾಳು ಹೇಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ವೆಂಬುದನ್ನು ನೀವೆಲ್ಲರು ವಿಚಾರಮಾಡಿರಿ ಎಂದು ಚಿತ್ರಗ್ರೀವನು ಹೇಳಿತು.

(೩) ಗುಡ್ಡದ ವಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿರಣ್ಯಕ ಇಲಿಯು ಹತ್ತರ ಬಂದವು.

(೪) ಇಲಿಯು ಪಾರಿವಾಳ ಸಿಕ್ಕ ಬಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಡಿದದ್ದರಿಂದ,

(೫) ಇಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಗೆಳೆಯನು ಇಲಿಯು, ಯಾಕಂದರೆ ಗೆಳೆಯನಕೂಡ ಒಳ್ಳೆ ಮಾತುಕಥೆಯಾಡುವದು, ಗೆಳೆಯನ ಹಿತಾಹಿತ ನೋಡುವದು, ಇವೆಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆ ಗೆಳೆಯನ ಲಕ್ಷಣಗಳು

೨೩. ರೊದ್ದ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರು

ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನದವರೆಗೂ ನಾಡಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ದೇಹ ಸವಿಸಿದ ವರಲ್ಲಿ ರೊದ್ದ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರೊಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು. 'ನಾಡಿಗಾಗಿ ನಾನು' ಎಂದು ನಾಡಸೇವೆಮಾಡಿದರು. ಇವರು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ದುಡಿದರು ಕೆಲಸದಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದ ಮೇಲೂ ಸ್ಥಾನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹಾಗೂ ಮುಂಬೈ ಶಾಸನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಾಡಿನ ಬೆಳೆಗೆಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಈಗಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜದ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯವು ಇವರದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಇವರು ನಿಸ್ವಾರ್ಥಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ನಾಡಸೇವೆಗೆ ಸರಕಾರವು ಇವರಿಗೆ ದಿನಾಂಕ ಬಹದ್ದೂರ ಹಾಗೂ ಸಿ. ಆರ್. ಇ. ಎಂಬ ಬಹುಮಾನದ ಬಿರುದು ಪದವಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಈ ಮಹಾ ಮಹಿಮನ ಅಲ್ಪ ಪರಿಚಯವು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ.

ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಪರಿಚಯ

ಗಂಭೀರಮುಖ = ಪೌರುಷವನ್ನು

ಬೀರುವ ಮುಖ

ಶಿಕ್ಷಣ = ಚುರುಕು

ಮಿಕ್ಕಿಹೋಗು = ಮೂರಿಹೋಗು

ಬಾಳುವೆ = ಸಂಸಾರ

ಬಹು ವಿರಳ = ಬಹಳಕಡಿಮೆ

ಜ್ಞಾನವಂತ = ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವ

ತೀರ್ಗಡೆಹೊಂದು = ಸಾಸಾಗು

ಅಡಚಣೆ = ತೊಂದರೆ

ನಾತ್ಸಲ್ಯ = ಚಿಕ್ಕವರಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿ

ಮುಂದಾಳು = ಜನರಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಗಿ

ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವ

ದಿವಂಗತ = ಮೃತನಾದ

ಧೋರಣ = ಮುಂದಾಗುವದನ್ನು ಅಂದಾಜುಕಟ್ಟುವದು	ದಕ್ಷತೆ = ಮನಸುಗೊಟ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವದು
ಅಯುಷ್ಯ = ಜೀವಮಾನ	ಪದವಿ = ಕಿತಾಬು

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

- ೧ ರೊದ್ದರಾಯರು ಗಂಭೀರ ಮುದ್ರೆಯವರೂ ಭವ್ಯರೂ ಆಗಿದ್ದರು.
೨ ತನ್ನ ಬಾಳುವೆಗೆ ವಿಶೇಷಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡದೆ ನಾಡಿನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ದುಡಿ
ಯುವದೇ 'ನಾಡಿಗಾಗಿ ನಾನು' ಎನ್ನಿಸುವದು.

೩ ದೂರಿನ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಲಿಯಬೇಕಾಯಿತು. ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ
ಧಾರವಾಡದಿಂದ ಪುಣೆಗೆ ೩೦೦ ಮೈಲು ಕಾಲ್ನಾಡಿಗೆಯಿಂದ ಹೋಗಿದ್ದರು.

೪ ಮನೆತನದ ಅಡಚಣೆಗಾಗಿ ಮುಂದೆ ಶಿಕ್ಷಣಸಾಗದಾಯಿತು.

೫ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ ಬಲಿಸಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

೬ ಪೆನಶನ್ ಪಡೆದನಂತರ ಡಿ. ಎಲ್. ಬಿ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದರು.
ಮು. ಪಾಲಟೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದರು, ಮುಂಬಯಿ ಶಾಸನಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯ
ರಾಗಿದ್ದರು. ಧಾರವಾಡ ನಗರ ಅನರರಿ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಾಗಿದ್ದರು.

೭ (ಅ) ಆದರೆ ನಾಡಿಗಾಗಿ ನಾನು ಎಂದು ನಾಡಿನ ಸೇವೆ
ಮಾಡುವವರು ವಿರಳ.

(ಆ) ತಾಯಿ ಸುಬ್ಬಮ್ಮನವರು ೬ ಹಳ ಧೋರಣೆಯುಳ್ಳವರು.

(ಇ) ರೊದ್ದರಾಯರು ಸೇವಾನಿವೃತ್ತರಾಗಿ ಮುಂಬಯಿ
ಇಲಾಖೆಯ ಶಾಸನ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾದರು.

(ಈ) ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜು ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಇವರಿ
ಬ್ಬರು ಕನ್ನಡ ಮಾತೆಯ ಎರಡು ತೋಳುಗಳೆಂದು
ಹೇಳಬಹುದು.

(ಉ) ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕೆ 'ಅರವು-ಮರವು' ಆಗುವದು.

೨೪. ಕುಮಾರಿ ಮಿಸ್ ಫ್ಲಾರೆನ್ಸ್ ನಾಯ್‌ಟಿಂಗೇಲ

ಕೇವಲ ಪರೋಪಕಾರದಿಂದ ಜನಹಿತದ ಸಲುವಾಗಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ
ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿವಳು. ಹೆಂಗಸರಿಂದಲೇ ಪರೋಪಕಾರದ ಕೆಲಸಗಳು ಹೆಚ್ಚು

ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವವೆಂದು ಈಕೆಯ ಭಾವನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ರೋಗಿಗಳ ಶುಶ್ರೂಷೆಗಾಗಿ ದಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಳು. ರೋಗಿಗಳ ಆರೈಕೆಯ ಕುರಿತು ಕೈಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಾಯಗಳಿಗಾಗಿ ತಾನು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು ದಾಯಿಗಳಿಗೂ ಅಂಥ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದಳು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗಾಯಾಳುಗಳು ಪಿಡುಗಿನ ಬೇನೆಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವರು ಬಹುಜನರು ಇವಳ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾದ ಶುಶ್ರೂಷಾ ಪಥಕದವರಿಂದ ಬದುಕಿಕೊಂಡರು. ಫ್ಲಾರೆನ್ಸಳು ಸ್ವತಃ ಶ್ರೀಮಂತಳು. ಸ್ವಾರ್ಥವೇನೊಂದಿಲ್ಲದೆ ಈ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿ ಜನತೆಯಿಂದ, ಸರಕಾರದಿಂದ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದಳು. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ಸದಾ ಪರಿಶ್ರಮ ವಹಿಸಿದ್ದಳು. ಇಂಥ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನದ ಚರಿತ್ರೆ ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿದೆ.

ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳ ಪರಿಚಯ

ಕುಮಾರಿ = ಲಗ್ನವಾಗದವಳು
ಸಾಧ್ಯ = ಕೈಗೊಡುವಿಕೆ
ಸ್ತ್ರೀಜನಾಂಗ = ಸ್ತ್ರೀಯರ ಒಂದು ಸಮಾಜ
ವಿಶಿಷ್ಟ = ಹೆಚ್ಚಿನ
ಪವಿತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯ = ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮ
ಪರಿಶ್ರಮ = ಬಹಳದುಡಿತ
ಗುಣಶೀಲ ಸಂಪನ್ನೆ = ಒಳ್ಳೆ
ಗುಣ ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದಾಕೆ
ಆಗರ್ಭ = ಹುಟ್ಟುವಮೊದಲಿಂದ
ಮಹಿಳೆ = ಹೆಂಗಸು
ಕೋಮಲ = ಮೃದು (ಎಳೆ)

ಕನಿಕರ = ದಯೆ
ದವಾಖಾನೆ = ಆಸ್ಪತ್ರೆ
ವಿಧಾನವನ್ನು ಕ್ರಮವನ್ನು
ಘೋರಸಂಗ್ರಾಮ = ದೊಡ್ಡ ಕಾಳಗ
ಜಲಸಮಾಧಿ = ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವದು
ವಿಶ್ರಾಂತಿ = ಆರಾಮು
ಪ್ರತಿಫಲ = ದುಡಿತಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ಉತ್ತೇಜನ
ಪಾರಿತೋಷಕ = ಇನಾಮು
ಆರ್ಪಣ = ಒಪ್ಪಿಸು (ಕೊಡು)
ನಿಧಿ = ಹೊಳಿದದ್ರವ್ಯ

ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

- ೧ ರೋಗಿಗಳ ಶುಶ್ರೂಷಾ ಮಾಡುವದನ್ನು ಕಲಿತಳು.
- ೨ ತನ್ನ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿಯಲ್ಲದೆ ಜರ್ಮನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಳು.

೩ ಯುದ್ಧದ ಪ್ರಸಂಗ, ಪಿಡುಗಗಳಿದ್ದಾಗ, ಅಪಘಾತದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಾಯಾಟಿಂಗೇಲಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೪ ಇಂಗ್ಲಂಡದ ಜನತೆಯು ಸ್ವಾಗತ ಸಮಾರಂಭಮಾಡಿತು. ವೈಕ್ಟೋರಿಯಾರಾಣಿಯು ಒಂದು ಉಂಗುರವಿತ್ತುಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿತೋಷಕದ ೫ ಲಕ್ಷ ರೂ. ಗಳು ದೊರೆತವು.

೫ ನಾಯಾಟಿಂಗೇಲಳು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯತ್ನ ಸಿದ್ಧಳು.

೬ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗಾಯಾಳುಗಳ ನೀರಿಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ರಾತ್ರಿಯಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಕೈಯಲ್ಲಿ ದೀಪಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದರಿಂದ ಇವಳಿಗೆ ಬೆಳಕಿನ ಮಹಿಳೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

೭ ಸರೋಪಕಾರ, ನಿಸ್ವಾರ್ಥಸೇವೆ, ಮನುಷ್ಯನೊಡಲಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳೆಲ್ಲ ಇದ್ದವು.

೮ ಒಡೆಯನಿಗೆ ಅಹಿತ ಬಯಸುವವನ ಸೇವಾಬುದ್ಧಿಯು ಕೃತಕವಿರುವದು.

ತಾಯಿಗಳು ಹಸುಮಕ್ಕಳ ಆಸ್ಥೆಗೆ ಲಕ್ಷಕೊಡುವರು. ರಾಮನು ದಿನವೂ ಅವಿಶ್ರಾಂತವಾಗಿ ದುಡಿದನು.

ಕಾಲಿನ ನೋವಿನಿಂದ ನಮ್ಮ ನಾಯಿಯು ಒರಲಿತು.

ಪಾಪಿಯ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕನಿಕರಬಡುವವರಾರು?

ಜೀವನ ಸಂಗ್ರಾಮವನ್ನೆ ದುರಿಸಿ ಜಯಪಡೆದವನೇ ಯೋಗಿ.

ಅಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ದೊರೆಯುವು.

ರೋಗದಿಂದ ಬಳಲುವವನ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಯಾಗ ಕೂಡದು.

೨೫. ಮದಿರಾ ರಾಕ್ಷಸ

ಭೀಮಪುನಂಬ ಒಬ್ಬ ಸ್ಥಿತಿವಂತ ರೈತನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಓದು ಹೇಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಗುರುನನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ್ದನು. ಆ ಶಿಕ್ಷಕನು ಹುಡುಗರಿಗೆ ಕೇವಲ ಓದು-ಬರಹಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಕಲಿಸದೆ ಅವರನ್ನು ನೀತಿವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕುರಿತು ತನ್ನ ಜಾಣತನದಿಂದ ಹಲವು ಕಥೆ

ಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅವುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಬೋಧೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ಆ ಶಿಕ್ಷಕನು 'ಸೆರೆ-ಸಿಂದಿಗಳನ್ನು ಕುಡಿಯಬಾರದು' ಎಂಬದರಮೇಲೆ ಮದ್ರದೇಶದ ಮಧುವರಸ ಮಂತ್ರಿಯ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿದೆ. ಕಥೆಯು ಕಲ್ಪಿತವಿದ್ದರೂ ಕೇಳುವವರ ಮನಸ್ಸಿನಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೆ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತಹದಿದೆ.

ಶಬ್ದಗಳ ಪರಿಚಯ

ಸ್ಥಿತಿವಂತ=ಇದ್ದುಳ್ಳವ
ಕಮತ=ಒಕ್ಕಲತನ
ಚಟ=ವ್ಯಸನ
ಬೋಧಮಾಡು=ಉಪದೇಶಮಾಡು
ಬಗೆಯಿಂದ=ರೀತಿಯಿಂದ
ಖ್ಯಾತಿವಂತ=ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದವ
ಪ್ರಯೋಗಿಸು=ಮಾಡಿನೋಡು
ಕುತೂಹಲ=ಉತ್ಸುಕತೆ
ಪೇಯ=ಕುಡಿಯುವಂಥದ್ದು
ಉನ್ಮತ್ತ=ಭ್ರಾಂತ
ಮಂತ್ರಿ=ಪ್ರಧಾನಿ
ಮಾಯಾಶಕ್ತಿ=ಮಾಟಗಾರಿಕೆ

ಬಲೆಯಲ್ಲಿ=ಜಾಲದಲ್ಲಿ
ಓಲಗ=ಸಭೆ
ಪರಿವೆ=ಎಚ್ಚರ
ಸುಧುರಧ್ವನಿ=ಸವಿಕಟ್ಟಾದಸ್ವರ
ಸೋಜಿಗ=ಆಶ್ಚರ್ಯ
ಅವಸ್ಥೆ=ಗತಿ
ಅಸಹ್ಯಪಡು=ಹೇಸಿಕೊಳ್ಳು
ಮದಿರಾ=ಸರಾಯಿ
ಮದಾಂಧ=ಒಳ್ಳೆ ಸೊಕ್ಕಿನ
ಪ್ರಭಾವ=ಮಹತ್ವ
ಮದ್ಯಪಾನ=ಸೆರೆಕುಡಿಯುವಿಕೆ

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

೧ ಸೆರೆ-ಸಿಂದಿ ಕುಡಿಯುವ ಕೆಟ್ಟ ಚಟದಬಗ್ಗೆ, ಕಥೆ ನೆನಪಾಯಿತು.

೨ ಆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಹಲವು ಹಳ್ಳಿ-ಶಹರಗಳ ಬಹು ಜನರೂ, ಸುಶಿಕ್ಷಿತರೂ, ಅಶಿಕ್ಷಿತರೂ, ಬಡವರೂ, ಸಿರಿವಂತರೂ, ಹಿರಿ-ಕಿರಿಯರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಮೆಚ್ಚಿದರು.

೩ ಮೊದಲನೇ ಸಾರೆ ಸಿಂಹವನ್ನೂ, ೨ನೇ ಸಾರೆ ನವಿಲನ್ನೂ ೩ನೇ ಸಾರೆ ಕತ್ತಿಯನ್ನೂ ಕೊನೆಯ ಸಾರೆ ಹಂದಿಯನ್ನೂ ತರಿಸಿದನು.

೪ ಮಾಟಗಾರನು ಪ್ರಧಾನಿಗೆ ಸೆರೆ ಗುಟುಕು ಕುಡಿಸಿ ತೋರಿಸಿದನು.

೫ ಸೆರೆಕುಡುಕರು ಕ್ರೂರರಾಗುವರು, ಕೆಟ್ಟ ಆಚರಣೆಯವರಾಗುವರು. ಮದಾಂಧರಾಗುವರು. ಅದರಂತೆ ಮೂರ್ಛರೂ ಮಾನರಹಿತರೂ ಆಗುವರು. ಇವುಗಳಿಂದ ಮದಿರಾ ರಾಕ್ಷಸನ ಪ್ರಭಾವವು ತೋರಿಬಂತು.

೬ ದೇವೇಂದ್ರನ ಓಲಗವು ಸುರರಿಂದ ಕೆಕ್ಕಿರಿದಿತ್ತು.

ಗಾರುಡಿಗೆ ಮೋಡಿಕಾರನೆಂಬ ಹೆಸರುಂಟು.

ಹುಮಾಯೂನನು ತನ್ನ ಮಗನು ಖ್ಯಾತಿವಂತನಾಗುವನೆಂದು ಅರಿತನು.

ಬಹಳ ಮಾತಾಡುವವರು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟರದಿಂದ ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಚಹವು ಮಾನ್ಯವಾದ ಪೇಯವಾಗಿದೆ.

ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿಯ ಚಲನವಲನದಲ್ಲಿ ಒನವು ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಬುಕ್ಕರಾಜನು ಮದಾಂಧನಾದ ಬಾಮನಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಹುಂಡಿ ಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದನು.

೨೬. ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳು

(ಕವಿತೆ)

ಸರ್ವಜ್ಞನೆಂಬ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಜನತೆಗೆ ನೀತಿಬೋಧಕವಾದ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು. ಅವನ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಆರು ಕವಿತೆಗಳು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ.

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥಗಳು

ಹುತ್ತು = ಹಾವಿನ ಹೋರು, ಬಿಲ

ಸತ್ತಿಗೆ = ವೈಭವಸೂಚಕವಾದ

ರಾಜ ಭದ್ರವು

ಪರಿಣಾಮ = ಒಳ್ಳೆಗತಿ (ಮೋಕ್ಷ)

ಪದ = ಒಳ್ಳೆಸ್ಥಾನ (ಕೈಲಾಸ)

ನೆರೆಮನೆ = ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಮನೆ

ಕೆಬ್ಬದಿ = ಕೆಮ್ಮೊಟ್ಟಿ

ಕೀಲು = ಎಲುವು

ದಾನ = ಕೊಡುವದು

ಮೇಲು = ಹೆಚ್ಚಿನದು

ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು = ಮರೆಯಾಗಿ ಇಟ್ಟು

ಹಾಲ್ಮೋಗರ = ಹಾಲೂ ಅನ್ನ

ಸಾಲಿಗ = ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟವ

ಸಂಗ = ಗೆಳೆತನ

ಕೆಸರು = ರಾಡಿ

ಸರಳ ಅರ್ಥ

೧ ಹಾವಿಗೆ ಹುತ್ತವು, ಕೊರಳಿಗೆ ಮುತ್ತಿನಹಾರವು, ರಾಜನಿಗೆ ಭತ್ತವು ಶೋಭೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವು. ಅದರಂತೆ ಜನರಿಗೆ ಸತ್ಯವಚನವು ಶೋಭೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವದು.

೨ ದೇವರು ನಿನಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸು. ಅದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಮೋಕ್ಷವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದಲ್ಲದೆ ಉತ್ತಮ ಪದವಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಅಂದರೆ ಕೈಲಾಸವು ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರಕುವದು.

೩ ಎಲ್ಲ ದಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ನದಾನವು ಹೆಚ್ಚಿನದು; ಯಾಕೆಂದರೆ ಅನ್ನದಿಂದ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣೆಯಾಗುವದು

೪ ತಾನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತಾನು ಉಪಭೋಗಿಸದೆ, ಅನ್ಯರಿಗೆ ಕೊಡದೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೊಳಿಟ್ಟವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಬಿದ್ದಂತಾಗುವದು.

೫ ಅನ್ಯರಿಂದ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಬಲು ಸೊಗಸು. ಆದರೆ ಸಾಲಕೊಟ್ಟವನು ಬಂದು ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಹಣವನ್ನು ಕೇಳಲು ತಿರುಗಿ ಮುಟ್ಟಿಸುವದು ಬಲು ದುಸ್ತರವೆನ್ನಿಸುವದು.

೬ ಕೆಟ್ಟ ಜನರು ಇದ್ದ ಸ್ಥಾನ, ಕಳ್ಳನ ಸ್ನೇಹ, ತಗಲಾಡುವವನ ಮಾತು ಇವು ಮೂರೂ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳು ತುಳಿದಂತೆ ತಾಪದಾಯಕವು.

ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

೧ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಜನರಿಗೆ ಸತ್ಯ ನುಡಿಯುವದು ಭೂಷಣವು.

೨ ಎಲ್ಲ ದಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ದಾನವೇ ಹೆಚ್ಚಿನದು.

೩ ಧನವನ್ನು ಗಳಿಸಿಯೂ ಗಳಿಸದಂತೆ ಆಗುವದು. ಅಂದರೆ ಅವನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ತುಂಬಿದಂತಾಗುವದು.

೪ ಸಜ್ಜನರಿಲ್ಲದ ಊರು, ಕಳ್ಳನ ಗೆಳೆತನ; ಅಸತ್ಯ ನುಡಿಯುವವನ ಮಾತು. ಇವು ಮೂರು ಸಂಗತಿಗಳು ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿಯ ಮುಳ್ಳು ತುಳಿದಂತೆ ತಾಪದಾಯಕವಾದವುಗಳು.

೨೭. ವಿಜ್ಞಾನಿ ಥಾನುಸ್ ಎಡಿಸನ್

ಇವನೊಬ್ಬ ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತನಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು. ಅಮೇರಿಕೆ ಖಂಡದ ಮಿಲನ ನಗರವು ಇವನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವು. ಬಡತನದ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಕಲಿತುಲಿಲ್ಲ. ಇವನದು ಕೇವಲ ಶೋಧಕದೃಷ್ಟಿ. ಈಗ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಾಮಫೋನ್, ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪ, ಚಲನಚಿತ್ರ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಕಾತುಕ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂಥ ಎಲ್ಲ ಯಂತ್ರಗಳು ಇವನ ಶೋಧದ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ನಾವು ಕಾಣುವೆವು. ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಸುಮಾರು ೫೦ ಸಾವಿರ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಸಾವಿರಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳಾಗುವಷ್ಟು ಇವನು ಮಾಡಿದ ಶೋಧಗಳ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಿವೆ.

ಇವನ ಕರ್ತೃತ್ವವೂ, ಉದ್ಯೋಗ ಪ್ರಿಯತೆಯೂ, ಶಾಂತತೆಯೂ ಹೊಗಳತಕ್ಕಂಥವಿದ್ದವು. ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಅಂದರೆ ೧೯೩೨ರಲ್ಲಿ ತೀರಿದನು.

ಜಗತ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಶೋಧಗಳಿಂದ ಉಪಕಾರಮಾಡಿದ ಈ ಎಡಿಸನನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ.

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

ಮಿನುಗುವ = ಹೊಳೆಯುವ

ಚಿಕ್ಕ = ತಾರೆ, ನಕ್ಷತ್ರ

ವಿಜ್ಞಾನ = ಯಾವದೊಂದರ ತಿಳುವಳಿಕೆ

ಸಲಕರಣೆ = ಕೆಲಸಮಾಡಲು

ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಧನ

ಆನಾಹುತ = ದೊಡ್ಡ ಗಂಡಂತರ

ಅನುವು = ಸ್ಥಾನ

ಪ್ರಸಂಗ = ವೇಳೆ

ಸಂಚಾಲಕ = ಮುಂದೆ ನಡಿಸುವವ

ಸ್ವೀಕರಿಸುವದು = ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವದು

ವಿಲಾಸ = ತನ್ನ ಮನಸನ್ನು ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು

ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ = ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾದ

ಬುಡ್ಡಿ = ಬುರುಡೆ (ಗುಳ್ಳೆ) ಯು ಆಕಾರದ್ದು

ಅಡಕವಾದ = ಸೇರಿಕೊಂಡ

ಚಲನ = ಹೊಯ್ಯಾಡು, ಅಲ್ಲಾಡು

ಕರ್ತೃತ್ವಶಾಲಿ = ಮಾಡುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿದ

ತಾಳ್ಮೆ = ಶಾಂತಗುಣ

ಜೀವನ = ಬದುಕುವಿಕೆ

ಅಗ್ರಗಣ್ಯನು = ಹೆಚ್ಚಿನವನು

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

೧ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಜ್ಞಾನದ ಶೋಧ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ತನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು.

೨ ಹೆನ್ನೆರಡು ವಸ್ತುವನ್ನಿಬ್ಬರೂ ಆವನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಯೋಗವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗದೆ ರೇಲುಬಂಡಿಗೆ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟುಮಾಡಿ ರೇಲ್ವೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಿಂದ ಕಸಾಳಿಗೆ ಏಟು ಬಿತ್ತು; ಆದರಿಂದ ಆತನು ಕಿವುಡನಾದನು.

೩ ಗ್ರಾಮಫೋನ, ಚಲನಚಿತ್ರ, ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಶೋಧಗಳನ್ನು ಎಡಿಸನನೇ ಗೊತ್ತುಹಚ್ಚಿದನು.

೨೮. ಕಳ್ಳರನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಿದ್ದು

ತೆನ್ನಾಲಿ ರಾಮಯ್ಯನೆಂಬ ವಿನೋದಗಾರನು ವಿಜಯನಗರದ ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ತನ್ನಲ್ಲಿಯ ಬುದ್ಧಿ ಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ಅವನು ಹಲವು ಹಾಸ್ಯವನ್ನಂಟುಮಾಡುವ ವಿನೋದ ಬೆರೆತ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅರಸನಿಂದ ಮೊದಲಾಗಿ ಕೀಳನವರೆಗೂ ಅವರಿವರೆನ್ನದೆ ತಾನು ವಿನೋದ-ಹಾಸ್ಯ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನೇ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಮನೆಸೇರಿದ ಕಳ್ಳರನ್ನು ಹೇಗೆ ಮೋಸಗೊಳಿಸಿದನೆಂಬ ಕಥೆಯು ಈ ಪಾಠಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ.

ಕಥಾ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥ

ಮೋಸಗೊಳಿಸು = ವಂಚಿಸು

ಧನವಂತ = ದುಡ್ಡಿದ್ದವ

ಸಂಚು = ಯುಕ್ತಿ (ಬೇತು)

ಸುಳುವು = ಆದೃಶ್ಯವಾಗಿ

ತೋರುವದು

ಅಪಹರಿಸು = ತಕ್ಕೊಳ್ಳು

ಉಪದ್ರವ = ಕಾಟ

ಕಣ್ಣು ಚಿವುಟೆ = ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ

ನಗೆಗೇಡು = ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ

ಟೊಂಕಕಟ್ಟು = ಸಿದ್ಧನಾಗು

ಆಗಲಿ = ಕದವನ್ನು ತಡೆಯುವ

ದಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆ

ಯಾತ = ಕಪ್ಪಲಿ (ತೊಗಲಿನದು)

ಸಮ್ಮತಿಸು = ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳು

ಅರ್ಧರಾತ್ರಿ = ಸರಾರಾತ್ರಿ

ಆಳು = ಮೂರುವರೆ ಮೊಳದ

ಪ್ರಮಾಣ

ವೃಥಾ = ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದ್ದು

ಪುಣ್ಯವಂತ = ಒಳ್ಳೆಕೆಲಸ

ಮಾಡುವವ

ಗಾಬರಿಯಾಗು = ಅಂಜು

ಅಭ್ಯಸನಗಳ ಉತ್ತರಗಳು

೧ ತೆನ್ನಾಲ ರಾಮಕೃಷ್ಣನು ಶ್ರೀಮಂತನೆಂದೂ ಅವನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅಪಹರಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಕಳ್ಳರು ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡ ಕುಳಿತಿದ್ದರು.

೨ ರಾಮಕೃಷ್ಣನು ಕಪಟದ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಳ್ಳರನ್ನು ಠಕ್ಕಿಸಿದನು.

೩ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಹಳವಿದ್ದು ದನ್ನು ಕಂಡು ಚಿಂತಿಸಿದರು.

೪ ಸರತಿಯ ಮೇಲಿಂದ ಯಾತ ಹೊಡೆದು ನೀರು ಕಡಿಮೆಯಾದ ಬೇಕೆಂಬ ಉಪಾಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರು.

೫ ತನ್ನ ತೋಟದಲ್ಲಿಯ ಕಾಯಿಪಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಳಿಸಿದ ಮಡಿಗಳಿಗೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಲಿಕೆಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ನೀರು ಹಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಥವಾ ನೀರು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

೬ ತಾವು ಇದುವರೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರಮದಿಂದ ಉಪಯೋಗ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಆಳು ನೀರು ಇದೆಯಲ್ಲ? ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಉಸಿರ್ಗರೆದು ಕುಳಿತರು.

೨೯. ಶಿರಸಂಗಿ ಲಿಂಗರಾಜರು

ಶಿರಸಂಗಿ ಎಂಬೊಂದು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥಾನ. 'ಲಿಂಗರಾಜ' ಎಂಬವರು ಆ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಕೊನೆಯ ಅಧಿಪತಿ. ಅವರಿಗೆ ಪುತ್ರ ಸಂತತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ತರುವಾಯ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸಂಪತ್ತಿಯ ಉಪಭೋಗವನ್ನು ವೃಥಾವಾಗಿ ಕಳೆಯದೆ ಅದು ತಮ್ಮ ಸಮಾಜದವರ ವಿದ್ಯೆಯ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಶಾಲ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಒಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸಪುತ್ರ ಬರೆದಿಟ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಪರೋಪಕಾರ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಅವರು ಕೀರ್ತಿವಂತರೆಂದು ಅಜರಾಮರರಾಗಿ ಉಳಿದರು. ಅವರ ಮನೆತನದ ಇತಿಹಾಸವು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳ ಅರ್ಥ

ಕೀರ್ತಿ = ಯಶಸ್ಸು
 ಮೇಧಾವಿಗಳು = ವಿಚಾರವಂತರು
 ಶತನೂನ = ನೂರುವುಗಳ
 ದೊಂದು ಗುಂಪು (ಆಕಾಶ)
 ಮಿಗಿಲಾದವ = ಹೆಚ್ಚಿನವ
 ಗೌರವ = ದೊಡ್ಡ ಸ್ಥಿತಿ
 ವಿಸ್ತಾರ = ಹೆಚ್ಚುವಿಕೆ
 ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ = ಕೆಲವೊಂದು ಮರ್ಯಾದೆಗೆ
 ಶೀಲಸಂಪನ್ನ = ಒಳ್ಳೆ ಗುಣದಿಂದ
 ಕೂಡಿದ

ವಿರತಿ = ವೈರಾಗ್ಯ
 ಸಹಜ = ಸ್ವಾಭಾವಿಕ
 ತಲಾಬ = ಕೆರೆ (ಸರೋವರ)
 ಭವಾನಿ = ಪಾರ್ವತಿ
 ಸಂಘ = ಕೂಟ
 ಸಂತರ್ಪಣೆ = ನೀಡುವುದು
 ಸವಿತ್ರಸ್ಥಳ = ಶುದ್ಧವಾದ ಸ್ಥಾನ
 ಮೃತ್ಯು ಸತ್ರ = ಸಾಯುವಕಾಲಕ್ಕೆ
 ಬರೆದಿಡುವ ಲೇಖ
 ಅಭಿವೃದ್ಧಿ = ಬೆಳವಣಿಗೆ
 ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನ = ಹುರುಪು
 ದಿನಾಂಕ = ತಾರೀಖು
 ದತ್ತಕಮಗ = ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ
 ಕೊಂಡ ಮಗ

ಆಡಳಿತ = ಕಾರಭಾರ
 ವ್ಯಾಜ್ಯ = ಜಗಳ
 ವ್ಯವಹಾರ = ಬಳಕೆ
 ಸಭಾಸದ = ಮೆಂಬರ
 ಆರೈಕೆ = ಜೋಪಾನ
 ದುರ್ದೈವ = ಕೆಟ್ಟ ನಸೀಬ
 ಯಾತ್ರಿಕ = ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಿ
 ಮಾಡುವವ
 ಕಲಾವಿದರು = ಕೈಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ
 ಬಲ್ಲಿದರು
 ಖಂಡಿಸಿದರು = ತುಂಡುಮಾಡಿದರು
 ವೃದ್ಧವಿವಾಹ = ವಯಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ
 ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು
 ದುಂದುಗಾರಿಕೆ = ಅಳತೆಮೀರಿ
 ಖರ್ಚು ಮಾಡುವುದು
 ತಡೆದರು = ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು
 ಜಾಗ್ರತಿ = ಚಲನವಲನ ಕ್ರಿಯೆ
 ಅಧ್ಯಕ್ಷ = ಸಭಾಪತಿ
 ಶಿವಾಧೀನರು = ಮೃತಪಟ್ಟವರು
 ತ್ಯಾಗ = ಔದಾರ್ಯ
 ಅನುರ = ಸಾವು ಇಲ್ಲದ್ದು

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳು

೧ ಲಿಂಗರಾಜರ ದತ್ತಕ ತಂದೆ 'ಜಾಯಪ್ಪ' ದೇಸಾಯಿಯವರು; ದತ್ತಕ ತಾಯಿ 'ಗಂಗಾಬಾಯಿ'ಯವರು.

೨ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿ ಏಳನೆಯ ಇಯತ್ತಿಯ ವರೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣಪಡೆದರು.

೩ ಅವರ ಮಲತಾಯಿಯು ನ್ಯಾಯ ಹೂಡಿದ್ದರಿಂದ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಹಲವು ತೊಡಕುಗಳುಂಟಾದುದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿಂತಿತು.

೪ ಅವರ ಮಲತಾಯಿಯು ಇವರ ದತ್ತಕವು ಸರಿಯಾದದ್ದಲ್ಲೆಂದು ವ್ಯಾಜ್ಯ ಹೂಡಿದ್ದು; ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡರೂ, ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳೂ ತೀರಿದ್ದು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಅವರು ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

೫ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಸುಖವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸದಾಯಿತು. ಅಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯ ವೃತ್ತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಪರೋಪಕಾರದಂಥ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮವಿನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ದೃಢ ಭಾವನೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಯಿತು. ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಸಮಾಜದ ಏಳಿಗೆಯು ಹೆಚ್ಚಿನದು ಎಂಬುದು ಇವೆಲ್ಲವು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದವು.

೩೦. ಭರತನು ರಾಮನ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ತಂದದ್ದು

(ಕವಿತೆ)

ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣದೊಳಗಿನ ಕಥೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗವಿದು. ಶ್ರೀರಾಮನು ತಂದೆಯ ವಚನ ಪಾಲಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ತನಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟವನ್ನು ಕೂಡ ಗಣನೆಗೆ ತಾರದೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷ ವನವಾಸ ಮಾಡಿದನು. ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದ ವನಕ್ಕೆ ಕೊರಡುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಭರತನು ಅಂದರೆ ರಾಮನ ಮಲತಮ್ಮ ಕೈಕೆಯಾದೇವಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಜನಿಸಿದವನು ಊರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಸೋದರ ಮಾವನ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಅಸನು ತಿರುಗಿ ಬರುವದರಲ್ಲಿಯೇ ರಾಮನು ಸೀತಾ-ಲಕ್ಷ್ಮಣ ರೊಡನೆ ಹೊರಟು ಪಂಚವಟಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಭರತನು ಬಂದನಂತರ ತನ್ನ ತಾಯಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ರಾಮನನ್ನು ಕಾಣುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟು

ಒಂದು ದಿನ ಮಾರ್ಗ ಕ್ರಮಿಸಿ ಮರುದಿನ ರಾಮನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ರಾಮನಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಆಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು ರಾಜ್ಯವಾಳಲು ಬಿನ್ನಯಿಸಿದನು. ರಾಮನು ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. 'ಕಡೆಗೆ ಭರತನು ನಿರುಪಾಯನಾಗಿ ರಾಮನ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಸಾಗಿಸಿದನು. ಭರತನು ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ತಂದ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಈ ಕವಿತೆಯ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಹ ಸದ್ಯಗಳಿಂದ ಹೇಳಿದೆ.

ಈ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತೊರವೆ ಎಂಬ ಊರಿನ ನರಸಿಂಹನೆಂಬ ಕವಿಯು ರಚಿಸಿರುವನು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮುಷಿಯು ಬರೆದ ರಾಮಾಯಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕವಿತೆಯಿಂದ ಬರೆದಿರುವನು. ಈ ನರಸಿಂಹನಿಗೆ 'ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುವರು.

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳು

ದಳಭವನದಲಿ=ಎಲೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
 ಅವನಿ ಸತಿಗೆ = ಭೂಮಿಯ ಒಡೆಯನಿಗೆ, ಅರಸನಿಗೆ
 ಅವಧರಿಸು = ಕೇಳು
 ವಸುಧಾಯುವತಿ = ಭೂಮಿ
 ಎಂಬ ಸ್ತ್ರೀ
 ಅಡಗಿದ ಬಳಿಕ = ಸತ್ತಮೇಲೆ
 ಅವನಿಜಾತೆ = ಸೀತಾದೇವಿ
 ಮುಗಿಯುಮಾತು=ಮುಚ್ಚಿ ಅಡುವ
 ನುಡಿ
 ಚಿತ್ತೈಸುವದು=ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡುವದು
 ಕಂಬನಿ = ಕಣ್ಣೀರಿನ ಹನಿ
 ಮನದನುತಾಪ=ಮನದ ಹಳಹಳಿ
 ಶಿಖಿಯಲಿ = ಬೆಂಕಿಯಿಂದ
 ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿ = ಸ್ವಚ್ಛ ಮನಸ್ಸು
 ಅಸಕ್ಯತ = ನೀಚತರ ಕೆಲಸ
 ಧರೆಯ = ಭೂಮಿಯನ್ನು

ರಾಘವೇಶ್ವರ = ರಾಮ
 ಮಿರಲಾಸೆನೆ=ಮಿರಲುಸಮರ್ಥನೇ
 ನಿಜ ಪಿತ = ತನ್ನ ತಂದೆ
 ಉಮ್ಮಳಿಸದೆ = ಚಿಂತೆಮಾಡದೆ
 ಹೆಮ್ಮೆಕಾರರು = ಅಭಿಮಾನಿಗಳು
 ಭುವನ = ಜಗತ್ತು
 ಕೃಪೆ = ದಯೆ
 ಸದಕೆ = ಪಾದಗಳಿಗೆ
 ಎರಗು = ಬಾಗು
 ನೆಮ್ಮಿದವರು = ನಂಬಿದವರು
 ಅಪ್ರಬುದ್ಧರು = ತಿಳಿಗೇಡಿಗಳು
 ರಾಜೇಂದ್ರ = ಅರಸರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವ
 ಪಾದುಕೆ = ಹಾವುಗೆ
 ಮೇದಿನಿಯ = ಭೂಮಿಯನ್ನು
 ನಿವೇದಿಸುವೆ = ಅರ್ಪಿಸುವೆ
 ತನುವನು = ಶರೀರವನ್ನು
 ಅನಲಂಗೆ = ಅಗ್ನಿಗೆ

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ

೧ ನನ್ನ ತಂದೆ ತೀರಿದ ಬಳಿಕ ನೀನೆ ನನಗೆ ತಂದೆಯು; ಸೀತಾದೇವಿಯು ತಾಯಿಯು; ಅಂದವೇಲೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮಗನಾದಂತಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ತಂದೆಯ ತರುಣಾಯ ನೀನು ಅರಸು

೨ 'ನೀನು ಬಂದು ರಾಜ್ಯವಾಳದೆ ಇದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಬ್ಬನು ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿ' ಎಂದು ಅವನು ಆಡಿದ ಮಾತಿನಿಂದ ಭರತನಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೇಮವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ.

೩ ಮಗನೇ ನಾನು ಈ ಮೊದಲು ನಿನಗೆ ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮರೆತು ಇಂದು ಆಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳು, ಎಂದು ಆಳುತ್ತ ಹಳಹಳಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು.

೪ ಅರಸನಾದರೆ ತಂದೆಯ ಅಜ್ಞೆ-ವಚನಗಳನ್ನು ಮೀರಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಎಂಬ ವಿಚಾರದಿಂದ ರಾಮನು ಅರಸನಾಗಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

೩೧. ಸಿಂಹಗಡ

ಇಂದಿಗೆ ಮುನ್ನೂರು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಸಂಗತಿಯಿದು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜಿ ಮಹಾರಾಜನೆಂಬ ಬಲಿಷ್ಠ ಹಾಗೂ ಯುಕ್ತವಂತನಾದ ಅರಸನು ಹೊಸ ರಾಜ್ಯ ಕಟ್ಟಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಆತನಕಾಲಕ್ಕೆ ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಔರಂಗಜೇಬನೆಂಬ ಮೊಗಲ ವಂಶದ ಹೆಸರಾದ ಬಾದಶಹನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಿವಾಜಿಯನ್ನು ಆತನು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಏನೋಂದು ಪರಿಯಿಂದ ಶಿವಾಜಿಯನ್ನು ಬಗ್ಗು ಬಡೆದು ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಹರಡಬೇಕೆಂದು ಔರಂಗಜೇಬನ ಇಚ್ಛೆ. ಆದರೆ ಯುಕ್ತವಂತ ಶಿವಾಜಿಯ ಮುಂದೆ ಅವನ ಆಟ ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶಿವಾಜಿಯು ದುರ್ಗಗಳೂ ಸರದಾರರೂ ಇವುಗಳಿಂದ ಪರರಾಜರಿಗೆ ಅಣಿಯದಾಗಿದ್ದನು. ಶಿವಾಜಿಯ ಸರದಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ 'ತಾನಾಜಿ ಮಾಸರೆ' ಎಂಬ ಶೂರನು ಶಿವಾಜಿಯ ಕೋಟೆಯಾದ 'ಕೊಂಡಾಣಾ' ಎಂಬುದನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ವೈರಿಯಿಂದ ಹತನಾದನು. ಅದರಿಂದ ಶಿವಾಜಿಯು

ಆ ಕಿಲ್ಲೆಯ ಮೊದಲಿನ ಹೆಸರಾದ ' ಕೊಂಡಾಣಾ ' ಎಂಬದನ್ನು ಬದಲು ಮಾಡಿ ' ಸಿಂಹಗಡ ' ಎಂದು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದನು. ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿವೆ.

ಕಥಾ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

ಪ್ತ = ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸು	ಸುಭ್ರಮ = ಉತ್ಸಾಹ
ಗಟ್ಟಿಗರು = ಶೂರರು	ಕಿವಿಗೊಡು = ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೈತರು
ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು = ಅಧಿಕಾರದ ಒಡೆ	ಭದ್ರವಾಗಿ = ಸ್ಥಿರವಾಗಿ
ತನವನ್ನು	ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ = ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ
ಕೊತ್ತಳಗಳು = ಬುರುಜುಗಳು	ಕೊಳ್ಳಿಇಡು = ಬೆಂಕಿಹಚ್ಚು
ಚತುರತನ = ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ	ಉಡುವು = ಅಡವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸರಟ
ದುರ್ಗಗಳು = ಕೋಟೆಗಳು	ವರ್ಗದ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿ
ಮನ್ನಣೆ = ಮಾನ್ಯ ಮರ್ಯಾದೆ	ತುತ್ತತುಡಿ = ತೀರ ಮೇಲೆ
ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ = ಜೋಕೆಯಿಂದ	ಗಾಢನಿದ್ರೆ = ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದ ನಿದ್ರೆ
ಆಯಕಟ್ಟಿನಸ್ಥಳ = ಮಹತ್ವದಸ್ಥಾನ	ರಭಸ = ಅರ್ಭಟ
ಗಂಡಾಂತರ = ಸಂಕಟ	

ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳು

೧ ಔರಂಗಜೇಬನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಹಾಗೂ ಜಸವಂತಸಿಂಗನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ತನ್ನ ಸರದಾರರನ್ನು ಸಸೈನ್ಯವಾಗಿ ಶಿವಾಜಿಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಕಳಿಸಿದ್ದನು.

೨ ಕೊಂಡಾಣಾ ಕಿಲ್ಲೆಯು ಔರಂಗಜೇಬನ ಕೈಕೆಳಗಿನವನಾದ ಉದಯಭಾನು ಎಂಬ ಸರದಾರನ ವಶದಲ್ಲಿತ್ತು.

೩ ಶಿವಾಜಿಯು ತನ್ನ ಶೂರ ಸರದಾರರಾದ ತಾನಾಜಿ ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯಾಜಿ ಎಂಬವರನ್ನು ಕೋಟೆಗೆಡೆಯಲು ಕಳಿಸಿದ್ದನು.

೪ ಕೊಂಡಾಣಾ ಕೋಟೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮೊಗಲರ ಸೈನ್ಯವಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಅದು ಸಹ್ಯಪರ್ವತದ ಒಂದು ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ತಾನಾಜಿಗೆ ಅದನ್ನು ಎರಿ ಹೋಗಿ ಸೇರಲು ಕಠಿಣವಾಗಿತ್ತು.

೫ ಉಡವೆಂಬ ಪ್ರಾಣಿಯ ನಡುವಿಗೆ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಗೆ ಹಚ್ಚಿದರು. ಉಡವು ಮೇಲೆ ಏರಹತ್ತಿತು ಅದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಹಗ್ಗದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸೈನಿಕರು ಮೇಲಕ್ಕೇರತೊಡಗಿದರು.

೬ ಉದಯಭಾನುವಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾವಲುಗಾರರಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿದು ಓಡಿಹೋದ ಒಬ್ಬ ಕಾವಲುಗಾರನಿಂದ ಉದಯಭಾನುವಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು.

೭ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದನಂತರ ಉದಯಭಾನುವು ' ಚಂದ್ರಾವಳಿ ' ಎಂಬ ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನು ಮರಾಠಾ ದಂಡಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಯಿಸಿದನು.

೮ ತಾನಾಜಿಯು ಸತ್ತ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಶಿವಾಜಿಯು ' ಕೋಟೆಯು ನಮ್ಮ ಕೈಸೇರಿತು ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸಿಂಹವು (ತಾನಾಜಿ) ಮಾತ್ರ ಹತವಾಯಿತು ' ಎಂದು ನುಡಿದನು.

೯ ಶಿವಾಜಿಯು ನುಡಿದ ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೇ ಆ ಕೊಂಡಾಣಾ ಕಿಲ್ಲೆಗೆ ' ಸಿಂಹಗಡ ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. (ಗಡ=ಕಿಲ್ಲೆ)

೧೦ ಸಿಂಹಗಡ ಮುತ್ತಿಗೆ:—

ಸಹ್ಯಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಣಾ ಎಂಬ ಕೋಟೆ. ಅದನ್ನು ಭಕ್ತಪತಿ ಶಿವಾಜಿಯು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಕಲಕಾಲದಮೇಲೆ ದಿಲ್ಲಿಯ ಬಾದಶಹ ಔರಂಗಜೇಬನು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಶಿವಾಜಿಯು ಔರಂಗಜೇಬನ ಸೆರೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಬಂದು ಔರಂಗಜೇಬನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಕೊಂಡಾಣಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತನ್ನ ಶೂರ ಸದಾರರಾದ ತಾನಾಜಿ ಮಾಲಸುರೇ, ಸೂರ್ಯಾಜಿ ಎಂಬವರನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು.

ಕೋಟೆಯು ಮೊಗಲರ ಭದ್ರ ಕಾವಲಿನಲ್ಲಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ ಎತ್ತರ ಶಿಖರದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಎರಿ ಹೋಗಲು ಮರಾಠರಿಗೆ ಕಠಿಣವೆನಿಸಿತು. ವಿಚಾರ ಹೊಳೆಯದಂತಾಯಿತು ಕೊನೆಗೆ ಈ ಘೋರ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜಿಯ ಸರದಾರರಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬನ ವಿಚಾರದಿಂದ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ' ಘೋರಪಣ ' ಅಂದರೆ ಉಡು ಎಂಬ ಪ್ರಾಣಿಯ ನಡುವಿಗೆ ಹಗ್ಗ ಕಟ್ಟಿ ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಗೆ

ಅದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿದರು. ಆ ಉಡವು ಸರಸರನೆ ಕೋಟಿಯ ತುದಿಯವರೆಗೆ ಏರಿತು. ಬಳಿಕ ಮರಾಠಾ ಸೈನಿಕರು ಉಡದ ಟೊಂಕದ ಹಗ್ಗದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕೋಟಿಯ ಮೇಲೇರಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಮೊಗಲ ಸೈನಿಕರನ್ನೂ ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನೂ ಹಣೆದು ಕೋಟಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅದರ ಕಾವಲುಗಾರರಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿದ ಕಾವಲುಗಾರನೊಬ್ಬನು ಕೋಟಿಯ ಅಧಿಕಾರಿ 'ಉದಯಭಾನು'ವಿಗೆ ಈ ವರ್ತಮಾನ ತಿಳಿಸಿದನು. ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದ ಉದಯಭಾನುವು ಮದ್ದಾನೆಯೊಂದನ್ನು ಮರಾಠಾ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಮದ್ದಾನೆಯಿಂದ ತಾನಾಜಿಯು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟನು ಬಳಿಕ ಸೂರ್ಯಾಜಿಯು ಉದಯಭಾನುವನ್ನು ವಧೆಮಾಡಿದನು.

ಶಿವಾಜಿ ಮಹಾರಾಜನು ಕಿಲ್ಲಿಯು ವಶವಾದುದನ್ನೂ ತಾನಾಜಿಯು ಮೃತಪಟ್ಟದನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಹಳಹಳಿಸಿದನಲ್ಲದೆ ' ಕೋಟಿ ಸಿಕ್ಕಿತು ಸಿಂಹವು ಸತ್ತಿತು ' ಎಂಬ ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದನು ಈ ಉದ್ಗಾರ ವಾಕ್ಯದಿಂದಲೇ ಆ ಕೋಟಿಗೆ ' ಸಿಂಹಗಡ ' ಎಂಬ ಹೊಸ ಹೆಸರುಂಟಾಯಿತು.

ಉಡದ ಟೊಂಕಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗ ಕಟ್ಟಿ ಕೋಟಿಯ ಗೋಡೆಗೆ ಅಂಟಿಸಿ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಹೋಗುವ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದವನ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ' ಘೋರಪಡೆ ' ಎಂಬ ಅಡ್ಡಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಈ ಹೆಸರಿನ ಮನೆತನದ ಮರಾಠರು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿರುವರು. ಇದರಿಂದ ಅಂದರೆ ಉಡದ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ' ಬುದ್ಧಿಪಂತನೇ ಬಲವಂತನು ' ಎಂಬ ಮಾತೊಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವದು.

೩.೨. ಕಾಗದದ ಆತ್ಮಕಥೆ

ಪಾಠದ ಸಾರಾಂಶ

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಕಾಗದವು ಸಿದ್ಧವಾಗುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಕಾಗದವೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಮಾತಾಡಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಬರೆದಿದೆ. ಅದು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳೆಂದರೆ:—ಮೊದಲಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಗದಗಳ ಬಳಕೆಯಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಜನರು ತಾಡವೆಂಬ ಗಿಡಗಳ ಎಲೆಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಮೊಳೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲವೆ ದಟ್ಟವಾದ ಕವು ಮಸಿಯಿಂದ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬರಬರುತ್ತ

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಪೂರ್ವನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಚೀನ ಎಂಬ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಗದ ಮಾಡುವ ಯುಕ್ತಿ ಹೊರಟಿತು. ಅದೇ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಸಾರವಾಗಿ ಕಾಗದವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವರು. ಮೊದಲು ಕಾಗದ ಮಾಡಲು ಯಂತ್ರಗಳಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಯಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕಾಗದ ಮಾಡುವರು. ಬಿದಿರು, ಕಬ್ಬಿನ ಸಿಪ್ಪೆ ಮೊದಲಾದ ನಿರುಪಯೋಗಿ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಕಾಗದ ಮಾಡುವರು. ರಾಸಾಯನಿಕ ಪದಾರ್ಥಗಳೊಡನೆ ಆ ಕಬ್ಬಿನ ಸಿಪ್ಪೆ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಯಂತ್ರ ಸಹಾಯದಿಂದ ನೀರಿನ ಪೀಪೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕಾಸುವರು. ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಸೋಸುವರು. ತಕ್ಕಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಬಳಿಕ ರೋಲುಗಳ ನಡುವೆ ಹಾಕಿ ಹಾಕಿ ಮಾಡುವರು. ಈ ಹಾಳೆಗಳೇ ಕಾಗದಗಳು. ಈ ಕಾಗದವು ಬರೆಹಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳ ಉಪಯೋಗವಾಗುವದು.

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳು

ಆತ್ಮಕಥೆ = ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು
ಹೇಳುವುದು

ಆಲೋಚಿಸು = ವಿಚಾರಮಾಡು

ಕನಸು = ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ
ನೋಟ, ಆಜ್ಞಾನ, ದಡ್ಡತನ

ಓಲೆ = ಪಾನು

ಪ್ರಾಚೀನವಸ್ತು = ಮೊದಲಿನ
ಕಾಲದ ಪದಾರ್ಥ

ಸಂಗ್ರಹ = ಕೂಡುಹಾಕುವಿಕೆ

ರೂಪ = ಆಕಾರ

ಜನ್ಮತಾಳು = ಹುಟ್ಟುವುದು

ಅಂದ = ಸೊಗಸು

ಕಲೆ = ಜಾಣತನ

ಮರದಗೊಜ್ಜು, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮುಂದೆ

ಮಿಶ್ರಣ = ಬೆರಿಕೆ

ಗಲ್ಲಿಸು = ಅಗಳಾಡಿಸು

ಜರಡಿ = ಸೋಸುವ ಸಾಧನ

ಹಿಚುಕು = ಹತ್ತೊತ್ತು

ಶುಭ್ರವರ್ಣ = ಬಿಳೇ ಬಣ್ಣ

ಸಹಿಸಿ = ತಾಳಿಕೊಂಡು

ಮುದ್ರೆ = ಆಚ್ಚುಹಾಕುವುದು

ನಿವೇದಿಸು = ಕೊಡುವುದು, ಹೇಳು
ವುದು

ನಿತ್ಯಕರ್ಮ = ದಿನದಕೆಲಸ

ಅಭ್ಯಸನಗಳ ಉತ್ತರ

೧ ಆತ್ಮಕಥೆಯೆಂದರೆ ತನ್ನ ಜನ್ಮಾಂತ್ಯದವರೆಗೆ ನಡೆಸ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೇಳುವುದು. ಇಲ್ಲವೆ ಬರೆದು ಇಡುವುದು.

೨ ಮೊದಲಿನ ಕಾಲದ ಜನರು ತಾಡವೆಂಬ ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

೩ ಕಾಗದದ ಶೋಧವು ಮೊದಲು ಚೀನಾ ಎಂಬ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಯಿತು.

೪ ಕಾಗದವನ್ನು ಕಬ್ಬಿನಸಿಪ್ಪೆ, ಬಿದಿರು ಮುಂತಾದ ನಿರುಪಯೋಗಿ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಮಾಡುವರು.

೫ ಕಾಗದವು ತಯಾರಾಗುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪಾಠದ ಸಾರಾಂಶದಲ್ಲಿ ನೋಡು.

೬ ಸೈಂಚಿಕಾಗದ, ಫುಲಸ್ಪೇಷ ಕಾಗದ, ತಿಳುವಾದ ನುಣುಪಾದ ಬಣ್ಣದ, ಎಣ್ಣೆಯಂತೆ ತೋರುವ ಕಾಗದಗಳು, ರಟ್ಟುಗಳು.

೭ ಕಾಗದವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಯಾವದೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಬರೆಯಲು, ಚಿತ್ರ-ನಕಾಶಗಳನ್ನು ರೇಖಿಸಲು ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೂವಿನ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವರು. ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಹಾಕುವ ಪುಡಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಸುವರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಕಾಗದದಿಂದ ಆಕಾಶ ಬುಟ್ಟಿ, ಪುಸ್ತಕ, ಕಾರ್ಡು, ಪಾಕೇಟುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವು ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಗದದ ಉಪಯೋಗವಾಗುವದು.

೩೩. ವಾಲ್ಮೀಕಿ

ಪಾಠದ ಸಾರಾಂಶ

ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ರಾಮನ ಕಥೆಯನ್ನು 'ರಾಮಾಯಣ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಓದಬಹುದು. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದವನೆಂದರೆ 'ವಾಲ್ಮೀಕಿ' ಎಂಬಾತನು. ಅವನು ಮೊದಲು ಬೇಡನು. ಹಾದಿ ಕಾರರನ್ನು ಸುಲಿದು ಹೊಟ್ಟೆಹೊರಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ಸಾರೆ ಕೆಲವು ಋಷಿಗಳು ಅವನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರಲು ಬೇಡನು ಅವರನ್ನು ಸುಲಿಯಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಆಗ ಋಷಿಗಳು ಅವನಿಗೆ ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ತಾನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವು ಅಂದರೆ ಹಾದಿ ಬಡೆಯುವದು ಪಾಪವೆಂದು ತಿಳಿದ. ಅಂದೇ ಅವನಿಗೆ ಉಪರತಿಯಾಗಿ ಋಷಿಗಳಿಂದ 'ರಾಮ' ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಹೊಂದಿದ. ಆ ರಾಮ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಎಷ್ಟೇವರೆ

ಏಕಚಿತ್ತದಿಂದ ಧ್ಯಾನಮಾಡಲು ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ಹುತ್ತುಗಳು ಬೆಳೆದವು. ಈ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಋಷಿಯೆಂದು ಕರೆಯಹತ್ತಿದರು. ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ಹುತ್ತು (ವಲ್ಮೀಕಿ) ಬೆಳೆದದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ 'ವಾಲ್ಮೀಕಿ' ಋಷಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಇವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗಿ 'ರಾಮಾಯಣ' ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಬರೆದನು. ಅದರಿಂದಲೇ ಇವನಿಗೆ ಅದಿಕವಿ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ನುಡಿಯಹತ್ತಿದರು.

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಪರಿಚಯ

ಕಾವ್ಯ = ಕವಿತೆಗಳುಳ್ಳದ್ದು;	ಸಂಭಾವಿತ = ಒಳ್ಳೆ ಮನುಷ್ಯ
ಇತಿಹಾಸ = ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ	ಸುಜ್ಞಾನಿ = ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವ
ನಡೆದು ಬಂದ ಸಂಗತಿ ಬರೆದದ್ದು	ಶಾಂತ ತೇಜಸ್ಸು = ಸಮಾಧಾನ
ಪುರಾಣ = ದೇವತೆಗಳ ಹಾಗೂ	ಯುಕ್ತ ಮುಖ ಮುದ್ರೆ
ದೇವಾಂಶವುಳ್ಳವರ	ದೋಚಿಕೊಂಡು = ಆಪಹರಿಸಿ
ಸಂಗತಿ ಬರೆದ ಗ್ರಂಥ	ಕೊಂಡು
ಘೋರಾರಣ್ಯ = ಭಯಂಕರವಾದ	ಕೈಕಾಲೇಹೋದವು = ಅಂಜಿದನು
ದಟ್ಟಡವಿ	(ಎಂಬರ್ಥ)
ಹೊಂಚಿಕೊಂಡು = ಜಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು	ಜಪ = ಇಷ್ಟದೇವನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ
ಜೋಗಿಗಳು = ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ	ಆಶೀರ್ವಾದ = ಹರಕೆ
ಮಾಡಿದವರು (ಋಷಿಗಳು)	ಖಂಡಿತ = ನಿಶ್ಚಯ
ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು = ಮುಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟು	ಅಕಲ್ಯಾಣ = ಕಡಕು
ಮಹಿಮೆ = ಪ್ರಭಾವ	ಅದಿಕವಿ = ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದ
	ಲನೆಯವ

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳು

೧ ಬ್ರಹ್ಮನ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಕಾವ್ಯರೂಪದಿಂದ ಮೊದಲು ಇವನು ಬರೆದುದರಿಂದ 'ಅದಿಕವಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ವಾಲ್ಮೀಕಿಗೆ ಒದಿಂತು.

೨ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ಮೊದಲು ಹಾದಿಬಡೆಯುವ ನೀಚ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

೩ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಋಷಿಗಳ ಗುಂಪೊಂದು ಬಂದಿತು.

೪ ಪರೋಪಕಾರವೇ ಪುಣ್ಯ, ಪರಪೀಡೆಯೇ ಪಾಪ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

೫ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳಿಗಷ್ಟೇ ನಾವು ಪಾಲಾಗಾರರು ಆದರೆ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪಾಲಾಗಾರರಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಹಾಗೂ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳು “ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನಷ್ಟೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವರು. ಪಾಪದ ಫಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

೬ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳು ಪಾಪಕ್ಕೆ ನಾವು ಪಾಲಾಗಾರರಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಬೇಡನಿಗೆ ತನ್ನ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕಾರ ಹುಟ್ಟಿತು, ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಉಪರತಿಯುಂಟಾಯಿತು.

೭ ಆ ಬೇಡನ ಮೈಮೇಲೆ ಹುತ್ತು (ವಲ್ಮಿಕಿ), ಬೆಳೆದದ್ದರಿಂದ ವಾಲ್ಮಿಕಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಆನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

೮ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅಧಿಪತಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಚರಿತ್ರರೂಪವಾದ ‘ರಾಮಾಯಣ’ ಎಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಬರೆದನು.

೯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮನು ವಾಲ್ಮಿಕಿಗೆ ರಾಮಾಯಣ ರಚಿಸಲು ಹೇಳಿದನು.

೩೪. ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರ

ಪಾಠದ ಸಾರಾಂಶ

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಬಂಗಾಲ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ತನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದಿಂದ ವಿಶ್ವಕವಿಯೆಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದ ರವೀಂದ್ರರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

ರವೀಂದ್ರರ ತಂದೆ ದೇವೇಂದ್ರನಾಥರೆಂಬವರು. ಮನೆತನದಿಂದ ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧಿ ಭೋಗವುಳ್ಳವರು. ಸಣ್ಣವರಿರುವಾಗಲೇ ರವೀಂದ್ರರ ತಾಯಿಯು ಗತಿಸಿದ್ದರಿಂದ ತಂದೆ ದೇವೇಂದ್ರನಾಥ ರವೀಂದ್ರರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿದರು. ಶಾಲೆಯ ಅಭಿರುಚಿ ಕಡಿಮೆ, ಸದಾ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಸವಿಯುವ ಆಶೆ ಅವರದು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಇವರದು

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ವಿಶಾಲದೃಷ್ಟಿಯಿತ್ತು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಡೆಗೂ ಇವರ ಆಸೆ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಹಲವು ಕಾವ್ಯ-ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಗಾಯನ ಚಿತ್ರ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಅತಿಯಾದ ಅಭಿರುಚಿ; ಇವರು ಗೀತಾಂಜಲಿ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯ ವನ್ನು ಬರೆದರು. ಅದು ಜಗತ್ತಿನ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯ ಬರೆದುದರಿಂದಲೇ ಇವರಿಗೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಮಾನವಾದ 'ನೊಬೆಲ್ ಪ್ರಾಯಿರ್ಸ್' ಎಂಬುದು ದೊರೆಯಿತು. ಇದರಿಂದಲೇ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇವರ ಬೆಳಕು ಬಿದ್ದಿತು. ಇವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶಾಂತಿನಿಕೇತನ ಎಂಬ ಆಶ್ರಮ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಾಲ-ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಯೋಗ್ಯತೆ ಯುಳ್ಳ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಅವರಿಂದಲೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯು ಸಾಧಾ ಹಾಗು ಸಭ್ಯ ಆಚರಣೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ರವೀಂದ್ರರು ಬರೆದ ಗ್ರಂಥಗಳೂ, ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ, ಆತಿಥಯವಾಗಿ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದಿವೆ.

ಈ ವಿಶ್ವಕವಿಯು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕೀರ್ತಿವಂತನಾಗಿ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಅಂದರೆ ೧೯೩೧ರಲ್ಲಿ ತೀರಿದನು.

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಗಳ ಪರಿಚಯ

ಭಾರತ = ಹಿಂದುಸ್ತಾನ
 ಸದಾಚಾರ = ಒಳ್ಳೆ ನಡೆವಳಿ
 ಕುಂಟನೆವ = ಸುಳ್ಳುಕಾರಣ
 ಸೃಷ್ಟಿ ಸೌಂದರ್ಯ = ಸೃಷ್ಟಿಯು
 ಸೊಬಗು
 ಮನೋವೃತ್ತಿ = ಮನಸಿನಸ್ಥಿತಿ
 ವಂಗೀಯ = ಬಂಗಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿ
 ಸಿದ
 ಕವೀಂದ್ರ = ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ
 ಪ್ರಾವೀಣ್ಯ = ನೈಪುಣ್ಯ

ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರು = ಪಶ್ಚಿಮನಿಟ್ಟಿನ
 ದೇಶದವರು
 (ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು)
 ತಜ್ಞ = ಬಲ್ಲವ, ನುರಿತ
 ಕೌಟುಂಬಿಕ = ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ
 ಸಂಬಂಧಿಸಿದ
 ವಿಶ್ವ = ಜಗತ್ತು
 ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯ = ಮಾದರಿ ತೆಗೆದು
 ಕೊಳ್ಳುವಂಥ
 ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿ = ದೊಡ್ಡವ

ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳು

೧ ದೇವೇಂದ್ರನಾಥರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ನಡೆವಳಿಯೂ ದೇವಭಕ್ತಿಯೂ ಇದ್ದು ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಮಹರ್ಷಿ (ದೊಡ್ಡ ಋಷಿ) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

೨ ಶಾಲೆ ಕಲಿಯುವದು ಬೇಡಾಯಿತು, ಗುರುಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವದು ಬೇಡಾಯಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಮನಸು ಬಯಸುತ್ತಿತ್ತು.

೩ ರವೀಂದ್ರರು ಹಿಮಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸೌಂದರ್ಯಕಂಡು ಹಾಡುವರು; ಕವಿತೆ ಕಟ್ಟುವರು. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಕವೀಂದ್ರ ರಾಗುವರೆಂದು ಜನ ನಂಬಿತು. ಅವರ ಗೀತಾಂಜಲಿಯೂ ಕಾವ್ಯ ಮಯವೇ.

೪ ಹೆಚ್ಚಿನ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲಂಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಷಯದ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನವಿತ್ತರು.

೫ ರವೀಂದ್ರರು 'ಗೀತಾಂಜಲಿ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯ ಬರೆದರು.

೬ ರವೀಂದ್ರರ ಮಾತೃ ಭಾಷೆ ಬಂಗಾಲಿ. ಇದರ ಹೊರತು ಸಂಸ್ಕೃತ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದರು.

೭ ಬಾಲ-ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ತಕ್ಕದಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವರ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿತ್ತು.

೮ ರವೀಂದ್ರರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಆಶ್ರಮವೇ 'ಶಾಂತಿನಿಕೇತನವು' ಇದರಿಂದ ೭ನೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧಿಸಿದರು.

೯ ರವೀಂದ್ರರ ನಿಶ್ವಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಾದಾಜೀವಿಗಳು, ಸರಳ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರು, ದೇಶ ಪ್ರೇಮಿಗಳು, ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳು, ಯೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿಚಾರಿಗಳು ಆಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು.

೧೦ ರವೀಂದ್ರರ ಆದರ್ಶ ತತ್ವಗಳು ವಿಶ್ವಬಂಧುತ್ವ, ಮಾದರಿಯ ಮನೆ, ಮಾದರಿಯ ಶಾಲೆ, ಮಾದರಿಯ ದೇಶ ಇವೇ.

೧೧ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

ವಿಶ್ವಮಿತ್ರನು ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾದರೂ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಮಹರ್ಷಿಯಾದನು.

ಕಳ್ಳರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣನಾದವನು ಋಷಿಯಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿದನು.

ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಡುವ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮಾಸಿಕ ಪತ್ರ
ಗಳನ್ನು ಪರು.

ಅಣುಜಂತುಗಳಿಂದ ರೋಗವ್ಯಾಪಕವಾಗುವದಂತೆ.

ಆ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಗುಣ ಪ್ರಕಟವಾಗಬಹುದು.

೧೨ ಪ್ರಭಾವಿಯಾಗು, ಬಂಗಾಲಿಭಾಷೆಯಸಾಹಿತ್ಯ ಗಾಯನ
ಕಲಿಯುವಲ್ಲಿ ಅನಾಸ್ಥೆ ಪಶ್ಚಿಮನಿಟ್ಟಿನವರು ವಿಧ್ಯಾಭಿರುಚಿ
(ಯುರೋಪಿಯನರು)

ಮೂರುಸಂಜೆ ವರಕವಿ ಸಮತಾಭಾವ
ಸೊಗಸುಗಾರ ಚಕಿತನಾಗು

೩೫. ಘನವಂತನಾದ ಅಶೋಕನು

ನಮ್ಮ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಚಿರವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಆಳಿದ
ರಾಜನೆಂದರೆ ಅಶೋಕಮಹಾರಾಜನು, ಇವನು ಮೌರ್ಯವಂಶದವನು.
ಪ್ರಜಾಪಾಲನದಕ್ಷನು. ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿದನು
ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯ, ಧರ್ಮ-ಧರ್ಮಗಳು ಇವನಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾದ ಗುಣ
ಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಈ ಘನವಂತನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಒಳ್ಳೆ ಅದರ್ಶವಾಗಿರುವದರಿಂದ
ಅದನ್ನು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳು

ನಾಡಗುಡಿ = ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ
ಮುದ್ರೆ = ಪಡಿಯಚ್ಚು
ಪವಿತ್ರ = ಶುದ್ಧ
ಆಗ್ರಗಣ್ಯ = ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಮೌರ್ಯವಂಶ = ಮುರಾದೇವಿಯ
ಮಗನಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದ
ಮನೆತನ
ಅನಾಹುತ = ಕೇಡು
ತಲೆದೂಗು = ಒಪ್ಪು

ರಾಜ್ಯಸೂತ್ರ = ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರ
ವಿಶಾಲವಾದ = ವಿಸ್ತಾರವಾದ
ಈಡೇರಿಸು = ಕೊನೆಗಾಣಿಸು
ಎತ್ತುಗಡೆ = ಪ್ರಯತ್ನ
ನೋಳಗು = ಧ್ವನಿಮಾಡು
ನಾಯಕ = ಒಡೆಯ
ರಭಸ = ಆರ್ಭಟ
ಒರಲುವಿಕೆ = ತಾಪದಿಂದ ಒದರು
ಏರ್ಪಡಿಸು = ಸಿದ್ಧಮಾಡು

ಹುನ್ನುಸು = ಹುರುಪು
 ಛೂರಕೃತ್ಯ = ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸ
 ಔಷಧಾಲಯ = ದವಾಖಾನೆ
 ಅಹಿಂಸೆ = ಕೊಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು
 ಅಂಗೀಕರಿಸು = ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡು

ಹಿಂಸಿಸು = ಕೊಲ್ಲು
 ಪ್ರಚಾರ = ಹಬ್ಬುವಿಕೆ
 ಸ್ತಂಭ = ಕಂಬ
 ಆದರ್ಶ = ಮಾದರಿ
 ಘನವಂತ = ದೊಡ್ಡಿ ಸ್ತನ ಉಳ್ಳವ

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳು

೧ ಹಿಂದೆ ಆಗಿ ಹೋದ ಶೂರರ ಹಾಗೂ ಮಹಾಪುರುಷರ ಚರಿತ್ರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

೨ 'ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಗೆಲುವು ಪಡೆಯುವದಿಷ್ಟೇ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸವಲ್ಲ, ಆ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಅನಾಹುತಗಳುಂಟಾಗುವದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವದೂ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸವು.'

೩ ಕಲಿಂಗ ಭೀಶದ ಮೇಲೇರಿ ಹೋದದ್ದು ಕೇವಲ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯ ಬೆಳೆಸಲು ಮಾತ್ರ.

೪ ಇನ್ನು ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ರಾಜ್ಯಗಳಿಸಲು ಒಲೈ, ಇದ್ದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ.

೫ 'ಉಳಿದವರು ತನ್ನ ಮಾರ್ಗ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಸ್ವತಃ ಬಾಧ್ಯ ಧರ್ಮ ಹೊಂದಿದ. ಬೋಧ ಮಾಡಲು ದೇಶಗಳಮೇಲೆ ಪರಿಚಾರಕರನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು.

೬ ಕೆರೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ; ಹಾದಿಗೆ ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟಿ ಸಿದನು. ಇವಲ್ಲದೆ ಒಳ್ಳೆ ಮಾರ್ಗ ಮಾಡಿಸಿದ, ಊರೂರಿಗೆ ದವಾಖಾನೆ ಗಳನ್ನಿಡಿಸಿದನು.

೭ ಸೇನಾನಿಯು ವೈರಿಗಳ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದನು.

ಹನಿ ಹನಿ ಕೂಡಿ ಹೆಳ್ಳವಾಗುವಂತೆ ದ್ರವ್ಯ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು.

ರಾಮನ ಕಾರ್ಯವು ಸುಗ್ರೀವನಿಂದ ಈಡೇರಿತು.

ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮೇಲನವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿರುವರು.

ಸೇವಕನು ಒಡೆಯನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದನು.

ಪಾಲನೆ = ಸಂರಕ್ಷಣೆಮಾಡುವದು

ಎತ್ತುಗಡೆ = ಪ್ರಯತ್ನ

ಅನಾಹುತ = ತಾನಾಗಿ ಉಂಟಾ

ಗ:ವ ಕೆಡಕು

ಆದರ್ಶ = ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಅನುಸರಿಸಿ

ನಡೆಯುವಂತಿರುವ ಸ್ಥಿತಿ

(ಮಾದರಿ)

ಘನವಂತ = ದೊಡ್ಡ ಸ್ಥಿಕೆಯುಳ್ಳವ

೩೬. ಹಂಪೆಯೂ ವಿಜಯನಗರವೂ

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಪೆಯೊಂದಾಗಿದೆ. ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯದ ವೈಭವ ಸೂಚಕವಾದ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಮನೋಹರವಾದ ದೇವಾಲಯಗಳೂ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸೊಬಗೂ ನೋಡುವವರನ್ನು ಕುತೂಹಲಗೊಳಿಸುವವು. ಇದು ಹಾಳಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಎಂದೂ ಮರೆಯಲಾಗದ ರಾಜ್ಯದಾಡಳಿತೆಯ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಹಂಪೆ-ವಿಜಯನಗರಗಳ ವರ್ಣನೆಯು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ.

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥ

ಕ್ಷೇತ್ರ = ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಸ್ಥಾನ

ರಮಣೀಯ = ಮನೋಹರವಾದ

ವಿರೂಪಾಕ್ಷ = ಶಿವನಹೆಸರು

(ತ್ರಿನೇತ್ರಗಳು ಆತನಿ

ಗಿದ್ದುದರಿಂದ ವಿರೂ

ಪಾಕ್ಷ ಎಂಬ ಹೆಸರು)

ಮೂಡಣದಿಕ್ಕು = ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕು

ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು = ದೊಡ್ಡ ಬಾಗಿಲು

ಅಂತಸ್ತು = ಮೇಲಟ್ಟು

ಗೋಪುರ = ಮಂದಿರದ ಶಿಖರ

ಪ್ರಾಕಾರ = ಪೌಳಿ

ವಿಧ ವಿಧ = ತರ ತರ

ಜೈತ್ರದ ಹುಣ್ಣಿನೆ = ದವನದ

ಹುಣ್ಣಿನೆ

ಕೌಶಲ್ಯ = ಜಾಣತನ

ಅಶ್ರಮ = ಮುಷಿಗಳ ವಾಸಸ್ಥಳ

ಮಡುವು = ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿಯ

ನೀರಿನ ಗುಂಡಿ

ಬಲಾಢ್ಯ = ಅತಿಶೂರ

ಪರಮಾವಧಿ = ಅಳತೆಯಿರ

ವಿದ್ವಾಂಸರು = ಪಂಡಿತರು
 ವೈಭವ = ಸಡಗರ
 ವ್ಯಸನ = ಮನಸ್ಸಿನ ಕಾತರತೆ
 ಮಹಾಲು = ಮೇಲ್ಮನೆ
 ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗಜ = ಎಂಟು ದಿಕ್ಕಿನ ಆನೆ

ಸಂಜ್ಞೆ = ಗುರುತು
 ಅಗಸಗಿತ್ತಿ = ಅಗಸರವನಹೆಂಡತಿ
 ಗರಡೀಮನೆ = ಶರೀರಬಲದ
 ವ್ಯಾಯಾಮಕ್ಕಾಗಿ
 ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಮನೆ

ಅಭ್ಯಸನಗಳ ಉತ್ತರಗಳು

೧ ಹಂಪೆಯಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ' ದೇವರ ಗುಡಿಯು ಮುಖ್ಯ.

೨ ಗುಡಿಯ ಗೋಪುರವು ಹನ್ನೊಂದು ಅಂತಸ್ತುಗಳುಳ್ಳದ್ದು.

೩ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

೪ ಗುಂಜಿ ಮಾಧವನಗುಡಿ, ಉದ್ದಾನ ವೀರಭದ್ರನಗುಡಿ, ಸೀತೆಯ ಗುಡಿ, ಇವು ಗುಡಿಗಳು.

ನೋಡತಕ್ಕಂತ ಸ್ಥಳ:— ಸಾಸಿವೆಗಣಸ, ಕಡಲಿಯಗಣಸ, ವಸಿಷ್ಠನ ಆಶ್ರಮ, ಉಗ್ರನರಸಿಂಹ, ಬಡವೀಲಿಂಗ, ಸೀತಾಕುಂಡ, ಸೀತೆಯ ಸೆರೆಗು, ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರಕಲ್ಲು, ಮತ್ತು ಚಕ್ರತೀರ್ಥಗಳು ಅಲ್ಲದೆ ವಿಜಯ ನಗರದ ಹಾಳುಪಟ್ಟಣವೂ, ಅಲ್ಲಿಯ ಕುರುಹುಗಳೂ.

೫ ತುಂಗಭದ್ರೆ ನದಿಯಲ್ಲಿಯ ತಿರುಗಣೀಮಡವಿಗೆ ಚಕ್ರತೀರ್ಥ ವೆಂಬ ಹೆಸರು.

೬ ವಿಜಯನಗರದ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರ ರಾಜ್ಯ ಘನತೆಗೇರಿತು.

೭ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯವು ರಾಮರಾಜನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಳಾಯಿತು.

೮ ವಿಜಯವಿಠಲನಗುಡಿ, ಮಂಚದಉಪ್ಪರಿಗೆ, ಗಾಣಗಿತ್ತಿಯ ಮಹಾಲು, ಅಗಸಗಿತ್ತಿಯಮಹಾಲು, ಕುಮಾರರಾಮನ ಗರಡೀಮನೆ; ಗಜಶಾಲೆ (ಆನೆಗಳಮನೆ), ಅಶ್ವಶಾಲೆ (ಕುದುರೆಗಳಮನೆ) ಇವೆಲ್ಲ ಇಮಾರತುಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವವು. ಇವೆಲ್ಲ ಇಮಾರತಗಳು ಹಾಳಾಗಿ ಕುರುಹುಗಳು ಮಾತ್ರ ತೋರುವವು.

೩೨. ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರ

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕೃತನೆಂದು ಸಮಾಜವು ತಿಳಿದ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ದೈವೀಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವಿಖ್ಯಾತನಾದವನ ಚರಿತ್ರೆ ಬರೆದಿದೆ. ಆತನೇ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರನು. ಇವನ ತಂದೆಯು ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೂಡಿ ಗೃಹಸ್ಥನಾದನು. ಅನಂತರ ಈ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರ ಹಾಗೂ ನಿವೃತ್ತಿ, ಸೋಪಾನ, ಮುಕ್ತಾಬಾಯಿ ಇವರು ಅವನಿಂದ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರನು ಸಂತನೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿ ಅಘಟಿತ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನಲ್ಲದೆ ಭಗವದ್ಗೀತೆಗೆ ಪಂಡಿತರು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಟೀಕೆ ಬರೆದಿರುವನು. ಕೊನೆಗೆ ಆಕಂದಿಯಲ್ಲಿ ದೇಹವಿಟ್ಟನು.

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳು

ದಂಪತಿ = ಗಂಡಹೆಂಡಿರ ಜೋಡು
ತೀರ್ಥ = ಪವಿತ್ರ ಜಲಾಶಯವುಳ್ಳ
ಸ್ಥಾನ

ಸನ್ಯಾಸ = ವೈರಾಗ್ಯ

ತವರೂರು = ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಅವರ
ತಾಯಿತಂದೆಗಳ
ಊರೇ ತವರೂರು ಎಂಬ
ಹೆಸರು

ನಿವೇದಿಸು = ಹೇಳಿಕೊಡು

ಮುಂದುವರಿಸು = ಸಾಗಿಸು

ಮೇಧಾವಿ = ಬುದ್ಧಿವಂತ

ಶುದ್ಧ = ಪವಿತ್ರ

ಮನಗಾಣಿಸು = ಮನಸಿಗೆ

ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಸಿಕೊಡು

ನಿರೂಪಣೆ = ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಹೇಳಿಕೆ

ಸ್ವೀಕರಿಸು = ತಕ್ಕೊಳ್ಳು

ಮಾನ್ಯ = ಒಪ್ಪಿಗೆ

ಬಹಿಷ್ಕಾರ = ಸಮಾಜದ ಬಳಿಕೆ
ಯಿಂದ ದೂರುಮಾಡು

ಮುಂಜಿ = ಉಪನಯನ ವಿಧಿ

ಸಹವಂಕ್ತಿ = ಕೂಡಿ ಉಣ್ಣುವದು

ಮಧುಕರಿ = ಮನೆ ಮನೆ ತಿರುಗಿ
ಅನ್ನ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವದು

ಜ್ಞಾನಿ = ಬುದ್ಧಿವಂತ

ಸಾಷ್ಟಾಂಗ = ಎಂಟು ಅಂಗಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿ

ಪರಸ್ಪರ = ಅನ್ಯೋನ್ಯ

ಸಂದರ್ಭ = ಪ್ರಸಂಗ

ಅಭಂಗ -- ನಾಶವಾಗದ (ಯಾವಾ
ಗಲೂ ಇರುವ)

ಶುದ್ಧೀಕೃತ = ಸವಿತೃವನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿದ ಬಗ್ಗೆ ಧರ್ಮ
ಗುರುವು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ
ಲೇಖ

ಅವತಾರ = ಒಂದು ರೂಪದಿಂದ
ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪ ಪಡೆ
ಯುವದು

ಶ್ಲೋಕ = ಕವಿತೆಗಳು
ಮಹಾರಾಜ = ದೊಡ್ಡವ ಎಂಬರ್ಥ
ಅಖ್ಯಾಯಿಕೆ = ಹೇಳುತ್ತಬಂದ
ಸಂಗತಿ

ಪವಾಡ = ಆಗದ್ದನ್ನು ಆಗುವಂತೆ
ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ

ಸಮಾಧಿ = ಶವವನ್ನು ಹೂಳುವತಕ್ಕ

ಸಾರ್ಥಕ = ಉಪಯೋಗ

ಆಸನ ನಿರ್ಮಿಸಿ = ಗದ್ದುಗೆ ಹಾಕಿ

ಶುಭ್ರ = ಬಿಳಿಯ

ಹೊತ್ತಿಗೆ = ಗ್ರಂಥ

ಎರಗು = ನಮಸ್ಕರಿಸು

ಧ್ಯಾನಸ್ಥ = ಸ್ಮರಣೆಯುಳ್ಳವ

ಶಿಲೆ = ಕಲ್ಲು

ಅತಿಶಯವನ್ನಣೆ = ಬಹಳ ಮರ್ಯಾದೆ

ಅಭ್ಯಸನಗಳ ಉತ್ತರಗಳು

೧ ತಂದೆ-ವಿಠಲಪಂತ, ತಾಯಿ- ರುಕ್ಮಿಣೀಬಾಯಿ.

೨ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮ ಪಡೆದ ವಿಠಲಪಂತನು ಆ ಆಶ್ರಮತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ.

೩ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿ ಮತ್ತು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಟೀಕೆ ಹಾಗೂ ಅನ್ಯತಾ ನುಭವ.

೪ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರನಿಗೆ ಶ್ರೀಪಾದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ದರ್ಶನವಾಯಿತು.

೫ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರರ ಪವಾಡಗಳು:—

೧ ಕೋಣನಿಂದ ವೇದ ನುಡಿಸಿದರು.

ನಿರ್ಜೀವ ಗೋಡೆಯನ್ನೇರಿ ನಡೆಸುತ್ತ ಹುಲಿಯನ್ನೇರಿ ಬರುವ
ಚಾಂಗದೇವನನ್ನು ಕಂಡದ್ದು.

೬ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರರು ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ದೇಹ ವಿಟ್ಟುದರಿಂದ.

೭ ಗೌರೀಶಂಕರ ಕಂಪನಿಯವರು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಿಗೆ ಜೋಗುವವರಿಗೆ
ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವರು.

ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತು ಸನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆ ಪಡಿಯುವವನು ಮಹಾ
ಮೂರ್ಖನು.

ದೇಶಭಕ್ತರೆನ್ನಿಸಿದರೂ ಪರದೇಶದ ಬಟ್ಟೆಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರವನ್ನಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ.
ಬಸವಣ್ಣನವರ ಪವಾಡುಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ನೂರೈವತ್ತುಹಡಗದ ಮೇಲಿನ ಖಲಾಸಿಗಳ ಜಲಸಮಾಧಿಯಾಯಿತು.
ಪೂಜಾರಿಯು ನೀರಾಂಜನದಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ಅರತಿ ಬೆಳಗಿದನು.

ಸಿ. ರಾಮನ್ ರೆಂಬ ಮೇಧಾವಿಗಳು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕೀರ್ತಿ
ತಂದರು.

ಜೇನುಹುಳುಗಳಂತೆ ಅನ್ನ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವದೇ ಮಧುಕರಿಯೆನಿಸುವದು.

೮ ೧ ವಿಠ್ಠಲ ಪಂತರಿಗೆ ದೇವರು, ಧರ್ಮ ಇವುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಒಲವು
ಇತ್ತು.

೨ ಸಹಪಂಕ್ತಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಯಾರೂ ಕೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದಾದರು.

೩ ಜ್ಞಾನದೇವನು ಮಧುಕರಿಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು
ಎಲ್ಲರನ್ನು ಜೋಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

೩೮. ಹೊಟ್ಟೆಯೂ ಅವಯವಗಳೂ

“ ಮಾತುಬಲ್ಲವ ಮಾಣಿಕತಂದ; ಮಾತನರಿಯದವ ಜಗಳತಂದ ”

ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ಮಾತಿನ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಗಾಗಿ ಈ ಪಾಠವು ಒಳ್ಳೆ ಉದಾಹರಣೆ
ಯಾಗಿದೆ, ರೋಮ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ದುಡ್ಡಿನ ಕೊರತೆಯಾದಾಗ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ
ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ದುಡ್ಡು ಕೊಡಲೊಲ್ಲರು. ಆಗ ಸರಕಾರದವರು ಒಬ್ಬ
ಜಾಣ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ದುಡ್ಡು ಎತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದರು. ಆ
ಅಧಿಕಾರಿಯು ತನ್ನ ಮಾತಿನ ಚತುರತೆಯಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ‘ ಹೊಟ್ಟೆಯೂ
ಅವಯವಗಳೂ ’ ಎಂಬ ಕತೆ ಹೇಳಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಹಣ ಎತ್ತಿದನು. ಆ
ಕತೆಯೇ ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ.

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳು

ಅವಯವ=ಶರೀರದ ಭಾಗ
ಮೈಮುರಿದು=ಶ್ರಮಮಾಡಿ
ಅನ್ಯಾಯ=ಒಳಿತಲ್ಲದ್ದು
ರುಚಿ=ಸವಿ
ಅವೇಶ=ಹುರುಪು
ಸೈ ಸೈ=ಹೌದು ಹೌದು

ಖಂಡಿತ=ನಿಶ್ಚಯ
ಪೋಷಣ=ರಕ್ಷಣ
ಬಲಹೀನ=ದುರ್ಬಲ
ಅನರ್ಥ=ಕೇಡು
ಅಶಕ್ತ=ಬಲವಿಲ್ಲದ
ಗತಿ=ಪರಿಣಾಮ

ಅಭ್ಯಸನಗಳ ಉತ್ತರಗಳು

- ೧ ರೋಮ ಪಟ್ಟಣದ ಯುದ್ಧದ ಪ್ರಸಂಗದ ಕಥೆಯಿದು.
- ೨ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಹಣದ ಕೊರತೆಯಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸರಕಾರವು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾಯಿತು.
- ೩ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಹಲವು ಸಾರೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಬೇಸತ್ತಿದ್ದರಾದ್ದರಿಂದ.
- ೪ ಹಣ ವಸೂಲಿಗಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದರು.
- ೫ ಹೊಟ್ಟೆಯಮೇಲೆ ಅವಯವಗಳು ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ದುಡಿಯುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಾವೂ ಹೊಟ್ಟೆಯೂ ಕೂಡ ನಾಶವಾದವು. ಎಂಬ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದನು.
- ೬ ಹೊಟ್ಟೆಗೂ ಅವಯವಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದಂತೆ ರಾಜನಿಗೂ (ಸರಕಾರಕ್ಕೂ) ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿರುವದರಿಂದ ಈ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಹೆಸರು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ.

ಚಿತ್ತಗೊಡು=ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡು
ಮೈಮುರಿದುದುಡಿ=ಶ್ರಮಮಾಡಿ
ದುಡಿ

ಸಂಪಾದಿಸು=ಗಳಿಸು
ನೆನಿಸು=ತಿರುತಿರುಗಿ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ
ತರು

೩೯. ಶಿವನ ಮೆಚ್ಚುಗೆ

(ಕವಿತೆ-ಪದ)

ಸರ್ಪಭೂಷಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳೆಂಬವರು (ಇವರಿಗೆ ಸಪ್ತಷ್ಟೈಪ್ಪನವರು ಎಂದೂ ಅನ್ನುವರು.) ಪರಾತ್ಪತ್ಯಾನದಿಂದ ಮಗ್ನರಾಗಿ ಹಾಡಿದ ಹಾಡು ಇದು. ಒಳ್ಳೆ ಬೋಧೆಯಾಗಿರುವದು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಅವರ ಪದಗಳು ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆದಿವೆ. ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಅವರು ರಚಿಸಿದ “ಶಿವನ ಮೆಚ್ಚುಗೆ” ಎಂಬ ಒಂಟು ಪದವನ್ನು ಅರಿಸಿದೆ.

ಸರಳಾನುವಾದ

ಎಲೈ ಮರುಳೆ! ನಿನ್ನ ಕೊರಗಿನ ಡಾಲು ಬಿಡು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಶಿವನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಇರು... ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅನ್ಯರನ್ನು ಮರುಳು ಮಾಡುವ ಮೋಸಗಾರಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನೀನು ಬಯಸಿದರೆ ದೇವ ನಿನಗೆ ಮೆಚ್ಚುವದಿಲ್ಲ ||

ಜನರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಪ್ಪಿತವಾಗುವಂತೆ ನೀನು ನಡೆದರೆ ನಿರುಪಯೋಗ, ಮನಸು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ನಿನ್ನ ವರ್ತನವಿದ್ದರೆ ಅದು ಶೋಭೆಯು, ಅಂತರಂಗದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಜನರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವದಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸು ಕಾಣುವದು || ೧ ||

ಒಂದು ವೇಳೆ ಜನರು ಮೆಚ್ಚಿದರೆ ನಿನ್ನನ್ನವರು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿ ಸುವದಿಲ್ಲ; ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ ದೇವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವದಿದ್ದರೆ ಬಿಡುವನೇ (ಇಲ್ಲ) ಜನರು ನಿನಗೆ ದೊಡ್ಡವನೆಂದರೆ ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಿಯಾದ ದೇವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಯುವನು. ಶಿವನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇರುವನು (ಆದ್ದರಿಂದ) ಮನಸ್ಸು ಮೆಚ್ಚಿ ನಡೆಯದೆ ಜನರಿಗೆ ಅಂಜಿ ನಡೆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಡೆಯ ಗುರುಸಿದ್ಧ (ದೇವರು)ನು ಕಾಣದಾಗುವನು.

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳು

ಬ್ಯಾಹೆ = ಹೊರಗಿನ

ಡಂಭ = ಡಾಲು

ಮಾನಸ = ಮನಸ್ಸು

ಎಡೆ = ಸ್ಥಾನ

ಒಡಲು = ಹೊಟ್ಟೆ

ವಂಚಿಸಿ = ಮೋಸಮಾಡಿ

ಒಲಿವನು = ಮೆಚ್ಚುವನು ||ಪಲ್ಲ||

ಕೃತ್ಯ = ಕೆಲಸ

ಆರಿಯದ = ತಿಳಿಯದ ೧

ಕೈಲಾಸ = ಮೋಕ್ಷಸ್ಥಾನ

ಮೆಚ್ಚು = ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು

ಚಿನುಮಯ = ಆತ್ಮದಲ್ಲಿತುಂಬಿದ ೨

ಮನಕಂಜಿ = ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೆದರಿ

ಮನದಾಣ್ಮಾ = ಮನಸ್ಸಿನ ಒಡೆಯ

ಮರೆಯಾಗು = ಕಾಣದಂತಾಗು ೩

ಅಭ್ಯಸನಗಳ ಉತ್ತರಗಳು

೧ ತನ್ನ ಮನಸು ಮೆಚ್ಚುವಹಾಗೆ ಆಚರಣೆಯಿರಬೇಕು.

೨ ಶಿವನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇರುವನು.

೩ ಮನಕ್ಕೆ ಅಂಜಿ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ದೇವರು ಮರೆಯಾಗುವನು.

ಚಿನುಮಯ = ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸಿಸಿದ (ತುಂಬಿದ)

ಮನದಾಣ್ಮಾ = ಮನಸ್ಸಿನ ಒಡೆಯ
ವಂಚಿಸು = ಮೋಸ (ಕಪಟ) ಮಾಡು

೪೦. ಜೇನು ನೋಣಗಳು

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಉಪಯೋಗ ಬೀಳುವ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜೀವನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಅದರಿಂದ ನಮಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಬೋಧೆಯಾಗುವಂತಿದೆ. ಈ ಜೇನುನೋಣಗಳ ಜೀವನದಿಂದ ನಾವು ಅನೇಕ ಗುಣಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ನಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆ ಜೇನುಹುಳುವಿನ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ.

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥ

ಹುಟ್ಟು = ಜೀನುಹುಳುಗಳು ರಚಿ

ಸಿಕೊಂಡ ಮನೆ

ಸೋಜಿಗ = ಆಶ್ಚರ್ಯ

ಸಂಗ್ರಹಿಸು = ಕೂಡುಹಾಕು

ಶರಗತಿ = ಪ್ರಕಾರ

ಹೆತ್ತ = ಹಡೆದ

ಮೇಲಾಟ = ಸ್ಪರ್ಧೆ

ವಿಧವಾ = ಗಂಡಸತ್ತವಳು

ದಾಸಿ = ಸೇವಿಕೆ

ಪ್ರಸಂಗ = ವೇಳೆ

ಸುತ್ತಾಡಿ = ತಿರುಗಾಡಿ

ಶವಗಳು = ಹೆಣಗಳು

ಕರ್ತವ್ಯ = ಮಾಡತಕ್ಕ ಕೆಲಸ

ದಕ್ಷತೆ = ಮನಸ್ಸುಕೊಟ್ಟು ಕೆಲಸ

ಮಾಡುವದು

ಮಧು = ಸಿಹಿರಸ

ಪರಾಗ = ಹುಡಿ

ಉತ್ಪನ್ನ = ಹುಟ್ಟುವಳಿ

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳು

೧ ನಾಲ್ಕು ಜಾತಿಯ (ಪ್ರಕಾರದ) ಜೀನು ನೋಣಗಳಿವೆ.

೨ 'ತುಡವೆ' ಎಂಬ ಜಾತಿಯ ಜೀನ ನೋಣವು ನಮಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದುದು.

೩ ಹೆಣ್ಣು ಜೀನ್ಮೋಣವು ಎಲ್ಲ ನೋಣಗಳ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ತನಗೆ ಬಲಿಷ್ಠವೆಂದು ಕಂಡುಬಂದುದನ್ನು ವರಿಸುವದು.

೪ ಒಂದು ಹುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ರಾಣಿಯಿರುವದು.

೫ ಅವುಗಳಿಂದ ನಾವು ಸಹಕಾರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರೇಮ, ಕರ್ತವ್ಯದಕ್ಷತೆ, ಕೆಲಸದ ಶ್ರಮವಿಭಜನೆ, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಅವುಗಳ ಜೀವನವು ನಮಗೆ ಮಾದರಿಯದಾಗಿರುವದರಿಂದ ಮಹತ್ವದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯುವದು.

೪೧. ಬೆಳವಡಿಯ ಮುಕ್ತಿಗೆ

ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಹುಜನ ಶೂರ ಪುರುಷರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಹೋದರು. ಅದರಂತೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಾರ್ಯ ಗುಣದಿಂದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಪೂಜ್ಯತೆ ಪಡೆದ ರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಬೆಳವಡಿ ದೇಸಾಯಿಣಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮನ ಉದಾಹರಣೆಯೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಮರಾಠಾ ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಪತಿ ಶಿವಾಜಿಯ ಸೈನ್ಯದವರು ಬೆಳವಡಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಹೆಣೆದು ಶಿವಾಜಿ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ದಂಗು ಬಡಿಸಿದ ವೀರರಮಣಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ.

ಕವಿಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳು

ಈಶಪ್ರಭು=ಬೆಳವಡಿ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನ
ಹೆಸರು (ಮಲ್ಲಮ್ಮನ ಪತಿರಾಜನು)
ಜೊಕ್ಕಟ=ಒಳ್ಳೆ ಶಿಸ್ತುಳ್ಳದ್ದು
ವೀರಶೈವರು=ಶಿವನಲ್ಲಿ ಮೇಲಾದ
ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು.

ಘೋಷಣೆ=ಧ್ವನಿಯು
ಕೊತ್ತಲ=ಕೋಟೆಯ ಬುರುಜು
ಹುರುಪು=ಆವೇಶ
ವಿಶ್ವಾಸ=ನಂಬಿಗೆ
ರಭಸ=ಆರ್ಭಟ
ಚದರು=ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗು
ಜಯಘೋಷ=ಗೆಲವಿನ ಉತ್ಸಾಹ
ದಿಂದ ಒದರುವಿಕೆ

ವಾರ್ತೆ=ಸುದ್ದಿ
ಕೆಂಧೂಳು=ಕೆಂಪು ಹುಡಿ
ಆಸ್ತಿ=ಬದುಕು
ಭದ್ರವಾಗಿ=ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ

ಮಿಂಚಿನ ವೇಗ=ತೀವ್ರಗತಿ
ಸಾಹಸಕೃತಿ=ಶೂರತನದ ಕೆಲಸ
ಊಹಿಸಿ=ತರ್ಕಮಾಡಿ
ತತ್ತ್ವಜ್ಞ=ಆ ಕೂಡಲೆ
ಬೊಟ್ಟುಕಚ್ಚು=ಬೆರಗಾಗು
ಪಾದಚಾರಿಣಿ=ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಿಂದ
ನಡೆಯುವವಳು

ಹತಾಶಳಾಗಿ=ನಿರುಪಾಯಳಾಗಿ
ಮೈಮರೆತು=ಎಚ್ಚರದಷ್ಟಿ
ವೀರರಮಣಿ=ಶೂರನ ಹೆಂಡತಿ
ಹಾಗು ಶೂರ ಹೆಂಗಸು ಇವೆರಡೂ
ಅರ್ಥ
ಉಡುಗೊರೆ=ಮರಣ್ಯದಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ
ವಸ್ತ್ರ

ಉಂಬಳಿ=ಉಪಭೋಗಿಸಲು
ಕೊಟ್ಟ ಊರು
ಟೆದಾರ್ಯ=ಉದಾರತನ

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳು

೧ ಈಶಪ್ರಭುವು-ಬೆಳವಡಿಯ ಅರಸು; ಮಲ್ಲಮ್ಮನು-ಬೆಳವಡಿಯ ಅರಸಿಯು.

೨ ಬೆಳವಡಿಯ ಮೇಲೆ ಶಿವಾಜಿಯ ಸೈನಿಕರು (ಶಿವಾಜಿಯೆಂದರೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.)

೩ ಶಿವಾಜಿಯ ಸೇನೆಯ ಅಧಿಪತಿ ಮಹಾಡದ ದಾದಾಜಿ ಎಂಬವ ನಿದ್ದನು.

೪ 'ನೀವು ನಮ್ಮ ಶಿವಾಜಿಗೆ ಶರಣು ಬರಬೇಕು' ಎಂಬದಾಗಿ ಬರೆದನು.

೫ ಈಶಪ್ರಭುವು ಶಿವಾಜಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದ ಪತ್ರವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ದಾದಾಜಿಯು ತನ್ನ ದಂಡಿನವರಿಗೆ ಕೋಟಿ ಮುತ್ತಲು ಹೇಳಿದನು.

೬ ಶಿವಾಜಿಯ ದಂಡಿನವನೊಬ್ಬನು ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದ್ದರಿಂದ ಹಾ ಹಾ ಕಾರವೆದ್ದಿತು.

೭ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ನಂದಿಸಲು ತನ್ನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕಿದನು.

೮ ಪತಿಯ ಮರಣದಿಂದ ಮಲ್ಲಮ್ಮನಲ್ಲಿ ವೀರಾವೇಶ ತುಂಬಿ ಶಿವಾಜಿಯ ಸೈನಿಕರೊಡನೆ ಕುದುರೆಯೇರಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾದಳು.

೯ ಶಿವಾಜಿಯು ಮಲ್ಲಮ್ಮನಿಗೆ-'ನಿಮ್ಮಂಥ ಶೂರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಭರತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಲು ಅವಶ್ಯ ಬೇಕು. ನಿಮ್ಮಂಥವರೇ ಭೂಷಣ' ಎಂದನು.

ಶಿವಾಜಿಯು ಮಲ್ಲಮ್ಮನನ್ನು ಬಾಯ್ತುಂಬ ಹೊಗಳಿ ತಕ್ಕ ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿದನು.

ತನ್ನ ಸಹೋದರಿ ಎಂದು ಉಡುಗೊರೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಉಂಬಳಿಗಾಗಿ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶ ಬಿಟ್ಟನು.

೧೦ 'ಮಲ್ಲಮ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ನಿಬಂಧ' ಇಡೀ ಪಾಠವನ್ನು ಓದಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೧೧ ಪ್ರಜ್ಞಲಿಸಿದ ಬೆಂಕಿ ದಣಗುಟ್ಟಿ ಉರಿಯಿತು.

ವೈರಿಗಳು ಕಂಗೆಟ್ಟು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾದರು.

ಮಾರುತಿಯ ರಭಸದಿಂದ ಲಂಕೆಯು ನಡುಗಿತು.

ಲಂಕಾದಹನ ನಡೆಯಲು ವಾನರರಲ್ಲಿ ಹಾಹಾ ಕಾರ ನಡೆಯಿತು.

ಲಂಕೆ ಸುಡಹತ್ತಿದ ವಾರ್ತೆಯು ರಾವಣನಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸನೊಬ್ಬನಿಂದ ತಿಳಿಯಿತು.

ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳು ಎಂಬುದು 'ಜಯವಾಯಿತು' ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವದು.

ಹೆತಾಶಳಾಗು " 'ಕಾರ್ಯನಿಂತಿತು' " "

ಕಂಗಾಲಾಗು " 'ಕೆಟ್ಟಸ್ಥಿತಿ ಒದಗಿತು' " "

ದಿಗಿಲು ಬೀಳು " 'ಕೌತುಕವಾಯಿತು' " "

'ಶರಣು ಬಾ' " 'ತಾನು ಶೂರನು' " "

೪೨. ವಿಲಿಯಮ್ ಟೆಲ್

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಲ್ಲಿ ದೇಶ ಭಕ್ತಿಯು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು. ಅದರಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಹಾಗು ನಾಡಿನ ಉದ್ಧಾರ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ— ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಮೇಲಾದ ದೇಶಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿಲಿಯಮ್ ಟೆಲ್ ನೆಂಬ ಸ್ವಿತ್ಸರ್ಲಂಡದ ನಿವಾಸಿಯೊಬ್ಬನು ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದರೂ ತನ್ನ ದೇಶಾಭಿಮಾನ ಬಿಡದೆ ತನ್ನ ದೇಶವನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದನು. ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ.

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಪರಿಚಯ

ಸ್ವತಂತ್ರ = ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಆಳುಕಿ
 ನಲ್ಲಿ ಇರದೆ ಇದ್ದ ಸ್ಥಿತಿ
 ಹಿಮಾಚ್ಛಾದಿತ = ಬರ್ಫದಿಂದ
 ಮುಚ್ಚಿದ
 ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ = ಒತ್ತಾಯ ಶಿಕ್ಷೆಗ
 ಳಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳುವದು
 ಬಂಡಾಯ = ದಂಗೆ
 ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು = ಎದುರಿಸಲು
 ಬೊಂಕಕಟ್ಟು = ಸಿದ್ಧರಾಗು

ಗೌರವ = ದೊಡ್ಡಿಸ್ತನ
 ಪರಕೀಯ = ಎರಡನೆಯವರ
 ಅಪಮಾನ = ಕುಂದು
 ರೇಗಿದನು = ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದನು
 ಸೆರೆಮನೆ = ತುರಂಗ
 ನಿರುಪಾಯನು = ಹಂಚಿಕೆಕಾಣ
 ದವನು
 ಹಂಗುದೊರೆದು = ಅಶೆಬಿಟ್ಟು

ಅಭ್ಯಸನಗಳ ಉತ್ತರಗಳು

೧ ಅಲ್ಲಿಯ ಉತ್ತಮವಾದ ಹನೆಯ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಆರೋಗ ಸುಧಾರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವರು.

೨ ಆರಸನ ಆಳಿಕೆಯು ಜನರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗ್ಗಿ ಅವರು ಬಂಡು ಹೂಡಿದರು.

೩ ಟಿಲ್ಲನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯ ದೇಶಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಸ್ವಿಸ್ ಜನರಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಹೆಸರಾದನು.

೪೩. ನರಸಿಂಹ ಮೆಹತಾ

ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹುಜನ ಸಾಧು-ಸಂತರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಭಕ್ತಿಭಾವ ದಿಂದ ಲೋಕೋದ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಹೆಣಗಾಡಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಈ ನರಸಿಂಹ ಮೆಹತಾ ಎಂಬವರೊಬ್ಬರು. ಇವರು ಕಾಠೇವಾಡದಲ್ಲಿಯ ಜನಾಗಡ ಎಂಬ ಊರಿನವರು. ಇವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದ ರಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಯು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ.

ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಪರಿಚಯ

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ = ಈಗಿನ ಕಾರ್ಹೇವಾಡದ
ಮೊದಲಿನ ಹೆಸರು

ಅಣ್ಣನಹೆಂಡತಿ = ಅತ್ತಿಗೆ

ಮುಗ್ಧರಾಗು = ಯಾವದೊಂದು
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೇನರಾಗು

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ = ಬೇಡಿಕೆ

ಕೇರಿ = ವಾಸ್ತವ್ಯಸ್ಥಾನ ಓಣಿ

ಮುಗ್ಧರಾಗು = ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಒಂದು
ಲಕ್ಷಣ

ನಂಬಿಕೆ = ವಿಶ್ವಾಸ

ಧರ್ಮಪತ್ನಿ = ವಿಧಿಯಿಂದ ಲಗ್ನವನ್ನು
ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹೆಂಡತಿಯು

ಸ್ವರಸ್ಯಗಳು = ಮರಣಹೊಂದಿದವಳು

ಶಿರೋಮಣಿ = ರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ವಾದಿಸು = ಚರ್ಚೆಮಾಡು

ವಿಘ್ನ = ತೊಂದರೆ

ಭಕ್ತಾಗ್ರಣಿ = ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಯಾತ್ರಿಕ = ಸ್ವೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವವ

ಶೇಟಿ = ಗುಜರಾತಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಿ
ಹುಂಡಿ = ಹಣವನ್ನವಕಾರ ಬಳಕೆಗೆ

ನಡಿಸುವ ಕಾಗದ (ಯಾದಿ, ಚೀಟಿ)

ದಂತಕಥೆ = ಒಬ್ಬರಿಂದೊಬ್ಬರು

ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದದ್ದು

ಮನವರಿಕೆ = ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಿಳಿಯುವದು

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳ ಉತ್ತರಗಳು

೧ ತಾನು ಅಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಅನಾದರ ಹೊಂದಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು.

೨ ಹರಿಜನರು ನೀವು ನಮ್ಮ ವಾಸ್ತವ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ದೇವರ
ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕೊಂಡಾಡಬೇಕು. ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

೩ ಮೆಹತಾನು ನಾಗರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯೊಬ್ಬನಾಗಿದ್ದನು. ತನ್ನ
ಸಮಾಜದ ರೀತಿನೀತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೇಳು ಕುಲವಾದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ
ರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಹೋದುದರಿಂದ ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪು ಕುಲಕ್ಕೆ ಕೇಳುತನವು
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಅವರು ಮೆಹತಾನಿಗೆ ತೊಂದರೆ
ಕೊಡಹತ್ತಿದರು.

೪ ದೇವರ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಉಪಾಧಿಗಳಿರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಹೆಂಡಿರು-ಮಕ್ಕಳು
ಹೋದುದರಿಂದ ದೇವರ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತೆಂದು
ಮೆಹತಾನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

೫ ವೀರ ಹನುಮನು ರಾಮನ ಭಕ್ತಾಗ್ರಣಿಯಾಗಿದ್ದನು.
 ದೇವಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯಾಗುವದು.
 ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯವು ನಿಷ್ಫಲವುಳ್ಳದ್ದಾಗಬಾರದು.
 ಗಣಪನು ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವನು.
 ಮೂರ್ಖ ಮನುಷ್ಯನು ಮುಗ್ಧನಾಗಿರಲು ಸಾಕು.

೪೪. ನೀತಿವಚನಗಳು

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

ಸರಳ ಅನುವಾದವು

“ ಸರೋವರಗಳು ಕಮಲಗಳಿಂದ ಚಿಂದಿ ಕಾಣುವವು; ಚಂದ್ರನಿಂದ ಮುಗಿಲು ಅಂದರೆ ಆಕಾಶವು ಶೋಭಿಸುವದು ಸಾಗರಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ತೆರೆಗಳಂತಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆ ಸಮುದ್ರಗಳು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಾಣುವವು. ಅದರಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳೂ ಶಿವಭಕ್ತನ ಹಣೆಗೆ ಭಸ್ಮವೂ ಭೂಷಣವಾಗಿರುವವು.”

ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಬೆಳದಿಂಗಳ ಕಾಂತಿಗಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಸಮುದ್ರವು ಸೂರ್ಯನ ಉದಯ ಹೊಂದುವದನ್ನು ಬಯಸುತ್ತದೆ.

ಭ್ರಮರ (ಗುಂಗೀಹುಳು)ಗಳು ಹೂ ಮಕರಂದಕ್ಕಾಗಿ ತೊಳಲಾಡುತ್ತವೆ.

(ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಂತೆ ದೇವ! ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ನೆನೆಯುವ ಚಿಂತೆಯುಳ್ಳವನು. ದೇವಾ! (ಅಜ್ಞಾನರು) ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಮಾಡಿದ ಹಾವಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಲು ಸುರಿಸುವರು. ಅದೇ ನಿಜವಾದ ಹಾವು ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡರೆ ಅದನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೊಲ್ಲುವರು. (ಅದರಂತೆ) ಮನುಷ್ಯ ರೂಪದ ಜಂಗಮನು ಹಸಿದು ಬಂದರೆ (ಅವನಿಗೆ ಉಣ್ಣೆ ಲಿಕ್ಕದೆ)

‘ನಡೆ’ ಎನ್ನುವರು. ಆದರೆ ಅವರೇ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅನ್ನವನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ತೋರಿಸುವರು.

ಗಂಧದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಕಡಿದು ಅದನ್ನು ಸಾಣಿಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ತಿಕ್ಕಿದರೆ ಆ ಗಂಧದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಕೂಡದೆ ಇರುವದೇನು?

ಬಂಗಾರವನ್ನು ಕಾಸಿ, ಬಡೆದು, ಕಡಿದು, ಒರೆಗಲ್ಲಿಗೆ ತಿಕ್ಕಿ ಅದನ್ನು ಹಲವು ಪರಿಯಿಂದ ವೃಥೆ ಪಡಿಸಿದರೂ ಅದು ತನ್ನಲ್ಲಿಯ ಗುಣವನ್ನು ಬಿಡುವದೇ? ಅಂದರೆ ಆ ಬಂಗಾರವು ದೋಷಯುಕ್ತವಾಗುವದೇ?

ಕಬ್ಬಿನ ಗಳವನ್ನು ಸಣ್ಣಾಗಿ ಕಡಿದು ಚೂರುಮಾಡಿ, ಗಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ರಸಹಿಂಡಿ, ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕಾಸಿ, ಕಾಲುಗಳಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿ ತುಳಿದರೂ ಅದರಲ್ಲಿಯ ‘ಸಿಹಿ’ ಎಂಬ ರುಚಿಯು ಎಂದಾದರೂ ನಾಶವಾಗುವದೇ?

ಅದರಂತೆ ದೇವಾ! ನನ್ನನ್ನು ಬೇಕಾದವರು ಜೀವದಿಂದ ದೂರ ಮಾಡಲಿ, ನನಗೆ ಕಷ್ಟ ಪಡಿಸಲಿ, ಏನು ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವದನ್ನು ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ.

(ಈ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಅಭ್ಯಾಸನಗಳಿಲ್ಲ)

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳು

ನೈದಿಲೆ = ಕಮಲ

ಶೃಂಗಾರ = ಭೂಷಣ

ನೊಸಲು = ಹಣೆ

ವಿಭೂತಿ = ಭಸ್ಮ

ದಿಟ = ನಿಜ

ಕಂಪ = ಸುವಾಸ

ಸುವರ್ಣ = ಬಂಗಾರ

ಒರೆದೊಡೆ = ತಿಕ್ಕಿದರೆ

ಕಳಂಕ = ದೋಷ

ಚಕ್ರೇರ = ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿ

ಅಂಬುಧಿ = ಸಮುದ್ರ

ಭಾನು = ಸೂರ್ಯ

ಭ್ರಮರ = ಗುಂಗೀಹುಳ

ಬಂಡ = ಹೊನಿನ ಮಕರಂದ

ಸಂದು = ಗಣ್ಣು

ನೊಂದು = ಕಷ್ಟಬಟ್ಟು

ಶರಣು = ನಮಸ್ಕಾರ

ಮಾಣೆ = ಬಿಡಲಾರೆ

೯೭೭೭

ಮುದ್ರಕರು :

ಎಂ. ಜಿ. ಪಾಲೇಕರ,
ವಸಂತ ಮುದ್ರಣಾಲಯ,
ಧಾರವಾಡ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಎಚ್. ಎನ್. ಹುದ್ದಾರ
ಭಾರತ ಬುಕ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಬ್ಯೂಟರ್,
ಧಾರವಾಡ.

